



# **DIPLOMOVÁ PRÁCE**

Hodnocení finančního zdraví obce

Assessing the financial health of the municipality

## **STUDIJNÍ PROGRAM**

Řízení rozvojových projektů

## **STUDIJNÍ OBOR**

Řízení regionálních projektů

## **VEDOUCÍ PRÁCE**

Ing. Jiří Macháček Ph.D.

KRÁL

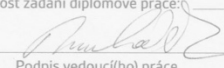
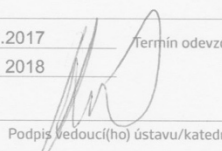
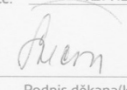
MATĚJ

**2018**

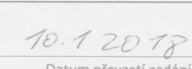
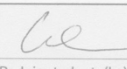
## I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	Král	Jméno:	Matěj	Osobní číslo:	411772
Fakulta/ústav:	Masarykův ústav vyšších studií (MÚVS)				
Zadávací katedra/ústav:	Oddělení veřejné správy a regionálních studií				
Studijní program:	Řízení rozvojových projektů				
Studijní obor:	Řízení regionálních projektů				

## II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:	Hodnocení finančního zdraví obce		
Název diplomové práce anglicky:	Assessing the financial health of the municipality		
Pokyny pro vypracování:	<p>CÍL: Cílem práce je vyhodnocení finančního zdraví vybrané obce v České republice na základě soustavy finančních ukazatelů a navržení vhodných postupů vedoucích k dosažení lepší finanční kondice obce. PŘÍNOS: Přínosem práce je vytvoření vhodných opatření a postupů, pomocí kterých by mohla obec dosáhnout lepšího finančního zdraví. OSNOVA: 1. Úvod; 2. Teoretická část - Územní samospráva, obecní rozpočet, hodnocení finančního zdraví, ukazatele hodnotící finanční zdraví obce; 3. Praktická část - socioekonomická charakteristika obce, analýza finančního zdraví obce, hodnocení finančního zdraví obce, návrhy a opatření; 4. Závěr</p>		
Seznam doporučené literatury:	<p>PROVAZNIČKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. Praha: Grada, 2007 KADERÁBKOVÁ, Jaroslava, Jitka Peková. Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. OTRUSINOVÁ, Milana, Dana Kubičková. Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví. Praha: C. H. Beck SHAH, Anwar. Local public financial management. Washington, DC: World Bank, 2007</p>		
Jméno a pracoviště vedoucí(ho) diplomové práce:	Ing. Jiří Macháček, MÚVS ČVUT v Praze, Oddělení veřejné správy a regionálních studií		
Jméno a pracoviště konzultanta(ky) diplomové práce:			
Datum zadání diplomové práce:	30.11.2017	Termín odevzdání diplomové práce:	12.1.2018
Platnost zadání diplomové práce:	30.9.2018		
			
Podpis vedoucí(ho) práce	Podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry	Podpis děkana(ky)	

## III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

	
Datum převzetí zadání	Podpis studenta(ky)

KRÁL, Matěj. *Hodnocení finančního zdraví obce*. Praha: ČVUT 2018. Diplomová práce.  
České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.



**MASARYKŮV ÚSTAV  
VYŠŠÍCH STUDIÍ  
ČVUT V PRAZE**

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citoval a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 19. 01. 2018

Podpis:

## **Poděkování**

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Macháčkovi Ph.D. za jeho drahocenný čas, a především cenné rady poskytnuté během tvorby této práce. Chtěl bych také poděkovat své rodině, která mi při tvorbě práce vytvořila ideální podmínky a psychickou podporu.

# **Abstrakt**

Diplomová práce se zabývá tématem finančního zdraví obce, které zkoumá analýzou jejího rozpočtového hospodaření, zadluženosti a likvidity. Pro všechny tři oblasti je možné použít široké spektrum analýz, které napomohou k posouzení komplexní finančně-hospodářské situace obce. Teoretická část obsahuje základní údaje o územní samosprávě, chodu obce a teoretický základ k posouzení finančního zdraví. Praktická část navazuje vytvořením soustavy ukazatelů hodnotících finanční zdraví obce a analýzou komplexní hospodářské situace obce Třebotov. Cíl diplomové práce spočívá ve vyhodnocení finančně-hospodářské situace obce Třebotov ve sledovaném období 2010-2016 a navržení vhodných doporučení vedoucích ke zlepšení jeho hospodářské kondice.

## **Klíčová slova**

Finanční zdraví, obec, ukazatele, příjmy, výdaje, rozpočet, analýza, hospodaření, zadluženost, likvidita

# **Abstract**

Diploma thesis is focused on a topic of municipality financial health, which is examined by analysis of budgetary management, indebtedness and liquidity. All three areas can be examined and judged by many analysis that help to assess complex financial-economical situation of the municipality. The theoretical part contains basic information about territorial self-government, functioning of the municipality and theoretical base of assessing of the financial health. The practical part continues by creating of a system of indicators evaluating the financial health and by analysis of complex economical situation of Třebotov. The aim of the diploma thesis is to evaluate financial-economical situation of the municipality in monitored period 2010-2016 and to suggest appropriate recommendations that leads to improving of financial condition of the chosen municipality.

## **Key words**

Financial health, municipality, indicators, revenues, expenditures, budget, analysis, economy, indebtedness, liquidity

# Obsah

<b>Úvod.....</b>	<b>5</b>
<b>1 Územní samospráva.....</b>	<b>7</b>
1.1 Obec.....	7
1.1.1 Kategorizace obcí .....	7
1.1.2 Působnost obce.....	8
1.1.3 Členění obcí podle rozsahu výkonu státní správy.....	9
1.1.4 Orgány obce.....	10
1.2 Rozpočtování a rozpočtové hospodaření obce.....	12
1.2.1 Soustava veřejných rozpočtů.....	12
1.2.2 Rozpočet obce .....	14
1.2.3 Příjmy a výdaje obecního rozpočtu .....	18
<b>2 Hodnocení finančního zdraví obce.....</b>	<b>22</b>
2.1 Pojem finanční zdraví.....	23
2.2 Konstrukce hodnocení finančního zdraví.....	24
2.2.1 Finanční analýza.....	24
2.3 Ukazatele hodnotící finanční zdraví obce.....	27
2.3.1 Ukazatele sestavené na základě příjmů a výdajů.....	28
2.3.2 Ukazatele zadluženosti .....	33
2.3.3 Ukazatele likvidity.....	37
2.3.4 Ostatní ukazatele .....	38
2.3.5 Souhrn ukazatelů hodnotících finanční zdraví obce.....	40
<b>3 Analýza finančního zdraví obce .....</b>	<b>46</b>
<b>Třebotov .....</b>	<b>46</b>
3.1 Socioekonomická charakteristika obce Třebotov .....	46
3.2 Navržení vhodné soustavy ukazatelů .....	49
3.2.1 Výběr ukazatelů sestavených na základě příjmů a výdajů.....	49
3.2.2 Výběr ukazatelů zadluženosti.....	50
3.2.3 Výběr ukazatelů likvidity .....	51
3.2.4 Stanovení vah a bodového hodnocení dílčích ukazatelů .....	51
3.2.5 Způsob stanovení finančního zdraví obce .....	59



3.3	Aplikace vytvořené soustavy ukazatelů finančního zdraví na obec Třebotov	61
3.3.1	Celkové příjmy na jednoho obyvatele (UPV1)	61
3.3.2	Daňové příjmy na jednoho obyvatele (UPV2)	64
3.3.3	Finanční nezávislost II (UPV6)	66
3.3.4	Finanční soběstačnost (UPV7)	69
3.3.5	Výše dluhu k saldu běžného rozpočtu (UZ3)	72
3.3.6	Ukazatel dluhové služby (UZ4)	75
3.3.7	Krytí dluhu (UZ6)	77
3.3.8	Podíl cizích zdrojů na aktivech (UZ9)	79
3.3.9	Běžná likvidita (UL1)	81
3.3.10	Okamžitá likvidita (UL2)	83
3.3.11	Stanovení finančního zdraví obce	85
3.4	Hodnocení finančního zdraví obce Třebotov	86
3.5	Návrh praktických doporučení	88
<b>Závěr</b>		<b>92</b>
<b>Seznam použité literatury</b>		<b>94</b>
<b>Seznam obrázků</b>		<b>96</b>
<b>Seznam tabulek</b>		<b>97</b>
<b>Seznam grafů</b>		<b>98</b>
<b>Seznam příloh</b>		<b>99</b>
<b>Přílohy</b>		<b>100</b>

# Úvod

Obec je subjektem, který má na starost vytvářet co nejlepší možné podmínky pro život svých občanů. Toho se ovšem těžko dosahuje při její špatné finanční situaci. Z toho důvodu se využívají nástroje finanční analýzy, aby zjistily nedostatky v hospodaření subjektu. Na zjištěné údaje musí ovšem následně odpovědné osoby patřičně a pokud možno efektivně zareagovat.

Téma hodnotící finanční zdraví vybrané obce v České republice jsem si zvolil, protože mě tok peněz do obce a z obce zajímá. Další faktor představuje skutečnost, že vykonávám funkci člena finančního výboru obce Třebotov. V budoucnu bych se na chodu obce chtěl podílet větším dílem.

Hlavní cíl mé práce spočívá v analýze finančně-hospodářské situace obce Třebotov a následné vyhodnocení dat z analýzy vzešlých. Podstatnou částí je také navržení praktických doporučení a opatření, pomocí kterých by mohla zvolená municipalita dosáhnout příznivější hospodářské kondice, která je důležitým faktorem pro zajištění lepších životních podmínek jejích obyvatel.

Úvodní teoretická část se zabývá funkcí samospráv ČR a následně chodem a fungováním obcí. Druhá polovina praktické části obsahuje teoretický základ potřebný pro kvalitní analýzu finančního zdraví včetně ukazatelů finanční zdraví hodnotících.

Praktická část se zabývá konstrukcí soustavy ukazatelů pro vyhodnocení hospodářské situace obce. Další část se věnuje samotné analýze oblastí rozpočtového hospodaření, zadluženosti a likvidity, které následně vyhodnocuje. Závěrečná část práce obsahuje na základě údajů zjištěných analýzou navržení praktických doporučení a opatření pro zlepšení celkové finančně-hospodářské situace zvolené obce.

Práce využívá převážně knižních zdrojů českých autorů, ale i autorů zahraničních. Částečně posloužily také internetové zdroje (především pro praktickou část) a závěrečné práce vysokoškolských absolventů.

# **TEORETICKÁ ČÁST**

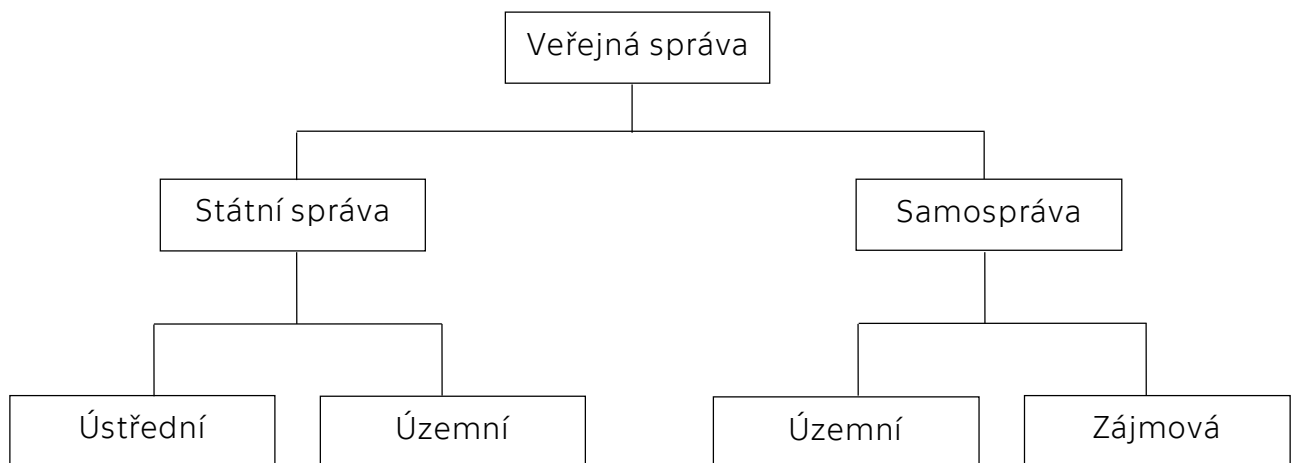
# 1 Územní samospráva

Veřejná správa v České republice se podle Jana Břeně (2001, s. 19) člení na státní správu a samosprávu. Státní správa má celostátní působnost a dělí se na ústřední a územní. Ústřední státní správu představují jednotlivá ministerstva a další ústřední správní orgány, kterými jsou například Český statistický úřad, nebo Státní úřad pro jadernou bezpečnost. Územní státní správu poté představují jednotlivé úřady, například finanční, nebo katastrální úřady.

Samospráva má 2 složky: zájmovou a územní. Dle Břeně (2011, s. 21) zájmovou samosprávu představují profesní komory s povinným členstvím (např. Česká lékařská komora), profesní komory s nepovinným členstvím (např. Agrární komora České republiky) a k tomu ještě samospráva vysokoškolská.

„Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky. Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku“ (Ústava České republiky, Hlava sedmá, čl. 99 a 100).

Schéma 1 Schéma veřejné správy



(Zdroj: vlastní tvorba na základě platných právních předpisů)

## 1.1 Obec

### 1.1.1 Kategorizace obcí

Zákon o obcích 128/2000 Sb. charakterizuje obec jako základní územní samosprávné společenství občanů, které tvoří územní celek a je vymezeno hranicemi území obce. Dle tohoto zákona je obec veřejnoprávní korporací s vlastním majetkem, která v právních vztazích vystupuje svým jménem, tudíž nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Důležitým faktem je, že na základě zákona obec chrání veřejný zájem plněním jejích úkolů, pečuje o všestranný rozvoj území a také pečuje o potřeby jejích občanů.

## **Město**

Za město se považuje obec mající alespoň 3000 obyvatel v případě, že ji na základě návrhu obce tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. „*Obec, která byla městem přede dnem 17. května 1954, je městem, pokud o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny. Předseda Poslanecké sněmovny tak na žádost obce stanoví a zároveň určí den, kdy se obec stává městem*“ (Zákon 128/2000 Sb., § 3).

## **Městys**

Stanovením předsedy Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády se obec může stát i městysem. Je potřeba ovšem také předložit návrh. „*Obec, která byla oprávněna užívat označení městys přede dnem 17. května 1954, je městysem, pokud o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny. Předseda Poslanecké sněmovny tak na žádost obce stanoví a zároveň určí den, od kterého se obec stává městysem*“ (Zákon 128/2000 Sb., § 3).

## **Statutární město**

V České republice existují také statutární města, kterými jsou Brno, České Budějovice, Děčín, Frýdek-Místek, Karviná, Havířov, Hradec Králové, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Jihlava, Karlovy Vary, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Most, Pardubice, Plzeň, Prostějov, Přerov, Olomouc, Opava, Ostrava, Teplice, Ústí nad Labem a Zlín.

### **1.1.2 Působnost obce**

Dle Pekové (2005) vykonává obec na základě zákona funkci nazývanou působnost. Působnost se člení na samostatnou působnost a přenesenou působnost veřejnoprávní korporace. Přenesenou působností se rozumí zákonné delegování správních úkonů, které má za cíl přenesení státní správy blíže občanům za využití aparátu územně samosprávných celků pro vykonávání správních činností, jež přísluší státu.

#### **Samostatná působnost obce**

„*Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěřil zákon*“ (Zákon 128/2000 Sb., § 35).

Zasahovat do obecních záležitostí spadajících do samostatné působnosti obce mají krajské a státní orgány povoleno pouze v situaci, vyžaduje-li to ochrana zákona, a to pouze způsobem, který určuje zákon. Do samostatné působnosti obce ovšem stát částečně zasahuje, například pomocí legislativního rámce na úrovni parlamentu, zákonem o státním rozpočtu, rozpočtových pravidlech, či rozpočtovým určením daní.

Na základě Zákona o obcích náleží do samostatné působnosti obce především záležitosti týkající se pravomocí zastupitelstva obce a obecní rady uvedené v § 84, § 85 a § 102 zmíněného zákona, s výjimkou vydávání nařízení obce. Samostatnou působnost vykonává obec prostřednictvím závazných vyhlášek.

V rámci samostatné působnosti obec jedná ve svém územním obvodu s ohledem na místní předpoklady a zvyklosti zejména pro vytváření podmínek rozvoje sociální péče a uspokojování potřeb občanů.

Uspokojování potřeb občanů se podle Zákona 128/2000., § 35 týká primárně následujících oblastí:

- bydlení,
- doprava a spoje,
- potřeba informací,
- ochrana veřejného pořádku,
- ochrana zdraví a rozvoj zdraví,
- rozvoj kultury,
- vzdělávání a výchova.

Pro výkon samostatné působnosti smí obec dle zákona zřizovat organizační složky obce, právnické osoby, či obecní policii v případě, že v zákoně není určeno jinak. Jejich primárním záměrem není zisk, ale efektivní hospodaření s majetkem obce, rozvíjení kulturních a sociálních potřeb, ochrana veřejného pořádku, podpora vzdělanosti apod.

Mezi podstatné činnosti, jež obec samostatnou působností vykonává, patří mimo jiné:

- vydávání obecně závazných vyhlášek,
- tvorba a schvalování obecního rozpočtu,
- určení výše odměny neuvolněným zaměstnancům obce,
- zřizování finančních fondů (dočasných i trvalých).

### **Přenesená působnost obce**

Přenesená působnost v podstatě znamená vykonávání činností státní správy, jež jsou obci zákonem svěřeny. Jde o přesun kompetencí, které dovolují obci zajistit jejím občanům potřebné veřejné statky, jenž mají povahu národních statků. Na plnění činností v přenesené působnosti dodává státní rozpočet obci prostředky formou finančních příspěvků.

Obec a její orgány se při vykonávání přenesené působnosti řídí:

- a) zákony a dalšími právními předpisy v případě vydávání nařízení,
- b) usnesením vlády a směnicemi ústředních správních úřadů, nebo opatřeními způsobilých orgánů veřejné správy přijatými při kontrole výkonu přenesené působnosti podle Zákona o obcích v ostatních případech (Zákon 128/2000 Sb., § 61).

V jednotlivých obcích může být výkon přenesené působnosti rozdílný v závislosti na objemu tohoto výkonu. Uzavřením veřejnoprávní smlouvy mohou orgány obce vykonávat přenesenou působnost, nebo její část, pro orgány jiné obce ve stejném správním obvodu. Na rozdíl od samostatné působnosti se přenesená působnost vykonává prostřednictvím nařízení obce.

### **1.1.3 Členění obcí podle rozsahu výkonu státní správy**

Obce se na základě rozsahu výkonu státní správy člení na:

#### **1. Obec se základním rozsahem výkonu státní správy**

Za obec se v České republice podle Zákona o obcích považuje základní územní samosprávné uspořádání občanů, které vytváří územní celek, jenž je stanoven územní hranicí dané obce. Svě záležitosti obec spravuje samostatně, přičemž státní a krajské orgány smí do obecních záležitostí zasahovat pouze v případě, kdy to vyžaduje ochrana zákona, a to pouze

způsobem stanoveným zákonem. Rozsah samostatné působnosti smí být omezen pouze zákonem. V rámci samostatné působnosti smí obec ukládat povinnosti obecně závaznou vyhláškou. „Orgány obce je vykonávána přenesená působnost v základním rozsahu ve věcech, které stanoví zvláštní zákony; v tomto případě je území obce správním obvodem“ (Portál územního plánování Obce). V České republice bylo k 1.1.2016 takovýchto obcí 6 258.

## **2. Obec s pověřeným obecním úřadem – obce II. typu**

Obecní úřad dané obce je dle zákona pověřený, aby jako součást přenesené působnosti vykonával na svém území státní správu v rozsahu přiznaném „obcím s pověřeným obecním úřadem“. Tuto státní správu ve formě přenesené působnosti vykonává pověřený obecní úřad i pro další obce ve svém okolí v rámci stejného správního obvodu. Obcí s pověřeným úřadem bylo v ČR k 31.12.2014 393.

## **3. Obce s rozšířenou působností – obce III. typu**

Podle Portálu územního rozvoje obecní úřad obce s rozšířenou působností nevykonává jen přenesenou působnost základního rozsahu a přenesenou působnost pověřených obecních úřadů, ale také další působnost, která je úřadu svěřena ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem ve svěřeném rozsahu. Pověřené orgány obce mohou např. vydávat osobní a cestovní doklady, živnostenská oprávnění, či řidičské průkazy. K 31.12.2014 bylo v ČR 205 obcí s rozšířenou působností.

## **4. Praha**

Specifické postavení hlavního města Prahy je dáno zvláštním zákonem. Ten říká, že Praha má současně statut města, kraje i obce. Vnitřní poměry hlavního města České republiky jsou upraveny Statutem hlavního města Prahy. Prahu samostatně spravuje zastupitelstvo. Má ovšem i další důležité orgány, které představují Magistrát hlavního města Prahy, primátor hlavního města Prahy, rada hlavního města Prahy, zvláštní orgány hlavního města Prahy a Městská policie hlavního města Prahy.

### **1.1.4 Orgány obce**

#### **Zastupitelstvo obce**

*„Zastupitelstvo obce je složeno z členů zastupitelstva obce, jejichž počet na každé volební období stanoví v souladu s tímto zákonem zastupitelstvo obce nejpozději do 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev v obcích. Zastupitelstvo obce při stanovení počtu členů zastupitelstva obce přihlédne zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Počet členů stanoví tak, aby zastupitelstvo obce mělo v obci, městysu, městě, městském obvodu, městské části*

<i>do 500 obyvatel</i>	<i>5 až 15 členů</i>
<i>od 500 do 3 000 obyvatel</i>	<i>7 až 15 členů</i>
<i>od 3 000 do 10 000 obyvatel</i>	<i>11 až 25 členů</i>
<i>od 10 000 do 50 000 obyvatel</i>	<i>15 až 35 členů</i>
<i>od 50 000 do 150 000 obyvatel</i>	<i>25 až 45 členů</i>

od 150 000 obyvatel  
§ 67 a 68).

35 až 55 členů (Zákon 128/2000 Sb.,

Zastupitelstvo obce má množství pravomocí patřících do samostatné působnosti, mezi které mimo jiné patří schvalování programu rozvoje obce, schvalování obecního rozpočtu, zřizování trvalých i dočasných obecních peněžních fondů, vydávání obecně závazných vyhlášek či navrhování změn katastrálních území v obci. V případě, kdy obec nemá zřízenou radu obce, připadá zastupitelstvu obce vydávání nařízení. Dále obecní zastupitelstvo rozhoduje o právních jednáních souvisejících především s movitými a nemovitými věcmi.

Zastupitelstvo povinně zakládá finanční výbor a kontrolní výbor. V pravomocích zastupitelstva je také založení jeho iniciativních a kontrolních orgánů. Funkci předsedy některého z těchto orgánů vykonává člen zastupitelstva obce (s výjimkou předsedy osadního výboru).

## **Rada obce**

Rada obce je Zákonem o obcích (díl 3) stanovena jako výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti. Ze své činnosti odpovídá zastupitelstvu obce. Pokud v obci není rada obce zřízena, vykonává její pravomoc starosta (nestanoví-li Zákon o obcích jinak).

Počet členů rady obce musí být vždy lichý, a to v rozpětí od 5 do 11 členů. Zároveň nesmí počet členů přesáhnout jednu třetinu počtu členů obecního zastupitelstva. Rada obce se skládá ze starosty, místostarosty (či místostarostů, pokud je jich více) a ostatních členů zvolených z členů obecního zastupitelstva.

## **Starosta**

Starosta je orgánem zastupujícím obec navenek. Volen je do své funkce členy zastupitelstva právě z řad členů zastupitelstva obce. Zvolený starosta musí být občanem České republiky, stejně tak místostarosta. Práva a povinnosti vyplývající z funkce starosty jsou uvedeny v §103 Zákona o obcích. Za zastoupení starosty v době jeho nepřítomnosti, nebo v době nevykonávání funkce, zodpovídá místostarosta.

## **Obecní úřad**

Obecní úřad je tvořen starostou, který zároveň stojí v jeho čele, místostarostou (nebo místostarosty, pokud je jich více), tajemníkem (v případě zřízení funkce) a zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu.

Obecní úřad vykonává přenesenou působnost podle § 61 Zákona o obcích 128/2000 Sb. s výjimkou záležitostí spadajících pod kompetence jiného orgánu obce. „V oblasti samostatné působnosti

1. plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce,
2. pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti,
3. rozhoduje v případech stanovených tímto nebo zvláštním zákonem“ (Zákon

128/2000 Sb., § 109).

## **Finanční výbor**

Finanční výbor je orgánem zastupitelstva obce, plní úkoly zastupitelstvem stanovené a zodpovídá se ze své činnosti právě obecnímu zastupitelstvu. Finanční výbor musí tvořit nejméně 3 členové, vždy to však musí být lichý počet. Členy nemohou být starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník obecního úřadu ani jiné



osoby, které na obecním úřadu zabezpečují rozpočtové a účetní náležitosti. Náplň práce finančního výboru spočívá v tvorbě obecního rozpočtu a kontrole hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce.

## Kontrolní výbor

„Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce, je-li zřízena, kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti, plní další kontrolní úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo obce“ (Zákon 128/2000 Sb., § 119).

## 1.2 Rozpočtování a rozpočtové hospodaření obce

### 1.2.1 Soustava veřejných rozpočtů

Rozpočet obce je součástí tzv. soustavy (struktury) veřejných rozpočtů. „Struktura veřejných rozpočtů vychází z dělby kompetencí při zajišťování veřejných statků mezi jednotlivými správními stupni – od ústředních až po místní“ (Bakeš, 2006, s. 114). Veřejné rozpočty slouží jako nástroj pro rozdělování zdrojů od subjektů, jenž zdroje vytvářejí k subjektům, jenž zdroje nevytvářejí, či je vytvářejí jen z části.

Zákon o podpoře regionálního rozvoje 248/2000 Sb. stanoví, že součástí soustavy veřejných rozpočtů jsou mimo obecních rozpočtů také rozpočty krajů, dobrovolných svazků obcí, příspěvkových organizací zřizovaných územními samosprávnými celky, popř. fondy krajů a obcí a pochopitelně státní rozpočet. Soustavu veřejných rozpočtů přehledně zobrazuje obrázek 1.

Obrázek 1 Znárodnění soustavy veřejných rozpočtů



(Zdroj: Půček, 2012, s. 10)

Rozdělování zdrojů ze struktury veřejných rozpočtů podléhá množství faktorů. Pro příklad lze uvést princip solidarity, jenž má za cíl snížení diferenciací mezi rozvíjenějšími a méně rozvinutými regiony v rámci daného území, stejně jako zajištění minimální životní úrovně obyvatelstva. Další důležitý faktor představuje princip sa-

mostatnosti jednotlivých rozpočtů, jenž symbolizuje financování určitých statků z interních zdrojů daného rozpočtu.

Veřejné rozpočty v České republice mají pro příslušné úrovně veřejné správy definovanou zákonem stanovenou proceduru schvalování, která musí být dodržena.

Veřejný rozpočet je zároveň:

### **1. Bilanci**

Z účetního pohledu rozpočet bilancuje příjmy a výdaje. Jedná se o tokový účet, protože příjmy postupně přicházejí a výdaje se postupně vydávají během průběhu rozpočtovaného období. Jelikož se jedná o účetní bilanci, musí být rozpočet pokaždé vyrovnaný. V případě, kdy výdaje za rozpočtové období převyšují příjmy, dorovná se bilance doplněním příjmů z rezerv minulých let, rezervních fondů nebo využitím návratných peněžních prostředků (bankovní úvěr či emise dluhopisů). Je nutno kalkulovat s faktem, že splácení dluhu bude po celou dobu splácení zatěžovat další rozpočty.

Rozpočet na základě salda může mít následující podoby:

- schodkový (deficitní) v případě, kdy výdaje (V) převyšují příjmy (P) =  $V > P$ . Jak je psáno výše, v takovém případě se strana příjmů doplňuje z úvěrů, fondů, či rezerv;
- přebytkový v případě, že jsou příjmy za rozpočtové období vyšší než výdaje =  $P > V$ . Platí-li takovýto stav také v závěru rozpočtového období, přebytek se převede buď do rezerv, nebo do aktiv, nebo se krátkodobě finančně investuje, čímž dojde k formálnímu vyrovnání obou stran bilance.
- vyrovnaný v případě, kdy se příjmy rovnají výdajům, tzn.  $P = V$ . K takovému stavu ovšem dochází pouze zřídka.

### **2. Peněžním fondem**

Peněžním fondem je veřejný rozpočet z pohledu, kdy je na něj nahlíženo jako na objem finančních prostředků vázaných v daném rozpočtu během rozpočtového období. Podle Pekové (2005, s. 94) je charakter peněžních vztahů vytvářen, rozdělován a používán na základě principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence. Tím je myšleno nenávratné přerozdělování části HDP přes soustavu veřejných rozpočtů za využití nenávratných příjmů a nenávratných výdajů.

### **3. Finančním plánem**

Rozpočtové období veřejného rozpočtu je shodné pro celou rozpočtovou soustavu a ve většině zemí trvá jeden kalendářní rok, na který se také rozpočet sestavuje. Po schválení rozpočtu pro nastávající rozpočtové období představuje rozpočet základní finanční plán ve smyslu, že dané municipalitě stanovuje jak příjmy, tak i výdaje, které municipalita musí plnit.

### **4. Nástrojem řízení veřejné politiky**

*„Rozpočty obcí i rozpočty vyšších stupňů územní samosprávy jsou nástrojem realizace koncepce sociálního a ekonomického rozvoje daného území, nástrojem prosazování vlastního poslání územní samosprávy a plnění jejích funkcí, nástrojem prosazování lokálních, resp. regionálních, zájmů a preferencí obyvatelstva, které žije na daném území. Územní rozpočty se postupně stávají i významným nástrojem*

ovlivňujícím dlouhodobý ekonomický potenciál daného území, jsou důležitým nástrojem realizace záměrů regionální politiky“ (Peková, 2005, s. 108). Podle Pekové (2005, s. 108) rozpočet představuje také podstatný nástroj řízení ve státních, obecních, i regionálních institucích, ale také ve veřejnoprávních organizacích ve veřejném sektoru a zároveň nástroj zvyšování výkonnosti ve veřejném sektoru ve střednědobém a dlouhodobém horizontu.

„Cílem hospodaření v pojetí keynesiánské teorie by měl být cyklicky vyrovnaný rozpočet včetně dluhové služby. Dlouhodobě schodkový veřejný rozpočet, tzn. jestliže  $Příjmy < Výdaje$  vede k zadlužení a většinou k vážným problémům se splácením dluhu včetně úroků (tzv. dluhové služby) v dalších letech. Cyklicky vyrovnaný státní rozpočet je od 30.let 20. století využíván jako nástroj stabilizační funkce veřejných financí. Vážné problémy však ve většině zemí nastaly v 70. letech 20. století, kdy i většina vyspělých zemí začala zápasit s chronickým deficitem. Chronické, kumulované deficity veřejných rozpočtů jsou často hlavní součástí veřejného dluhu“ (Peková, 2005, s. 99).

## 1.2.2 Rozpočet obce

Mezi povinnosti každé obce patří vytvoření závazného rozpočtu na období jednoho roku, na jehož základě obec hospodaří. Jelikož je obecní rozpočet součástí soustavy veřejných rozpočtů, platí pro něj veškeré údaje zmíněné v podkapitole 1.2.1. Soustava veřejných rozpočtů.

Podle Zákona o rozpočtových pravidlech (dále jen Zákon 218/2000 Sb.) územních rozpočtů v naprosté většině případů bývá schvalován rozpočet vyrovnaný. Může ovšem být schválen také rozpočet přebytkový, a to v případě, že je část příjmů z rozpočtovaného roku určena k využití v letech následujících, či ke splácení půjček z let předchozích.

Též zákon stanoví, že schodkový rozpočet může projít schválením pouze za předpokladu, že schodek může být uhrazen:

- a) prostřednictvím finančních prostředků nakumulovaných z předchozích let, nebo
- b) prostřednictvím smluvně zajištěnou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí či příjmem z prodeje komunálních dluhopisů územního samosprávného celku.

Při sestavování obecního rozpočtu by se podle Pekové (2005, s. 112) mělo dbát na dodržení následujících zásad:

- zásada každoročního sestavování a schvalování (sestavovat rozpočet každý rok),
- zásada reálnosti a pravdivosti (nezkreslovat údaje v rozpočtu),
- zásada úplnosti a jednotnosti (umožňuje kontrolu a komparaci v čase),
- zásada dlouhodobé vyrovnanosti (důležitý předpoklad zdravého hospodaření),
- zásada efektivnosti, hospodárnosti a účinnosti (pro účelné využívání rozpočtových prostředků),
- zásada publicity (umožňuje kontrolu ze strany občanů – daňových poplatníků).

## Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba zajišťuje závazné třídění příjmů a výdajů při sestavování obecního rozpočtu. Bývá označována také jako rozpočtová klasifikace a je ustanovenou vyhláškou Ministerstva financí.

Peková (2005, s. 113-114) považuje rozpočtovou skladbu za systematické, jednotné a přehledné třídění umožňující:

- zabezpečení jednotnosti a přehlednosti rozpočtu,
- zjištění potřebných analytických informací o vývoji příjmů a výdajů,
- agregování a sumarizování příjmů a výdajů s využitím konsolidace (umožňuje eliminovat riziko vícenásobného načítání stejné operace),
- přesnější analýzu hospodaření a krytí schodku tříděním na příjmy a výdaje vratné a nevratné povahy.

Rozpočtová skladba v České republice využívá třídění:

- odvětvové třídění – třídí příjmy a výdaje podle odvětví, aby bylo zřejmé, z jaké oblasti byl konkrétní příjem realizován, nebo za jakým účelem byl konkrétní výdaj použit.

Podle odvětví obsahuje skupiny:

- skupina 1: zemědělství, lesní hospodářství a rybářství,
- skupina 2: průmyslová a ostatní odvětví hospodářství,
- skupina 3: služby pro obyvatelstvo,
- skupina 4: sociální věci a politika zaměstnanosti,
- skupina 5: bezpečnost státu a právní ochrana,
- skupina 6: všeobecná veřejná správa a služby;
- odpovědnostní třídění – pojí se se státním rozpočtem, pro obce je nepovinné;
- konsolidační – umožňuje vyloučit duplicity na základě interních transferů mezi fondy;
- druhové třídění – rozděluje finanční operace na příjmy, výdaje a financování;
- druhové třídění příjmů a výdajů – umožňuje propojení na účetnictví. Pojí se se všemi peněžními operacemi a dílčí položky třídí podle kritérií:
  - inkaso X platba,
  - návratná X nenávratná,
  - běžná X kapitálová,
  - běžná X kapitálová,
  - domácí X zahraniční,
  - povinná X dobrovolná,
  - aktiva X pasiva,
  - zohledňující rozpočtovou politiku X řízení likvidity.

## **Rozpočtový výhled obce**

Rozpočtové období se v ČR shoduje s kalendářním rokem. „Při zpracování ročního rozpočtu vychází obec z rozpočtového výhledu. Ten obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. Rozpočtový výhled chápeme jako pomocný nástroj hospodaření obce, který má sloužit jako střednědobé finanční plánování rozvoje jejího hospodaření“ (Svaz měst a obcí České republiky, 2014, s. 37).

Rozpočtový výhled obce představuje střednědobý finanční plán obce, který je sestavován na období 2-5 let následujících po roce, na nějž je sestavován roční rozpočet. Pokud je rozpočtový výhled kvalitně sestaven, umožňuje včas reagovat na potenciální komplikace, které mohou nastat během sestavování rozpočtů v budoucích letech. To je jeden z hlavních důvodů, aby obec rozpočtový výhled sestavovala s dostatečnou péčí.

## Peněžní fondy

Obec smí dle Zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů 250/2000 Sb. (dále jen Zákon 250/2000 Sb.) zřizovat peněžní fondy, které mohou, ale nemusí mít účelové určení. Jako zdroj fondů může sloužit především:

- přebytky hospodaření z minulých let,
- příjmy běžného roku nevyužité v běžném roce,
- převody prostředků z rozpočtu během roku do účelových peněžních fondů.

## Rozpočtový proces na úrovni obce

Z důvodu, že Zákon 250/2000 Sb. nikterak neurčuje dílčí detaily přípravy, projednávání a schvalování rozpočtu, jsou tyto procesy v různých obcích odlišné. Určité principy a fáze však musí být stejné.

Podle Červenky (2009, s. 52) by se měly ještě před započítáním procesu návrhu rozpočtu stanovit následující úkoly a oblasti:

- rozsah potřebných podkladů,
- odpovědnost osoby za přípravu podkladů a stanovení termínu,
- určení klíčových podmínek,
- časový harmonogram projednání v rámci finančního výboru, následně radě města a poté zastupitelstvu,
- pověření osoby odpovědné za zpracování podmínek.

Počátkem rozpočtového procesu je již příprava rozpočtového výhledu, ze kterého dílčí rozpočty vycházejí. Další krok představuje vypracování návrhu rozpočtu, který sestavuje na menších obcích většinou starosta s pomocí účetní/ho, na větších obcích poté finanční výbor. Doporučuje se ovšem určitá participace starosty, nebo některého z členů zastupitelstva, a to především z důvodu potenciální eliminace určitých výdajů, které se zařazují každý rok ve stejné výši, aniž by byla řádně ověřena jejich potřebnost, nebo výše. Při návrhu rozpočtu se vychází z rozpočtového výhledu, zkušeností z minulých let, plánů pro následující rok a dalších skutečností.

Návrh rozpočtu obsahuje také navržené finanční příspěvky organizacím zřízených obcí (školy, dopravní podniky, technické služby apod.). Vedoucí členové těchto organizací by se měli podílet na projednání výše příspěvku jim určeným ještě před předložením návrhu rozpočtu zastupitelstvu, v ideálním případě předložit vlastní návrh s přesnou sumou. Sestavovatelé rozpočtu by poté měli provést v daných organizacích kontrolu, zda v předchozích obdobích organizace příspěvky obce využívala efektivně a hospodárně.

Podíleli-li se obec na realizaci projektu využívajícího prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie, objem peněz na tento projekt stanovený musí být v rozpočtu zahrnut.

Při sestavování rozpočtu by se mělo vycházet ze strany příjmů. Nejprve je potřeba co nejpřesněji odhadnout, jaké příjmy (a v jaké výši) obec v následujícím roce očekává. Komplikaci představují sdílené daně, které tvoří více než polovinu příjmů rozpočtu, ale obec na ně nemá žádný vliv a velmi těžko se odhadují. Po odhadu příjmů rozpočtu by se nejprve měly určit běžné výdaje, poté splátky jistin a úvěrů v následujícím roce, aby následně tvůrci rozpočtu viděli, kolik finančních prostředků zbývá ještě na výdaje kapitálové.

Fáze tvorby rozpočtu obce se dají stanovit následovně:

1. Zpracování prvotního návrhu rozpočtu.
2. Projednání návrhu se zainteresovanými stranami (starosta a zástupci organizací zřízených obcí).
3. Úprava návrhu rozpočtu (na základě připomínek zainteresovaných stran).
4. Projednání a připomínky rady obce.
5. Úprava návrhu rozpočtu (na základě připomínek rady obce).
6. Předložení návrhu rozpočtu zastupitelstvu obce (to buď rozpočet schválí, nebo jej vrátí k přepracování).
7. Schválení a zveřejnění rozpočtu.

Pokud je potřeba provádět některé změny v rozpočtu, provádějí se tzv. rozpočtovým opatřením. Změny mohou být provedeny z několika důvodů, a to v důsledku:

- změn legislativních předpisů,
- organizačních změn,
- věcných změn.

Rozpočtová opatření představují povolené přesuny prostředků rozpočtu mezi jednotlivými druhy příjmů a výdajů obecního rozpočtu. Rozpočtové opatření je zapotřebí provést v každém případě, když se jedná o vztah k jinému veřejnému rozpočtu, hrozí vznik rozpočtového schodku, či dochází ke změně závazných ukazatelů. Na tyto skutečnosti by měl zpravidla poukázat finanční výbor a zároveň by měl navrhnout opatření vedoucí k nápravě (Provazníková, 2007, s. 67).

## **Závěrečný účet**

Zákon 250/2000 Sb. stanoví, že obec po skončení kalendářního roku souhrnně zpracuje údaje o svém hospodaření za uplynulý rok do závěrečného účtu obce. „V závěrečném účtu jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem a o dalších finančních operacích, včetně tvorby a použití peněžních fondů v tak podrobném členění a obsahu, aby bylo možné zhodnotit finanční hospodaření územního samosprávného celku a svazku obcí a jimi zřízených nebo založených právnických osob“ (Zákon 250/2000 Sb., § 17).

Vhodně zpracovaný závěrečný účet může posloužit jako jeden ze zdrojů přípravy rozpočtu obce pro následující rozpočtovém období.

Podle zákona č. 250/2000 Sb. obsahuje závěrečný účet také vyúčtování finančních vztahů k:

- státnímu rozpočtu,
- krajskému rozpočtu,
- obecnímu rozpočtu,
- státním fondům,
- Národnímu fondu,
- rozpočtu Regionální rady regionu soudržnosti,
- jiným rozpočtům (pokud nějaký vztah existuje),
- hospodaření dalších osob.

Součástí závěrečného účtu musí být zpráva o přezkoumání výsledku hospodaření. Po prostudování této zprávy zastupitelstvo obce buď schválí závěrečný účet bez výhrad, či souhlasem s výhradami na základě kterých podnikne obec potřebná opatření pro nápravu odhalených nedostatků (Zákon č. 250/2000 Sb.).

### **1.2.3 Příjmy a výdaje obecního rozpočtu**

Znalost příjmů a výdajů, jejich výše, struktury a původu představuje pro efektivní hospodaření obce důležitý faktor. Pokud obec některý z příjmů, který by mohla využít, nevyužívá, nebo využívá pouze částečně, snižuje to její celkové příjmy a zhoršuje finanční bilanci, což může mít nepříznivý dopad na rozvoj obce a uspokojování potřeb jejích občanů. Důvodem může být například neznalost některého z potenciálních příjmů.

#### **Příjmy obecního rozpočtu**

Naplňování příjmů obecního (ale i dalších územních rozpočtů), je s přerozdělovacím procesem na úrovni státního rozpočtu, tzv. určení daní. Příjmy obce obsahují také správní poplatky a místní poplatky. O výběru a výši místních poplatků, v rámci zákona, rozhoduje zastupitelstvo obce. Správní poplatky jsou na celém území ČR vybírány v jednotné výši. Určení adekvátní výše poplatků představuje důležitý faktor z důvodu, aby nedocházelo k omezování rozvoje obce (Červenka, 2009, s. 54-55).

Příjmy obecního rozpočtu tvoří především:

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- příjmy z výsledků vlastní činnosti,
- příjmy z hospodářské činnosti právnických osob (založených či zřízených obcí),
- příjmy z vlastní správní činnosti a výkonů státní správy, ke kterým je obec pověřena,
- příjmy z místních poplatků,
- výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona,
- dotace ze státního rozpočtu a státních fondů,
- dotace z krajského rozpočtu,
- prostředky získané ze správní činnosti ostatních orgánů státní správy (např. z ukládaných pokut a jiných finančních odvodů a sankcí orgány uložených),
- přijaté peněžité dary a příspěvky,
- návratné zdroje, jež v pojetí rozpočtové skladby nejsou příjmem, ale financujícími operacemi,
- další příjmy (Zákon č. 205/2000 Sb.).

Jako další příjmy mohou posloužit:

- prostředky z celostátních fondů,
- návratné zdroje (půjčka, úvěr, komunální obligace),
- návratná finanční pomoc.

Příjmy obecního rozpočtu se mohou klasifikovat podle různých způsobů. Druhé členění člení příjmy podle tříd:

- Třída 1: Daňové příjmy
  - příjmy ze sdílených a svěřených daní,
  - příjmy z místních, správních a ostatních poplatků;
- Třída 2: Nedaňové příjmy
  - příjmy z vlastní činnosti,
  - příjmy z pronájmu majetku,
  - příjmy z úroků,
  - přijaté sankční platby,
  - přijaté splátky vypůjčených prostředků;
- Třída 3: Kapitálové příjmy
  - příjmy z prodeje dlouhodobého majetku;
- Třída 4: Přijaté dotace
  - přijaté neinvestiční a investiční transfery od cizích subjektů,
  - převody v rámci účetní jednotky.

Příjmy rozpočtu obce mohou mít návratnou či nenávratnou podobu. Nenávratné příjmy představují nejpodstatnější zdroj pro financování potřeb lokálního veřejného sektoru a patří mezi ně příjmy daňové, nedaňové, transfery a dotace. Obec využívá tyto prostředky jak pro svou samosprávnou činnost, tak pro výkon státní správy, kterou vykonává v rámci přenesené působnosti. Mezi návratné příjmy patří úvěry a půjčky, které obci vytvářejí závazek, jenž musí obec podle předem stanovených podmínek a v předem stanoveném čase uhradit. Pokud je poskytovatelem půjčky jiný státní orgán, bývá většinou bezúročná.

Z hlediska času se mohou příjmy členit na běžné a kapitálové. Běžné příjmy se opakují každý rok (ale v rozdílné výši) a měly by být určeny k úhradě výdajů, které se každoročně opakují. Naopak kapitálové příjmy získává obec pro určitý účel (ad hoc). Obec je může získat jak z dalších veřejných rozpočtů, tak z vlastní činnosti a měly by sloužit na investice dlouhodobého charakteru.

Dále se mohou příjmy dělit na vlastní příjmy a transfery. Zatímco výši vlastních příjmů může obec ovlivňovat, na výši příjmů z transferů vliv nemá.

Od roku 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, mohou představovat účinný nástroj financování obecních prostředků zdroje pocházející ze strukturálních fondů EU. Jedná se o nenávratné příjmy, pomocí kterých se EU snaží minimalizovat diference mezi jednotlivými regiony členských států EU. Strukturální fondy slouží ke spolufinancování v oblasti podnikání, ekologie, sociální péče, vzdělávání, a dalších.

Jak uvádí Shah (2007, s. 55-58), pokud obec disponuje dostatečnou výší nevyužitých peněžních prostředků (které mohou být také nakumulované v některém z fondů), může je investovat. V takovém případě je nutné provést analýzu cíle, do kterého investovat, investičního rizika, snížení likvidity obce, a především potenciální rentability a délky návratnosti investice. V případě úspěšné investice může být zisk z ní plynoucí nezanedbatelnou součástí celkových příjmů obce.



## Výdaje obecního rozpočtu

Z hlediska efektivního hospodaření je důležité, aby odpovědné osoby měly o výdajích obce patřičný přehled a věděly, co který z výdajů znamená a na co byl, resp. bude použit. Stejně jako u finančního řízení podniku je důležité snižování zbytečných výdajů i u obcí a jiných územních celků. Podstatnou je pro část řízení výdajů také kontrola hospodaření organizací zřizovaných obcí (např. školská zařízení, technické služby apod.), které obec finančně podporuje, aby nedocházelo k nehospodárnému nakládání s omezenými finančními zdroji, kterým se obcím dostává.

Vzhledem ke snaze o decentralizaci vykonávají obce široké spektrum činností municipalit státní správy, na které postupem času stále rostou náklady. Ruku v ruce s tím se upevňuje také pozice role územní samosprávy, kdy se obce snaží o stále větší autonomii, čímž se v praxi snaží vytvářet investiční záměry a jiné nové projekty. Zmíněné faktory vedou k nárůstu obecních výdajů.

Důležité je zmínit také mandatorní výdaje. To jsou takové výdaje, jež jsou pevně součástí legislativy a obec je musí povinně hradit. Do kategorie mandatorních výdajů spadají například výdaje na mzdy, výdaje na výkon přenesené působnosti, prostředky vázané na sociální účely, a další.

Výdaje obce se dle Provazníkové (2007, s. 186) mohou dělit podle různých hledisek:

- ekonomické hledisko: běžné a kapitálové výdaje,
- podle rozpočtového plánování: plánované a neplánované,
- podle funkcí veřejných financí: alokační, redistribuční a stabilizační,
- podle rozpočtové skladby: druhové (závazné a funkční),
- podle infrastruktury: ekonomické a sociální.

Z hlediska rozpočtu obce je podstatné především dělení výdajů na běžné a kapitálové. Běžné výdaje představují nejvyšší část výdajů obecního rozpočtu. Slouží pro běžné, opakující se potřeby, mezi které patří např. nákup materiálu, energií, služeb, mzdy zaměstnanců, chod obecního úřadu, údržbu veřejných prostranství, provoz škol, kulturu či obecní policii.

Kapitálové výdaje představují primárně finanční prostředky poskytnuté na financování investičních potřeb často přesahujících rozpočtové období, ve kterém jsou finanční prostředky poskytnuty. Využívání kapitálových výdajů by mělo korespondovat se střednědobými a dlouhodobými plány rozvoje obce. Mezi kapitálové výdaje lze řadit např. finance poskytnuté na investiční výstavbu, pořízení nemovitých věcí, rekonstrukce nemovitostí, nákup cenných papírů či investice do právnických osob.

Zákon č. 250/2000 Sb. stanoví, že výdaje rozpočtu slouží především na:

- závazky vyplývající pro obec z plnění povinností stanovených zákonem,
- vlastní činnost obce v její samostatné působnosti,
- péči o vlastní majetek a jeho rozvoj,
- výkon státní správy, ke které je obec pověřena zákonem,
- závazky vyplývající pro obec z uzavřených smluvních vztahů v jejím hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací,
- závazky v rámci spolupráce s jinými obcemi a subjekty,
- úhradu úroků z přijatých půjček a úvěrů,
- emise vlastních dluhopisů a úhradu výnosů z nich,
- podporu subjektů vykonávajících veřejně prospěšné činnosti,

- podporu soukromého podnikání,
- splátky půjček, úvěrů, návratných výpomocí a jistiny emitovaných dluhopisů,
- příspěvky na humanitní a sociální účely.

Stejně jako příjmy, také obecní výdaje podléhají druhovému členění podle tříd:

- Třída 5: Běžné výdaje
- Třída 6: Kapitálové výdaje.

## 2 Hodnocení finančního zdraví obce

Z důvodu, že obce využívají ke svému hospodaření veřejné prostředky, které z významné části pochází od daňových poplatníků, představuje hospodaření s nimi důležitý aspekt. Důležitým faktorem z hlediska celkového hospodaření obce je její zadluženost a schopnost hradit závazky. Informace o celkové finanční situaci obce mohou ocenit, kromě jejích samotných představitelů, také státní orgány, banky, či potenciální investoři.

Jak uvádí Peková (2008, s. 36, 51, 52), fungují v národním hospodářství paralelně dva sektory: veřejný sektor a soukromý (privátní) sektor. Pro tuto práci, a především hodnocení hospodářské situace veřejné municipality, jsou podstatné především difference mezi veřejným a soukromým sektorem:

- charakter produkovaných statků (veřejný sektor vytváří především veřejné statky);
- vlastnictví (kolektivní vlastnictví ve veřejném sektoru);
- způsob rozhodování (ve veřejném sektoru veřejná volba);
- způsob financování (veřejný sektor se převážně financuje z veřejných prostředků);
- poslání (především neziskový motiv veřejného sektoru);
- kontrola (veřejná kontrola ve veřejném sektoru – občanská i odborná);
- právní úprava (co není právem dovoleno, je ve veřejném sektoru zakázáno);
- systém řízení (veřejná správa ve veřejném sektoru).

Odlišnosti organizací ve veřejném a privátním sektoru představují důvod, proč se odlišuje také management financí v těchto organizacích praktikovaný. Organizace veřejného sektoru využívají nástrojů finančního managementu v souladu se svými specifiky. Pro tuto práci reprezentuje organizaci veřejného sektoru obec. Výkonnost obce by měla být posuzována na základě dosažení stanovených cílů a plnění stanoveného poslání. Podle Otrusinové (2011, s. 8) je výkonnost municipality založena na principu tzv. 3E představujících hospodárnost, účelnost a efektivitu:

- hospodárnost (*Economy*) – nejnižší možné vynaložení prostředků za dosažení odpovídající kvality (poměr ceny a výkonu);
- účelnost (*Effectiveness*) – účelnost dosahování cílů, podstatná je účelovost výstupů;
- efektivita (*Efficiency*) – vyjadřuje efektivnost míry dosažených výsledků, založených na principu dělání věcí správnou cestou (poměr vztahu vstupů a výstupů).

Při hodnocení zmíněných principů je potřeba postupovat vždy komplexně, tedy zároveň posuzovat všechna hlediska, a ne pouze část z nich.

*„Koncepte modelu „3E“ ve veřejné správě je základem veškerého řízení v oblasti financí a výkonů, kdy na základě cílů jsou poskytovány vstupy, tj. zdroje, které jsou ve formě personálního a věcného zajištění transformovány do výstupů. Výstupy vyvíjejí účinky, na nichž má správa zájem“* (Otrusinová, 2011, s. 9). Jako příklad autorka uvádí školní výuku, kde vstupy vyvíjejí účinky, jimiž jsou dovednosti žáků. Efektivitu představuje plánování cílů a kontrolu jejich dosahování.

## 2.1 Pojem finanční zdraví

Jednotná definice finančního zdraví neexistuje, přístupy se liší dle jednotlivých autorů a situací, ve kterých je zkoumáno. Jinak na finanční zdraví obce bude nahlížet starosta, jinak občan, investor, stát či banka. V případě zobecnění Valachovy definice finančního zdraví (1999, s. 91–92) na všechny organizace, ať už soukromé či veřejné, ziskové či neziskové, může být za finančně zdravou považována taková organizace, jež je v daný moment i v dohledné budoucnosti schopna naplňovat své poslání a záměry.

Důležitou součástí poslání veřejného sektoru je předcházení důsledkům tržního selhání (případně jejich řešení, když nastanou), čehož se snaží dosáhnout zajišťováním potřebných veřejných statků a vytvářením vhodných podmínek pro působení soukromého sektoru, k čemuž jako nástroj slouží hospodárné využití a efektivní a účinná alokace finančních prostředků.

Zákon č. 128/2000 Sb. stanoví, že posláním obce je péče o všestranný rozvoj svého území, potřeby jejích občanů, ochrana veřejného zájmu, péče o její majetek, vytváření podmínek pro sociálně-ekonomický rozvoj, kooperace s dalšími organizacemi veřejného i soukromého sektoru, ochrana veřejného zájmu, a další. Pokud obec zvládá veškeré nároky a požadavky, ať už uložené zákonem, či jejími občany, lze ji označit jako finančně zdravou. Dalšími skutečnostmi naznačujícími dobrou finanční situaci municipality mohou být schopnosti plnit své závazky, či dokončit zahájené dlouhodobé investiční projekty.

Dle Otrusinové (2011, s. 86) se finanční zdraví organizace veřejného sektoru hodnotí na základě tří kritérií, a to:

- rentability – jedná se o hospodárné a efektivní využívání vstupů za účelem plnění veškerých funkcí za optimálního poměru mezi dosaženým efektem a využitými prostředky. V případě obce se za kritérium rentability považuje úspora rozpočtových výdajů při zachování stanoveného rozsahu a kvality činností, jež obec zajišťuje;
- schopnosti hradit závazky – pro včasné hrazení splatných dluhů je důležitou schopností časové sladění výdajů a příjmů, aby v kase (spíše na bankovním účtu) obce při každém potřebném výdaji bylo k dispozici dostatečné množství peněžních prostředků;
- finanční nezávislosti – souvisí se strukturou zdrojů příjmů. Jde o to, aby obec nebyla při financování předpokládaných rozpočtových výdajů závislá na dalších externích zdrojích a nevytvářela si tak další závazky.

Pro zabezpečení efektivního a hospodárného využívání jak finančních prostředků, tak i svého majetku, by měla obec využívat především rozpočet a rozpočtový výhled. Jejich využití obci umožňuje lepší plánování činností i stanovování cílů. Na základě rozpočtového výhledu a rozpočtu obec rozdělí finanční prostředky pro dílčí cíle, a stejně tak stanoví odpovědnost za tyto cíle jednotlivým osobám.

Z výše uvedeného tedy lze říci, že finanční zdraví je pro obec důležité především pro naplňování jejího poslání, zatímco je schopná řádně hradit své závazky díky finanční nezávislosti, která nevytváří další závazky.

## 2.2 Konstrukce hodnocení finančního zdraví

Přestože municipalita není firmou, podléhá jiným předpisům, a řídí se rozdílnými principy, je možné hodnotit finanční zdraví obce právě po vzoru obchodní společnosti. Finanční zdraví se hodnotí na základě výsledků finanční analýzy, která využívá předem stanovené ukazatele, pro něž slouží jako zdroj dat účetní závěrky z předchozích let. Finanční ukazatele musí ohodnotit obec zároveň z více úhlů pohledu, a to z pohledu:

- zadluženosti (poměr závazků k celkové bilanci),
- likvidity (schopnost hradit své závazky),
- struktury příjmů a výdajů.

### 2.2.1 Finanční analýza

Kraftová (2002, s. 25) považuje finanční analýzu jako jeden ze základních nástrojů hodnocení finančního hospodaření organizace, který zpracovává data prvotně zachycená zpravidla v peněžních jednotkách. Získaná data se člení a následně se analýzou mezi sebou vzájemně agregují, komparují, kvantifikují a hledají se mezi nimi vzájemné souvislosti a vazby. Díky zmíněným postupům dosahují data zvýšené vypovídající schopnosti a zvyšují svou informační hodnotu. Podstatnou entitu pro analýzu představuje čas. Na základě analýzy mohou být identifikovány silné a slabé stránky a hodnotové procesy organizace. Ze získaných informací lze vyvodit závěry hodnotící celkové hospodaření a finanční situaci organizace. Získané informace dále slouží odpovědným osobám jako podklad k dalšímu rozhodování.

Finanční analýza má dle Kraftové (2002, s. 25) následující cíle:

- zhodnocení dosavadního vývoje organizace,
- poskytnutí informací pro budoucí rozhodování,
- analýza potenciálních variant budoucího vývoje,
- komparace výsledků s dalšími srovnatelnými organizacemi,
- zpracování informací pro hodnocení organizace odpovědnými osobami i zájmovými skupinami.

Před provedením finanční analýzy si musí její zhotovitel (či zadavatel) stanovit konkrétní cíle, které určí, jaké výstupní informace má analýza vyprodukovat. V této práci tedy bude cílem finanční analýzy zhodnocení finančního zdraví obce.

Pokud finanční analýza představuje metodu evaluace finanční situace obce, musí odpovídat požadavkům:

- účelnosti – předem vymezený účel a cíl;
- aplikovatelnosti – využívá metody a nástroje odpovídající reálným možnostem organizace, v níž je analýza prováděna;
- informační efektivnosti – prostředky vynaložené na získání výstupních dat by měly být adekvátní očekávaným přínosům, jichž obec dosáhne v důsledku využití informací z analýzy získaných.

Finanční analýza má své objekty a subjekty. V případě analýzy finančního zdraví obce představuje objekt právě zkoumaná obec. Subjekty analýzy reprezentují přede-

vším občané (zákazníci veřejné správy), veřejná správa (na všech úrovních), peněžní ústavy, potenciální investoři, i obec sama o sobě.

Pro veřejný sektor spočívá význam finanční analýzy zejména ve zvyšování kvality finančního rozhodování municipality na základě posuzování dosavadního vývoje organizace a poskytování informací, které mohou posloužit pro rozhodování o vývoji budoucím. Úkol analýzy spočívá v rozboru možných variant budoucího vývoje, volbě nejvhodnější možné varianty, komparace výsledků analýz srovnatelných organizací a zpracování dat pro evaluaci organizace třetí stranou (Kraftová, 2002, s. 28 a 29). Dále plní finanční analýza funkce hodnotící, predikující (budoucí dění), navrhuje (např. eliminace negativních faktorů), kontrolní a argumentační.

Kromě výše zmíněných oblastí (likvidita, struktura příjmů a výdajů a zadluženost) může finanční analýza obecního hospodaření zkoumat také dosahování úspor, nákladů na opravy a údržbu majetku či vytváření a využívání rezerv.

Kraftová (2002, s. 26) rozeznává 4 různé metody finanční analýzy s ohledem na způsob zpracování dat a časové hledisko:

- Fundamentální finanční analýza – využívá zkušenosti, intuici a subjektivní odhady expertů. Bere v potaz ovlivnění ekonomického hlediska dalšími vlivy.
- Technická finanční analýza – založená na matematicko-statistických metodách. Dále se dělí na vertikální (strukturální) a horizontální (trendovou) analýzu.
- Kauzální finanční analýza – hodnotí příčinně důsledkové vazby mezi jevy.
- Komparační finanční analýza – doplňuje technickou analýzu a srovnává standardní hodnoty ukazatelů, nebo využívá srovnávací báze pro porovnání skupiny organizací).

Pro potřeby této diplomové práce slouží především metody a postupy technické finanční analýzy.

Podle Kraftové (2002, s. 27) v závislosti na časové dimenzi lze finanční analýzu rozdělit na:

- ex post finanční analýzu – posuzování dat z minulosti;
- ex ante finanční analýzu – orientace na střednědobou budoucnost (1-3, max. 5 let) na základě predikačních modelů.

Základním nástrojem finanční analýzy jsou hodnotící ukazatele. Ty se člení na dvě primární skupiny: absolutní ukazatele  
- poměrové (relativní) ukazatele.

Absolutní ukazatele se stanovují na základě dat ze zdrojů finanční analýzy, jakými jsou účetnictví nebo rozpočet. Absolutní ukazatele se dále dělí na bazální (základní), rozdílové (výpočet rozdílu dvou bazálních) a marginální (neboli přírůstkové – sledují chování ukazatele v průběhu času).

Poměrové (relativní) ukazatele mají základ v ukazatelích absolutních. Existují relativní ukazatele prosté, jejichž hodnotu lze udat jednoduchým poměrem dvou absolutních ukazatelů. Pokud se určuje podíl různých hodnot jednoho absolutního ukazatele, rozlišujeme ukazatele bazické a řetězové. Relativní ukazatel marginální vyjadřuje rozdíl dvou ukazatelů vyjadřujících vývoj v čase v poměru se základním ukaza-

telem. Poměr více relativních marginálních ukazatelů lze vyjádřit ukazatelem senzitivity (citlivosti) (Procházková, 2010, s. 25).

Klasifikaci ukazatelů na základě jejich konstrukce zobrazuje obrázek 2:

Obrázek 2 Struktura ukazatelů finanční analýzy podle jejich konstrukce



(Zdroj: Kraftová, 2002, s. 27)

Otrusinová (2011, s. 88) rozeznává ukazatele finanční analýzy z hlediska času, ke kterému se vztahují, na stavové (vyjadřující stav k určitému okamžiku) a tokové (vyjadřující tok za určitý časový interval).

Ukazatele finanční analýzy využívají pro své kalkulace reálná data. Zdroji těchto dat mohou být:

- rozvaha,
- výkaz zisků a ztrát (poskytuje údaje o výnosech, nákladech a výsledku hospodaření obce);
- obecní rozpočet (závazný dokument pro hospodaření obce v následujícím roce);
- rozpočtový výhled (obsahuje údaje o plánovaných příjmech výdajích pro následujících 2-5 let);
- závěrečný účet (dokument zobrazující souhrn celkového hospodaření obce za uplynulý rok);
- strategický plán obce (obsahuje informace o možných výdajích na strategické projekty plánované obcí v následujících letech).

## 2.3 Ukazatele hodnotící finanční zdraví obce

Pro zhodnocení finančního zdraví obce, stejně tak jako efektivity finančního hospodaření, představuje důležité kritérium výběr správných hodnotících ukazatelů. V diplomové práci jsou představeny především ukazatele zkoumající oblasti rozpočtového hospodaření, likvidity a zadluženosti obce.

*„Často bývají využívány ukazatele podílu vybrané kategorie v přepočtu na obyvatele – zde je však při detailnějším zkoumání výsledků a interpretaci zejména výdajů třeba vzít v úvahu velikost spádové oblasti, na kterou se daná kategorie dat vztahuje, pro kterou obec danou službu vykonává. Též je třeba vzít v úvahu rozsah činností, které daná obec vykonává. Využívány bývají též ukazatele srovnávající výsledky za různá rozpočtová období“ (Opluštilová, 2012, s. 59).*

Ministerstvo financí České republiky na základě usnesení vlády ČR jednou ročně provádí monitoring hospodaření obcí prostřednictvím šestnácti vzájemně provázaných informativních a dvou monitorujících ukazatelů. Monitoring hospodaření probíhá pomocí výpočtu soustavy informativních a monitorujících ukazatelů za všechny obce a jimi zřízené příspěvkové organizace. Výsledky hodnot jednotlivých ukazatelů se dále vyhodnocují a Ministerstvo financí z nich může vyvodit závěry. Data potřebná k výpočtu vždy vychází k 31.12. příslušného roku (po závěrečných zápisech).

Informativní ukazatele využívané monitoringem obcí MF ČR jsou:

- 1.) Počet obyvatel obce
- 2.) Příjem celkem (po konsolidaci)
- 3.) Úroky
- 4.) Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků
- 5.) Dluhová služba celkem
- 6.) Ukazatel dluhové služby (v %)
- 7.) Aktiva celkem
- 8.) Cizí zdroje
- 9.) Stav na bankovních účtech celkem
- 10.) Úvěry a komunální dluhopisy
- 11.) Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy
- 12.) Zadluženost celkem
- 14.) Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)
- 15.) Osmileté saldo
- 16.) Oběžná aktiva
- 17.) Krátkodobé závazky.

Monitorující ukazatele jsou:

- 13.) Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)
- 14.) Celková (běžná) likvidita.



### 2.3.1 Ukazatele sestavené na základě příjmů a výdajů

Příjmy a výdaje představují nejpodstatnější element obecního finančního hospodaření. Oproti privátnímu sektoru je jak většina výdajů, tak především příjmů v sektoru veřejném s vysokou pravděpodobností předvídatelná a ustálená. To platí především pro běžné příjmy a výdaje, jež dosahují každý rok stejné, nebo velmi podobné hodnoty.

#### Celkové příjmy na jednoho obyvatele

Jde o jeden ze základních ukazatelů, který zobrazuje výši finančních zdrojů obce. Dává uživateli možnost porovnat hodnotu rozpočtu v jednotlivých letech, ale také s ostatními obcemi.

$$\text{Celkové příjmy na obyvatele} = \frac{\text{celkové příjmy po konsolidaci}}{\text{počet obyvatel}}$$

Z důvodu zahrnutí kapitálových příjmů a přijatých dotací do celkových příjmů může dojít ke zkreslení ukazatele a komplikaci interpretace výsledných údajů. Proto je důležité realisticky zhodnotit, jaký mají právě tyto součásti celkových příjmů vliv na meziroční změnu výsledné hodnoty ukazatele. Kapitálové příjmy či investiční transfery mohou ovlivnit také rozdílnou výši příjmů srovnatelných obcí. Vliv na výslednou hodnotu ukazatele má obec prostřednictvím části všech složek celkových příjmů. Nejmenší vliv má daňové příjmy. Naopak největší vliv může mít svou aktivitou a efektivní činností s dotačními výzvami na přijaté dotace.

#### Daňové příjmy na jednoho obyvatele

Ukazatel zobrazuje, jakou hodnotu daňových příjmů obec vytváří v přepočtu na jednoho svého obyvatele. O co disponuje obec vyšší hodnotou, o to má větší šanci dosáhnout lepší hospodářské situace.

$$\text{Daňové příjmy na obyvatele} = \frac{\text{daňové příjmy}}{\text{počet obyvatel}}$$

Jelikož se jednotlivé obce liší svou velikostí, počtem obyvatel i počtem podnikatelských subjektů na svém katastrálním území, liší se i výše daňových příjmů, která jim plyne ze soustavy veřejných rozpočtů. Tato skutečnost je důvodem, proč se pro posouzení finančního zdraví obce hodnota daňových příjmů přepočítává na jednoho obyvatele obce. V posledních letech se mění procenta rozdělení daní obcím určených, čímž může dojít ke zkreslení výsledných hodnot, ale také ke změnám v plánování rozpočtu finančním výborem příslušné obce.

Nejvyšší část daňových příjmů tvoří daň z přidané hodnoty, jejíž výši obec nijak neovlivní. Může však částečně ovlivnit výši příjmu prisouzeného z daně z příjmu právnických osob vytvořením vhodných podmínek pro podnikatelské subjekty na svém území, například formou pobídek. Výslednou hodnotu ukazatele může obec ovlivnit také změnou ceny místních poplatků z činností a služeb. Tam se ovšem jedná v celkovém poměru daňových příjmů o zanedbatelnou částku, takže výsledný vliv na ukazatel by byl minimální.

### Podíl daňových příjmů na celkových příjmech

Ukazatel vyjadřuje závislost celkových příjmů obce na příjmech daňových, které plynou obci na základě rozpočtového určení daní a obec disponuje jen malou možností jejich výši výrazněji ovlivnit. Výsledek ukazatele se udává v procentech.

#### *Podíl daňových příjmů na celkových příjmech*

$$= \frac{\text{daňové příjmy}}{\text{celkové příjmy po konsolidaci}} \times 100$$

Daňové příjmy obce dosahují každý rok srovnatelné výše s rokem předchozím. Změnu výsledné hodnoty ukazatele ovlivňuje především výše celkových příjmů v jednotlivých letech. Pokud mají hodnoty ukazatele v jednotlivých letech stoupající tendenci, značí to vyšší závislost obecních příjmů na příjmech daňových, což může souviset s nedostatečnou schopností obce tvořit si vlastní příjmy. Pozitivní je tedy klesající trend ukazatele a tím pádem nižší závislost celkových příjmů obce na příjmech daňových.

### Finanční stabilita

Ukazatel udává podíl běžných příjmů na příjmech celkových. Pomocí ukazatele lze vyjádřit stabilitu obce na základě struktury jejích příjmů a s posouzením stability a pravidelnosti plnění celkových příjmů.

$$\text{Finanční stabilita} = \frac{\text{běžné příjmy}}{\text{celkové příjmy}}$$

Běžné příjmy jsou tvořeny z daňových příjmů, nedaňových příjmů a neinvestičních přijatých transferů. Čím vyšších hodnot ukazatel dosahuje, tím nižší je závislost obce na mimořádných příjmech (např. na přijatých investičních dotacích či kapitálových příjmech). Naopak nižší hodnoty ukazatele signalizují vyšší závislost obce na mimořádných příjmech.

### Finanční nezávislost

Úkol ukazatele spočívá ve stanovení míry (vyjádřené v procentech) finanční nezávislosti obce v oblasti příjmů, respektive závislosti na přijatých transferech. Toho dosahuje stanovením poměru vlastních příjmů na příjmech celkových.

$$\text{Finanční nezávislost} = \frac{\text{vlastní příjmy}}{\text{celkové příjmy}} \times 100$$

Vlastní příjmy se skládají z příjmů daňových, nedaňových a kapitálových. Čím vyšší hodnoty ukazatel finanční nezávislosti dosahuje, tím nižší závislostí na transferech obec disponuje. Pokud ukazatel sleduje časový horizont několika let a jednotlivé roky sledovaného období vykazují výrazné změny, jejich příčinou je nerovnoměrné čerpání přijatých transferů, které mohou významně ovlivnit konečnou výši celkových příjmů.

### Finanční nezávislost II

Stejně jako ukazatel předchozí určuje tento ukazatel míru finanční nezávislosti obce v oblasti příjmů.

$$\text{Finanční nezávislost II} = \frac{\text{vlastní příjmy (bez sdílených daní)}}{\text{celkové příjmy}} \times 100$$

Rozdíl oproti přechozímu ukazateli spočívá v očištění čitatele o příjmy ze sdílených daní, čímž lze lépe vystihnout aktivitu obce v oblasti tvorby vlastních příjmů. Na příjmy ze sdílených daní lze nahlížet podobně jako na příjmy transferového charakteru z důvodu, že obec není nijak zainteresovaná na jejich obdržení.

### Finanční soběstačnost

Stanovením podílu vlastních příjmů a běžných výdajů může ukazatel vyjádřit schopnost obce hradit běžné výdaje příjmy, které si je sama schopna vytvořit.

$$\text{Finanční soběstačnost} = \frac{\text{vlastní příjmy}}{\text{běžné výdaje}} \times 100$$

Běžné výdaje slouží pro běžné, opakující se potřeby. Lze si pod nimi představit např. nákup materiálu, energií, služeb, mzdy zaměstnanců, chod obecního úřadu, údržbu veřejných prostranství, provoz škol, kulturu či obecní policii.

Čím vyšší hodnoty ukazatel dosahuje, tím vyšší finanční soběstačnosti na financování běžné činnosti obec disponuje. Zatímco běžné výdaje obvykle dosahují v meziroční komparaci srovnatelných hodnot, vlastní příjmy mohou (především z důvodu přítomnosti příjmů kapitálových) dosahovat značných rozdílů. Tím pádem může docházet i k nestálým výsledným hodnotám ukazatele finanční soběstačnosti.

Výsledné hodnoty ukazatele může obec ovlivňovat především svou aktivitou v oblasti nedaňových příjmů. V případě tvorby zisku z pronájmu majetku, či vlastní činnosti, může být ukazatel ovlivněn dlouhodobě. Výkyvy v jednotlivých letech mohou být způsobeny například nárůstem kapitálových příjmů z důvodu jednorázového prodeje majetku.

### Krytí běžných výdajů běžnými příjmy

*„Tento velmi jednoduše sestavený ukazatel interpretuje podíl běžných příjmů a výdajů neboli kolikrát (jaký objem) běžných výdajů je obec schopna uhradit z běžných příjmů“ (Procházková, 2010, s. 30).*

$$\text{Krytí běžných výdajů běžnými příjmy} = \frac{\text{běžné příjmy}}{\text{běžné výdaje}}$$

Výsledné hodnoty ukazatele může využít odpovědný management obce jako jeden z podkladů k plánování budoucích investičních záměrů. Běžné výdaje každoročně dosahují srovnatelných hodnot, proto více uživatel ovlivňuje hodnota běžných příjmů. Daňové příjmy obec nemá možností výrazněji ovlivnit, proto má nejmarkantnější vliv na ukazatel prostřednictvím nedaňových příjmů a vlastní aktivitou v oblasti získávání neinvestičních přijatých transferů.

### Samofinancování kapitálových výdajů

Ukazatel hodnotí schopnost obce financovat kapitálové výdaje pouze z vlastních zdrojů.

*Samofinancování kapit. výdajů*

$$= \frac{(\text{běžné příjmy} - \text{běžné výdaje}) + \text{kapitálové příjmy}}{\text{kapitálové výdaje}}$$

Pokud obec provádí velký jednorázový investiční projekt, výdaje na něj často přesáhnou příjmy jednoho roku. Proto je možné z ukazatele vyčíst, zda (popř. v jaké hodnotě) musela obec v daném roce sáhnout po financování z cizích zdrojů, nejčastěji bankovním úvěru.

Zásadní vliv obce na výsledky ukazatele může v jednotlivých letech signalizovat výrazný nárůst kapitálových příjmů nebo výdajů oproti ostatním rokům.

### Běžné výdaje na obyvatele

Pomocí ukazatele lze stanovit výši běžných výdajů, které obec v daném roce vynaloží v přepočtu na 1 obyvatele.

$$\text{Běžné výdaje na obyvatele} = \frac{\text{běžné výdaje po konsolidaci}}{\text{počet obyvatel}}$$

Optimální výši ročních výdajů nelze stanovit. Stejně tak na základě výsledků ukazatele nelze stanovit kvalitu poskytovaných služeb a statků. Lze však provést meziroční srovnání v rámci obce (či srovnání v rámci více obcí).

Výhoda přepočtu pouze běžných výdajů oproti celkovým spočívá především v absenci kapitálových a jiných jednorázových výdajů, které by mohly mít na výsledné hodnoty ukazatele významný vliv. Do výpočtů se tak zařazují každoročně se opakující výdaje.

Hodnoty získané z ukazatele mohou sloužit k meziročnímu porovnání finančního hospodaření obce a k plánování úrovně budoucích výdajů.

„Možnost ovlivnit výsledky tohoto ukazatele aktivitou obce je dána zejména objemem mandatorních výdajů, které je obec povinna ze svého rozpočtu hradit“ (Opluštilová, 2012, s. 62).

### Podíl běžných výdajů na celkových výdajích

Ukazatel stanoví poměr běžných výdajů na celkových výdajích. Lze z něj vyčíst, jakou část (kolik) z celkových ročních výdajů obce činí výdaje na provozní záležitosti.

$$\text{Podíl běžných výdajů na celkových výdajích} = \frac{\text{běžné výdaje po konsolidaci}}{\text{celkové výdaje po konsolidaci}}$$

Nejvíce může obec ovlivnit hodnoty ukazatele v jednotlivých letech svou aktivitou především jednorázovými kapitálovými výdaji, které mohou výrazně navýšit náklady celkové. Změny na straně běžných výdajů se mohou objevovat především z důvodu změn v rozsahu činností, jež mají obce zákonnou povinnost vykonávat.

Optimální podíl běžných výdajů na celkových výdajích se nedá nijak numeric-ky stanovit. Stejně tvrzení je možné aplikovat také pro podíl výdajů kapitálových a mandatorních. Přínos ukazatelů hodnotících poměr určitých výdajů na celkových výdajích lze spatřit ve srovnání jednotlivých let, hodnocení vývoje hospodaření a v neposlední řadě také plánování objemu výdajů pro budoucnost.

#### **Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích**

Z poměru kapitálových a celkových výdajů lze díky ukazateli určit, jakou část z celkových výdajů tvoří výdaje spotřebované na financování investičních potřeb.

*Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích*

$$= \frac{\textit{kapitálové výdaje}}{\textit{celkové výdaje po konsolidaci}}$$

#### **Podíl mandatorních výdajů na celkových výdajích**

Ukazatel na základě stanovení podílu mandatorních výdajů s celkových výdaji vyjadřuje, kolik z celkových výdajů vynaložila obec na výdaje, jež je ze zákona povinná hradit.

*Podíl mandatorních výdajů na celkových výdajích*

$$= \frac{\textit{mandatorní výdaje}}{\textit{celkové výdaje po konsolidaci}}$$

#### **Saldo rozpočtu**

Sledováním ročního hospodaření lze stanovit, jak obec dokáže hospodařit se svými příjmy a výdaji. Hodnocení za každý jednotlivý rok není pro posouzení finančního zdraví obce ideální volbou, nicméně při dlouhodobějším sledování ukazatele lze určit, jaký trend v oblasti hospodaření si obec udržuje.

Přebytek či deficit obecního rozpočtu v jednotlivých letech může mít různé důvody a je potřeba si dávat veškeré skutečnosti do vzájemných souvislostí.

*Saldo rozpočtu = celkové příjmy – celkové výdaje*

#### **Saldo běžného rozpočtu na obyvatele**

„Ukazatel umožňuje porovnávat schopnost jednotlivých obcí generovat přebytek běžného rozpočtu. Jedná se o základní ukazatel hodnotící zdraví rozpočtového hospodaření obce, avšak je nutno vzít v úvahu, že stejná hodnota ukazatele má u různě velkých obcí velmi rozdílné reálné dopady. Tento ukazatel je vhodný jak pro komparaci s jinými obcemi, tak pro hodnocení vývoje hospodaření v provozní části rozpočtu. Při detailnějším hodnocení výsledků tohoto ukazatele je třeba brát v úvahu omezenou možnost obce aktivně získávat běžné příjmy a oproti tomu nutnost hradit zejména mandatorní výdaje“ (Opluštilová, 2012, s. 63 a 64).

$$\text{Saldo běžného rozpočtu na obyvatele} = \frac{\text{celkové příjmy} - \text{celkové výdaje}}{\text{počet obyvatel}}$$

#### Ukazatel kapacity samofinancování kapitálových výdajů

Ukazatel výpočtem podílu součtu přebytku běžného rozpočtu a kapitálových příjmů s kapitálovými výdaji vyjadřuje schopnost obce hradit její investice výhradně z vlastních prostředků vytvořených v daném roce.

#### *Kapacita samofinancování kapit. výdajů*

$$= \frac{\text{přebytek běžného rozpočtu} + \text{kap. příjmy}}{\text{kapitálové výdaje}}$$

Ukazatel nepočítá s přebytky hospodaření z předchozích let, jež by obec mohla k financování kapitálových výdajů využít.

Vliv na výsledné hodnoty ukazatele má obec především uvážlivým plánováním investičních aktivit. V plánování investičních záměrů obce nachází ukazatel také své využití.

#### Ukazatel krytí kapitálových výdajů investičními transfery

Z ukazatele vypočítaného na základě podílu investičních transferů s kapitálovými výdaji lze vyčíst schopnost obce v oblasti získávání dotací ke krytí svých kapitálových výdajů.

$$\text{Krytí kapitálových výdajů investičními transfery} = \frac{\text{investiční transfery}}{\text{kapitálové výdaje}}$$

V případě, že byla dotace na danou investici poskytnuta v předchozích letech, a zároveň její podmínky nevyžadují čerpání pouze v daném kalendářním roce, může dojít k ovlivnění výsledné hodnoty ukazatele. Z tohoto důvodu by se měl hodnotit ukazatel v dlouhodobějším kontextu než pouze za jeden kalendářní rok.

Možnost působit na ukazatel má obec především svou aktivitou v oblasti získávání potřebných investičních transferů. Podstatná je ochota odpovědného managementu sledovat vypisované dotační výzvy, a především schopnost zpracovávat projektové žádosti odpovídající úrovni.

### **2.3.2 Ukazatele zadluženosti**

Podle Procházkové (2010, s. 30) dluh obce představuje suma jejích závazků vůči druhým subjektům. Při rozhodování o přijetí cizích prostředků si musí obec položit důležité otázky: Jakou výši cizích prostředků si půjčit? Od jakého subjektu? Budete jejich přínos dostatečně efektivní? K rozhodování napomáhá především analýza běžného rozpočtu jakožto primárního financujícího zdroje investičních projektů. Musí se ovšem brát v potaz i analýza kapitálové části rozpočtu, jelikož především kapitálové příjmy mohou představovat významný zdroj k pokrytí investice či splácení úvěru.

Cizí zdroje, jenž obce pro své potřeby využívají, mohou mít formu emitovaných komunálních dluhopisů, půjčky od fyzické osoby, půjčky od státní instituce či

úvěru od finančních institucí. Právě úvěry od finančních institucí jsou nejčastěji využívanou formou financování z cizích zdrojů.

Legislativa úroveň zadlužení obcí v České republice žádným způsobem neomezuje. Z toho důvodu výsledné hodnoty následujících ukazatelů závisí pouze na jednání a aktivitě každé jednotlivé obce, resp. odpovědných osob působících v managementu obce.

### **Výše dluhu na obyvatele**

Ukazatel na základě výše zadlužení a počtu obyvatel obce zobrazuje výši dluhu obce přepočtenou na jednoho občana. Vhodnost má především pro porovnání hodnot v jednotlivých letech a sledování trendu výše zadlužení.

$$Dluh\ na\ obyvatele = \frac{zadluženost\ celkem}{počet\ obyvatel}$$

Hodnoty ukazatele nejsou tak důležité, jako trend v průběhu zkoumaných let. Pokud výše dluhu vykazuje klesající trend, znamená to, že se obci daří svůj dluh splácet a její dluh se tak snižuje. Počet obyvatel vyjadřuje téměř neměnnou hodnotu, nebo minimální změny, proto napříč lety hodnoty ukazatele výrazněji neovlivňuje. Důležitým faktorem je při zadlužení obce kladné provozní saldo, které může být důkazem toho, že obec generuje zdroje, pomocí kterých může dluh hradit.

### **Výše dluhu k celkovým příjmům**

Pomocí ukazatele lze vyjádřit poměr zadlužení obce s výší příjmů jejího rozpočtu. Vhodné využití nachází především v meziročním srovnání.

$$Dluh\ k\ příjmům = \frac{zadluženost\ celkem}{celkové\ příjmy\ po\ konsolidaci}$$

Obec může ukazatel ovlivňovat především výší celkových příjmů v jednotlivých letech. Výsledné hodnoty ukazatele mohou tedy v jednotlivých letech dosahovat kolísavých výsledků především v závislosti na obecních příjmech. Obecně však lze říci, že pokud obec splácí své úvěry, a tím snižuje své zadlužení, hodnoty ukazatele by měly v průběhu zkoumaného období klesat.

### **Výše dluhu k saldu běžného rozpočtu**

Z hodnot získaných z ukazatele lze zjistit, za kolik let je celkový dluh splatný ze salda běžného rozpočtu obce. Výpočet bere v potaz jen výši provozního salda v daném kalendářním roce, jeho možné změny v budoucích letech již nezahrnuje. Slouží především jako porovnání schopnosti obce generovat zdroje využitelné ke splácení jejích dluhů. Zároveň může obec díky ukazateli plánovat své budoucí výdaje, pokud zná zatížení budoucích rozpočtů současným dluhovým zatížením (Opluštilová, 2012, s. 67).

$$Dluh\ k\ saldu = \frac{zadluženost\ celkem}{saldo\ běžného\ rozpočtu}$$

Výsledek salda v jednotlivých letech závisí především na aktivitě obce v daném roce (a rozpočtu, ze kterého vychází). Pokud obec k financování svých potřeb využila cizích zdrojů, měla by v následujících letech jednat tak, aby salda jejího rozpočtu každoročně dosahovala kladných hodnot a mohla tak hradit splátky z dluhů. V opačném případě by musela ke splátkám využít dalších cizích zdrojů, čímž by se mohla dostat do finančních potíží.

### **Ukazatel dluhové služby**

Ukazatel vyjádřením poměru dluhové služby a dluhové základny vyjadřuje, kolika procenty se dluh obce podílí na jejích vybraných běžných příjmech.

$$Ukazatel\ dluhové\ služby = \frac{dluhová\ služba}{dluhová\ základna} \times 100$$

Dluhová služba se skládá ze součtu ročních výdajů souvisejících s úhradou dluhů, tzn. ze zaplacených úroků, uhrazených splátek vydaných dluhopisů, splátek jistin, popř. splátek leasingu. Dluhová základna je tvořena zvolenou kategorií příjmů ze tříd 1-4, ke kterým je dluhová služba vztažena.

Dle Ministerstva financí ČR je hodnota ukazatele vyšší než 30 % považována za negativní jev.

Nevýhoda ukazatele spočívá ve skutečnosti, že může obec přijmout úvěr v libovolné výši, ale v momentě, kdy si odloží splátky do let budoucích, v ukazateli se toto konání neprojeví. Důvodem je, že ukazatel nezohledňuje celkové zadlužení obce, ale pouze výdaje související se zadlužením v daném roce.

### **Krytí dluhové služby**

Ukazatel na základě podílu dluhové služby a provozního přebytku hodnotí schopnost obce krýt dluhové náklady využitím vygenerovaného provozního přebytku (Procházková, 2010, s. 31).

$$Krytí\ dluhové\ služby = \frac{provozní\ přebytek}{dluhová\ služba}$$

Hodnota provozního přebytku se stanoví odečtením běžných výdajů od běžných příjmů.

Obec může výslednou hodnotu ukazatele ovlivnit především efektivním hospodařením, kterým ovlivní výši provozního přebytku. Hodnota ukazatele by měla dosahovat vyšší hodnoty než 1.

### **Krytí dluhu**

Vyjádřením podílu provozního přebytku a celkové zadluženosti ukazatel určuje, do jaké míry dokáže obec svým provozním přebytkem krýt vlastní dluh.

$$Krytí\ dluhu = \frac{provozní\ přebytek}{zadluženost\ celkem}$$

Ukazatel bere v potaz celkový dluh (zahrnující výši bankovních úvěrů, směnek, dluhopisů a dalších závazků), v čemž spočívá rozdíl oproti ukazateli krytí dluhové



služby. Pokud dosahuje výsledná hodnota ukazatele hodnoty vyšší než 1, disponuje obec schopností uhradit z provozního přebytku celkový dluh během jednoho roku.

#### **Podíl splátek úroků a běžných příjmů**

Ukazatel hodnotí, na kolik hrazení úroků zatěžuje rozpočet obce neboli jakou část z běžných příjmů musí obec vynaložit na placení úroků (Opluštilová, 2012, s. 68).

$$\text{Podíl splátek úroků a běžných příjmů} = \frac{\text{úroky vlastní}}{\text{běžné příjmy}}$$

Ukazatel lze využít především pro komparaci každoročního zatěžování rozpočtu hrazením úroků z vypůjčených prostředků. Vliv na výsledné hodnoty ukazatele má obec zejména prostřednictvím nedaňových příjmů a aktivitou v oblasti získávání neinvestičních transferů.

#### **Podíl přijatých půjčených prostředků na kapitálových výdajích**

Ukazatel vyjádřením poměru vypůjčených prostředků a kapitálových výdajů stanoví, jakou část kapitálových výdajů obec hradí z vypůjčených finančních prostředků v jednotlivých letech. Lze jej také využít k pozorování vývoje vztahu zadluženosti a investic.

$$\text{Podíl přijatých půjčených prostředků na kapitálových výdajích} = \frac{\text{uhrazené splátky}}{\text{kapitálové výdaje}}$$

Pokud výsledná hodnota ukazatele převyšuje hodnotu 1, lze říci, že obec využívá cizích finančních prostředků k financování běžného provozu.

U ukazatele může dojít ke zkreslení v případě, kdy obec čerpá dotace pro financování investice (např. ze strukturálních fondů Evropské Unie), ale transfer je jí poskytnut až v dalším období. V takovém případě často musí obec hradit výdaje z cizích zdrojů, které splácí v následujících letech právě po čerpání dotace. K jinému zkreslení může dojít v případě, že obec čerpá vypůjčené prostředky v daném roce, ale uplatňuje je v roce jiném. Proto je potřeba nahlížet na ukazatel z dlouhodobého hlediska, ne pouze v jednotlivých letech.

#### **Podíl cizích zdrojů na aktivech**

Stanovením poměru celkových aktiv a cizích zdrojů ukazatel hodnotí míru financování obecních aktiv za pomoci externích zdrojů. Využitím ukazatele lze vyhodnotit, zda obec nadměrně nezadlužuje svůj majetek.

$$\text{Podíl cizích zdrojů na aktivech} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková aktiva}} \times 100$$

Ukazatel je ovlivněn výší závazků a výší celkových aktiv, která obec vlastní. Obec ovlivňuje výslednou hodnotu položek svým konáním prostřednictvím obou složek ukazatele.

### 2.3.3 Ukazatele likvidity

Likviditu lze charakterizovat jako schopnost organizace hradit své krátkodobé závazky ze svých likvidních prostředků. Likvidita zároveň znamená předpoklad finanční rovnováhy organizace. Pokud je obec nelikvidní, dochází k porušení její finanční rovnováhy a tím pádem k platební neschopnosti. Zároveň představuje jednu z nezbytných podmínek efektivního fungování obce. Také je důležitým předpokladem rozvoje obce v budoucnosti. Pro udržování dostatečné úrovně likvidity se jakožto zásadní považují rozhodovací procesy uskutečňované v oblasti obstarávání finančních zdrojů a jejich následující alokace. Pro platební schopnost obce představuje důležitý faktor likvidnost krátkodobých aktiv neboli jejich schopnost transformace na finanční prostředky.

V soukromé sféře platí pravidlo, že příliš vysoká úroveň likvidity snižuje úroveň rentability (návratnosti). Ve veřejné sféře ovšem tvorba zisku nepředstavuje primární cíl, proto nelze stanovit doporučené hodnoty, ve kterých by se měla likvidita pohybovat, lze je však v případě některých faktorů odvodit od doporučených hodnot pro podniky privátního sektoru. Vysoká hodnota prostředků vázaných v oběžných aktivech znamená pro obec vyšší platební schopnost, přičemž při dlouhodobějším hromadění finančních prostředků může obec nakumulované prostředky využít pro některou ze svých náhlých potřeb, aniž by k jejímu financování musela použít cizích zdrojů.

#### Běžná likvidita

„Běžná likvidita (*Current ratio*) měří, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky podniku“ (Kislingerová, 2007, s. 89). V přenesení tvrzení na obec lze říci, že ukazatel hodnotí, kolikrát je obec schopna uspokojit krátkodobé závazky svých věřitelů za předpokladu, kdy svá veškerá oběžná aktiva v daný moment přemění na finanční hotovost.

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Čím vyšší hodnoty ukazatel dosahuje, tím vyšší běžnou likviditou obec disponuje (nižší riziko platební neschopnosti). Pro podniky soukromého sektoru se doporučuje úroveň likvidity v rozmezí 1,6-2,5. Obce disponují nižším množstvím oběžných aktiv, proto lze stanovit, že aby obec dosahovala dostatečné úrovně běžné likvidity, měla by její hodnota dosahovat alespoň 1,6.

Ukazatel je obcí ovlivnitelný, avšak s omezením v případě získávání likvidních finančních prostředků, kdy je významná část z nich tvořena podílem na výnosech vybraných daní, které jsou zasílány na bankovní účet obce v určitých intervalech. Na druhou stranu může právě tato skutečnost obci výrazně usnadnit krátkodobé plánování v oblasti platební schopnosti.

Běžnou likviditu využívá také Ministerstvo financí ČR jako jeden z nástrojů monitoringu hospodaření obcí. Nenazývá ovšem likviditu běžnou, ale celkovou. Výpočet je však naprosto totožný.

### Okamžitá likvidita

„Okamžitá likvidita (Cash Position Ratio) měří schopnost uhradit splatné závazky z dostupných zdrojů“ (Kocmanová, 2013, s. 38).

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{peněžní prostředky}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Za peněžní prostředky se považují veškeré pohotové platební prostředky, kterými jsou peníze v hotovosti, peníze na bankovních účtech, ale také volně obchodovatelné krátkodobé cenné papíry, šeky a další (Kislingerová, 2007, s. 90).

Nejvíce ukazatel ovlivňuje aktuální stav peněz na bankovním účtu obce. Skutečnost, že v případě obcí zaznamenává bankovní účet téměř permanentní příliv a odliv finančních prostředků, může úroveň okamžité likvidity každým dnem zaznamenávat rozdílné hodnoty.

Pro podniky privátního sektoru se doporučuje optimální hodnota ukazatele 0,2, podle čehož vyplývá, že peněžní prostředky by měly tvořit alespoň 20 % hodnoty krátkodobých závazků. Z důvodu, že s obcemi se většina organizací ke konci kalendářního roku finančně vyrovnává, čímž se na bankovním účtu obce nakumuluje vyšší hodnota peněžních prostředků, měla by hodnota ukazatele být značně vyšší než 0,2.

### Krytí běžných výdajů pracovním kapitálem

Pomocí ukazatele lze posoudit, jakou část běžných výdajů může obec po odpočtu krátkodobých závazků pokrýt svými likvidními prostředky v daném momentu, čímž vyhodnocuje okamžitou likvidní situaci obce.

$$\text{Krytí běžných výdajů prac. kapitálem} = \frac{\text{krátkodobá aktiva} - \text{krátkodobé závazky}}{\text{běžné výdaje}} \times 100$$

Čítatel může být označen také jako pracovní kapitál (viz. níže).

Výsledná hodnota ukazatele je z pozice obce nejvíce ovlivnitelná především stavem obou složek čitatele v momentu, kdy je údaj vyhodnocován.

## **2.3.4 Ostatní ukazatele**

Podkapitola obsahuje některé z ukazatelů, které nelze zařadit do výše zmíněných kategorií. Mohou ovšem také efektivně posloužit k racionálnímu posouzení finanční situace obce. Je na ně potřeba nahlížet v dlouhodobějším kontextu, nelze u nich brát v potaz pouze hodnoty dosažené v jednotlivých letech zkoumaného období. Níže zmíněné ukazatele mají vysokou informativní, avšak ne tolik znatelnou vypovídající hodnotu. Proto mohou posloužit jako vhodný doplněk finanční analýzy a pomoci odhalit vzájemné souvislosti mezi ostatními ukazateli.

### Plnění příjmů schváleného rozpočtu

Ukazatel dokáže porovnáním naplánovaného rozpočtu a skutečnosti zhodnotit, na kolik dokáže obec reálně plánovat své příjmy.

$$\text{Plnění příjmů schváleného rozpočtu} = \frac{\text{celkové příjmy schváleného rozpočtu}}{\text{celkové skutečné příjmy}}$$

Do schváleného obecního rozpočtu nemohou být zahrnuty dotace, jež nejsou v dobu jeho schválení nikterak smluvně zaručené. Ve schváleném rozpočtu se tak objevují pouze dotace plynoucí ze státního rozpočtu ze souhrnného dotačního vztahu, jež mají nárokový charakter dle legislativy platné v daném roce. Stejně tak nesmí schválený rozpočet obsahovat cizí finanční zdroje (úvěry, půjčky), které v dobu schválení nejsou smluvně podloženy.

#### **Plnění příjmů upraveného rozpočtu**

S pomocí ukazatele lze stanovit, na kolik souhlasí skutečné příjmy s příjmy upraveného rozpočtu.

$$\text{Plnění příjmů upraveného rozpočtu} = \frac{\text{celkové příjmy upraveného rozpočtu}}{\text{celkové skutečné příjmy}}$$

Obce ve většině případů upravují rozpočet ke konci rozpočtového období takovým způsobem, aby se co nejvíce blížil skutečnému plnění. Lze tedy říci, že hodnoty v čitateli a jmenovateli by si měly být bližší než v ukazateli předchozím.

#### **Plnění výdajů schváleného rozpočtu**

Ukazatel hodnotí na základě komparace skutečnosti a schváleného rozpočtu, jak dobře umí obec plánovat její výdaje.

$$\text{Plnění výdajů schváleného rozpočtu} = \frac{\text{celkové výdaje schváleného rozpočtu}}{\text{celkové skutečné výdaje}}$$

Schválený rozpočet obce nesmí obsahovat smluvně nezaručené dotace, úvěry či půjčky, proto do něj obce nezahrnují ani plánované výdaje, jež mají být právě z těchto zdrojů financovány.

#### **Plnění výdajů upraveného rozpočtu**

Ukazatel slouží k vyjádření schopnosti obce plánovat své výdaje.

$$\text{Plnění výdajů upraveného rozpočtu} = \frac{\text{celkové výdaje upraveného rozpočtu}}{\text{celkové skutečné výdaje}}$$

Opět, stejně jako v případě příjmů, by si měly být hodnoty čitatele a jmenovatele bližší než v předchozím ukazateli. V případě výdajů je dokonce úprava rozpočtu před koncem rozpočtového období častější než v případě příjmů.

#### **Pracovní kapitál**

Pracovní kapitál je absolutním ukazatelem likvidity, který udává prostředky, jež má obec pro svou běžnou provozní činnost k dispozici (Procházková, 2010, s. 34).

$$\text{Pracovní kapitál} = \text{oběžná aktiva (krátkodobá aktiva)} - \text{krátkodobé závazky}$$

Pracovní kapitál představuje využitelný krátkodobý majetek zredukovaný o hodnotu krátkodobých závazků, jež musí obec uhradit.

#### **Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných výpomocích**

Pomocí ukazatele lze stanovit procentuální podíl cizích zdrojů a přijatých návratných finančních výpomocí na celkovém zadlužení obce.

$$\text{Podíl zadluženosti na CZ a PNFV} = \frac{\text{zadluženost celkem}}{\text{cizí zdroje} + \text{PNFV}} \times 100$$

Výsledné hodnoty ukazatele nejvíce ovlivňuje obec prostřednictvím struktury a původu veškerých cizích zdrojů použitých pro potřeby obce.

#### **Zadluženost celkem**

Ukazatel vyjadřuje celkovou zadluženost obce součtem veškerých položek cizích zdrojů. Mezi cizí zdroje se řadí veškeré úvěry, komunální obligace, přijaté návratné finanční výpomoci a další dluhy.

Na rozdíl od předchozích ukazatelů je celková zadluženost ukazatelem absolutním. Slouží především pro komparaci mezi jednotlivými lety, aby se dalo zjistit, zda celková zadluženost obce klesá, stoupá, či zůstává neměnná. V případě nárůstu celkové zadluženosti je nutné především zjistit příčiny a vyhodnotit, zda se obec zadlužila dobrovolně (např. půjčka na investiční projekt), či nikoliv.

Dle Kraftové (2002, s. 100) se využívá pro hodnocení finančního zdraví obce tzv. strukturovaný soubor ukazatelů finanční analýzy obsahující ukazatele rentability, likvidity, aktivity, autarkie, financování, produktivity a investičního rozvoje či útlumu. Obec si však pro vyhodnocení vlastní hospodářské situace vybírá ukazatele, které mají odpovídající vypovídající hodnotu právě pro danou obec.

Existuje větší množství ukazatelů, které lze použít pro evaluaci hospodářské situace obce. V této práci jsou využity ukazatele nejčastěji využívané v praxi, a ty, jež mají relevantní vypovídající hodnotu.

### **2.3.5 Souhrn ukazatelů hodnotících finanční zdraví obce**

Veškeré ukazatele zmíněné v podkapitolách 2.3.1. – 2.3.4. zobrazuje pro přehlednost tabulka 1 včetně vzorců pro jejich výpočet. Tabulka obsahuje také zkrácené označení každého jednotlivého ukazatele pro větší přehlednost v další části práce.

Tabulka 1 Souhrn hodnotících ukazatelů

SOUHRN UKAZATELŮ		
NÁZEV UKAZATELE	KÓD UKAZATELE	ZPŮSOB VÝPOČTU
<b>Ukazatele sestavené na základě příjmů a výdajů</b>		
Celkové příjmy na jednoho obyvatele	UPV1	CP/Po
Daňové příjmy na jednoho obyvatele	UPV2	DP/Po
Podíl daňových příjmů na celkových příjmech	UPV3	DP/CP
Finanční stabilita	UPV4	BP/CP
Finanční nezávislost	UPV5	$(VP/CP) \times 100$
Finanční nezávislost II	UPV6	$(VP^*/CP) \times 100$
Finanční soběstačnost	UPV7	$(VP/BV) \times 100$
Krytí běžných výdajů běžnými příjmy	UPV8	BP/BV
Samofinancování kapitálových výdajů	UPV9	$[(BP-BV)+KP]/KV$
Běžné výdaje na obyvatele	UPV10	BV/Po
Podíl běžných výdajů na celkových výdajích	UPV11	BV/CV
Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích	UPV12	KV/CV
Podíl mandatorních výdajů na celkových výdajích	UPV13	MV/CV
Saldo rozpočtu	UPV14	CP-CV
Saldo běžného rozpočtu na obyvatele	UPV15	$(CP-CV)/Po$
Kapacita samofinancování kapitálových výdajů	UPV16	$[(DP+NP+NT-BV)+KP]/KV$
Krytí kapitálových výdajů investičními transfery	UPV17	IT/KV
<b>Ukazatele zadluženosti</b>		
Výše dluhu na obyvatele	UZ1	ZC/Po
Výše dluhu k celkovým příjmům	UZ2	ZC/CP
Výše dluhu k saldu běžného rozpočtu	UZ3	$ZC/(DP+NP+NT-BV)$
Ukazatel dluhové služby	UZ4	$(DS/DZ) \times 100$
Krytí dluhové služby	UZ5	$(BP-BV)/DS$
Krytí dluhu	UZ6	$(BP-BV)/ZC$
Podíl splátek úroků a běžných příjmů	UZ7	Úvi/BP
Podíl přijatých půjčených prostředků na kapitálových výdajích	UZ8	US/KV
Podíl cizích zdrojů na aktivech	UZ9	$CZ/AC \text{ (Brutto)} \times 100$
<b>Ukazatele likvidity</b>		
Běžná likvidita	UL1	OA/KZ
Okamžitá likvidita	UL2	PP/KZ
Krytí běžných výdajů pracovním kapitálem	UL3	$[(OA-KZ)/BV] \times 100$
<b>Ostatní ukazatele</b>		
Plnění příjmů schváleného rozpočtu	UO1	CPsr/CP
Plnění příjmů upravovaného rozpočtu	UO2	Cpur/CP

Plnění výdajů schváleného rozpočtu	U03	CVsr/CV
Plnění výdajů upravovaného rozpočtu	U04	CVur/CV
Pracovní kapitál	U05	OA-KZ
Podíl zadluženosti na cizích zdrojích a přijatých návratných výpomocích	U06	$[ZC/(CZ+PNFV)] \times 100$
Zadluženost celkem	ZC	součet dluhových účtů

(Zdroj: vlastní tvorba)

Veškeré zkratky použité pro výpočet ukazatelů v tabulce 1 shrnuje tabulka 2 včetně celých názvů jednotlivých prvků i s odkazem na jejich umístění v účetních bilancích neboli z jakého zdroje do ukazatele vstupují.

Tabulka 2 Seznam zkratk použitých v hodnotících ukazatelích

SEZNAM ZKRATEK POUŽITÝCH V UKAZATELÍCH FINANČNÍ ANALÝZY				
Použitá zkratka	Celý název	Zdroj dat		
AC	Aktiva celkem	Rozvaha	-	ř. 159
BP	Běžné příjmy	Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávného celku (rekapitulace)	Třída 1 + Třída 2 + položky 41xx	řádek 4010 a řádek 4020
BV	Běžné výdaje	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 5 po konsolidaci	ř. 4210
CP	Celkové příjmy	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř.1+ Tř.2 + Tř.3 + Tř. 4 po konsolidaci	ř. 4200/43
Cpur	Celkové příjmy upraveného rozpočtu	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř.1+ Tř.2 + Tř.3 + Tř. 4 po konsolidaci	ř. 4200/42
CPsr	Celkové příjmy schváleného rozpočtu	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř.1+ Tř.2 + Tř.3 + Tř. 4 po konsolidaci	ř. 4200/41
CV	Celkové výdaje	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 5 + Tř. 6 po konsolidaci	ř. 4430/3
CVsr	Celkové výdaje schváleného rozpočtu	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 5 + Tř. 6 po konsolidaci	ř. 4430/1
CVur	Celkové výdaje upraveného rozpočtu	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 5 + Tř. 6 po konsolidaci	ř. 4430/2
CZ	Cizí zdroje	Rozvaha	-	ř. 159
DP	Daňové příjmy	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 1	ř. 4010
DS	Dluhová služba	VHPR ÚSC (rekapitulace)	položky 5141 a 5178 (Tř. 5) + pol. 8xx2 a 8xx4	-
DZ	Dluhová základna	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 1 + Tř. 2 + pol. 4112 a 4212 (Tř. 4)	-
IT	Investiční transfery	VHPR ÚSC (rekapitulace)	položky 42xx	-
KP	Kapitálové příjmy	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 3	ř. 4030
KV	Kapitálové výdaje	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 6	ř. 4220
KZ	Krátkodobé závazky	Rozvaha	-	ř. 189
MV	Mandatorní výdaje	VHPR ÚSC (rekapitulace)	nelze jasně určit	-
NP	Nedaňové příjmy	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 2	ř. 4010/43
NT	Neinvestiční transfery	VHPR ÚSC (rekapitulace)	položky 41xx	-
OA	Oběžná aktiva	Rozvaha	-	ř. 42
PNFV	Přijaté návratné finanční výpomoci	Rozvaha	-	ř. 150
Po	Počet obyvatel	Český statistický úřad	-	-
Pp	Peněžní prostře	Rozvaha	Položka B III.	-
US	Uhrazené splátky	VHPR ÚSC (rekapitulace)	položky 8xx2 + 8xx4	-
Úvl	úroky vlastní	VHPR ÚSC (rekapitulace)	položka 5141	-
VP	Vlastní příjmy	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 1 + Tř. 2 + Tř. 3	ř. 4010 + 4020 + 4030
VP*	Vlastní příjmy bez sdílených daní	VHPR ÚSC (rekapitulace)	Tř. 1 (bez položek 1111, 1112, 1113, 1121, 1211) + Tř. 2 + Tř. 3	-



(Zdroj:  
vlastní  
tvorba)

ZC	Zadluženost celkem	Rozvaha	účty 281 + 282 + 283 + 289 + 322 + 326 + 362 + 451 + 452 + 453 + 456 + 457
----	--------------------	---------	--

Pro stanovení hodnot jednotlivých ukazatelů jsou využívány následující položky z Výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávného celku:

- položky 41xx - neinvestiční transfery
- položky 42xx - investiční transfery
- položka 5141 - úroky vlastní
- položka 5178 - nájemné za nájem s právem koupě
- položky 8xx2 - uhrazené splátky vydaných dluhopisů
- položky 8xx4 - uhrazené splátky přijatých půjčených prostředků

Z rozvahy se pro výpočet hodnot ukazatelů využívají následující účty:

- 281 - krátkodobé úvěry
- 282 - eskontované krátkodobé dluhopisy (směnky)
- 283 - krátkodobé závazky z vydaných dluhopisů
- 289 - jiné krátkodobé půjčky
- 322 - směnky k úhradě
- 326 - přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé
- 362 - krátkodobé závazky z ručení
- 451 - dlouhodobé úvěry
- 452 - přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé
- 453 - dlouhodobé závazky z vydaných dluhopisů
- 456 - dlouhodobé závazky z ručení
- 457 - dlouhodobé směnky k úhradě

# **PRAKTICKÁ ČÁST**

## 3 Analýza finančního zdraví obce Třebotov

Cíl práce spočívá ve vyhodnocení finančního zdraví obce pomocí využití soustavy finančních ukazatelů a navržení vhodných postupů vedoucích k dosažení lepší hospodářské situace zvolené obce. Pro tyto účely jsem si vybral obec Třebotov z důvodu, že v obci bydlím celý svůj život. Navíc jsem jedním z členů finančního výboru obce.

První část kapitoly obsahuje socioekonomickou charakteristiku obce Třebotov zahrnující základní statistické, geografické a demografické údaje. Dále zahrnuje informace o kultuře, občanské a technické vybavenosti, sociální oblasti, hospodářském prostředí v obci a v neposlední řadě také věkové struktuře obyvatelstva.

V praktické části je dále navržena soustava ukazatelů z oblastí rozpočtového hospodaření, zadluženosti a likvidity vhodných pro zhodnocení finančního zdraví zvolené obce. Každý z vybraných ukazatelů má svou stanovenou váhu na základě jeho důležitosti a vypovídající hodnoty pro vyhodnocení hospodářské situace. Ke každému ukazateli je dále vytvořena tabulka obsahující bodové ohodnocení na základě výsledné hodnoty daného ukazatele.

V následující části je provedena finanční analýza aplikací zvolených ukazatelů, jejich obodování. Na základě jejich váhy je poté přiděleno výsledné hodnocení finančního zdraví obce.

V závěrečné části kapitoly jsou vyhodnoceny zjištěné údaje a na jejich základě navrhnuté postupy praktických doporučení, pomocí nichž může obec dosáhnout lepší hospodářské situace. Lepší hospodářská situace může napomoci k snadnějšímu dosažení stanovených cílů a k příznivějším podmínkám pro život obyvatel Třebotova.

### 3.1 Socioekonomická charakteristika obce Třebotov

Třebotov leží ve Středočeském kraji, okres Praha-západ, 18 km od centra Prahy jihozápadním směrem. Podle ČSÚ v něm k 31.12.2016 žilo 1 430 obyvatel, z toho 301 dětí (0-14), 896 obyvatel v produktivním věku (15-64) a 233 obyvatel ve věku 65 let a více. Obec se skládá ze tří částí ležících na katastrálním území Třebotov, kterými jsou Třebotov, Kala a Solopisky. Třebotov leží v nadmořské výšce 350 metrů nad mořem.

Základní údaje o obci obsahuje tabulka 3:

Tabulka 3 Výkony prodejců

TŘEBOTOV – ZÁKLADNÍ ÚDAJE	
Status	Obec
Název obce	Třebotov
Počet obyvatel (k 31.12.2016)	1430
Typ obecního úřadu	Obec s pověřeným obecním úřadem
Kraj (NUTS 3)	Středočeský
Okres (LAU 1)	Praha-západ
Pověřený úřad	Černošice
Obec s rozšířenou působností	Černošice

(Zdroj: vlastní tvorba)

První písemný záznam o Třebotově se datuje do roku 1253. Z hlediska územněsprávního začleňování se dějiny obce datují od roku 1850, kdy spadala ještě pod Prahu, okres Smíchov, soudní okres Zbraslav. Pod správu Středočeského kraje spadá obec od roku 1960. V roce 2003 byl Třebotov přearažen pod obec s rozšířenou působností Černošice.

Třebotov slouží jako spádová oblast obcím v blízkém okolí. Kvůli poště, obchodu s delší otevírací dobou, základní a mateřské škole, restauraci, či sportovním oddílům podporujícím volnočasové aktivity mládeže dojíždějí do obce obyvatelé Kosoře, Chotče, Kuchaře, Kuchařka, Roblína, Trněného Újezdu a dalších. Volnočasové aktivity dětí se snaží obec podporovat, jak je to jen možné. V roce 2017 dokonce získala v soutěži Vesnice roku ocenění Bílá stuha za činnost mládeže.

Důležitou součástí obce představuje Základní a mateřská škola Třebotov, která nabízí 2 třídy mateřské a všech 9 tříd základní školy. Obecní úřad občanům nabízí kromě vlastních služeb také některé z činností státní správy v přenesené působnosti. Občané mohou také využít služeb České pošty. Obec disponuje veřejným vodovodem, kanalizací a je plně plynofikována.

O kulturní život v obci se starají především místní spolky, které se pravidelně podílejí na pořádání nejvýznamnější události v obci, jako jsou Masopust, Pálení čarodějnic, Dětský den, Běh Třebotovem, Svatomartinský jarmark nebo Rozsvícení vánočního stromu. Dále mohou občané v katastrálním území Třebotov navštěvovat fotbalová a hokejová utkání, restaurace, dětská hřiště, různá sportoviště apod.

Mezi nejvýznamnější pamětihodnosti v obce lze zařadit:

- Tvrz Třebotov – byla poprvé písemně zmíněna v roce 1374. Na počátku 15. století byla přestavěna na vodní tvrz. Od roku 1785 měla za účel sloužit jako farnost. V letech 2001-2003 došlo k její rekonstrukci a nyní je v soukromém vlastnictví.
- Židovský hřbitov – byl založený v roce 1761 a do 2. světové války sloužil k pohřbívání. Po válce došlo k jeho devastaci, v letech 2016-2017 byl zrekonstruován.
- Kostel sv. Martina – byl v letech 1866-1867 vybudován na místě staršího kostela. Kostel je postavený v pseudorománském stylu a stále se v něm konají mši.
- Nemocnice Třebotov – se od r. 2007 nachází v soukromém vlastnictví. První zmínka však pochází z r. 1882. Na počátku 20. stol. byla nemocnice přestavěna na penzion, který navštěvoval mj. také tehdejší prezident T. G. Masaryk. Od roku 1948 slouží opět jako nemocnice.

Počet obyvatel v letech 2012-2016 včetně jejich zařazení do věkových kategorií shrnuje v tabulce obrázek 3. Strukturu věkového složení obyvatelstva v Třebotově následně graficky zobrazuje obrázek 4.

Obrázek 3 Struktura obyvatel Třebotova – tabulka

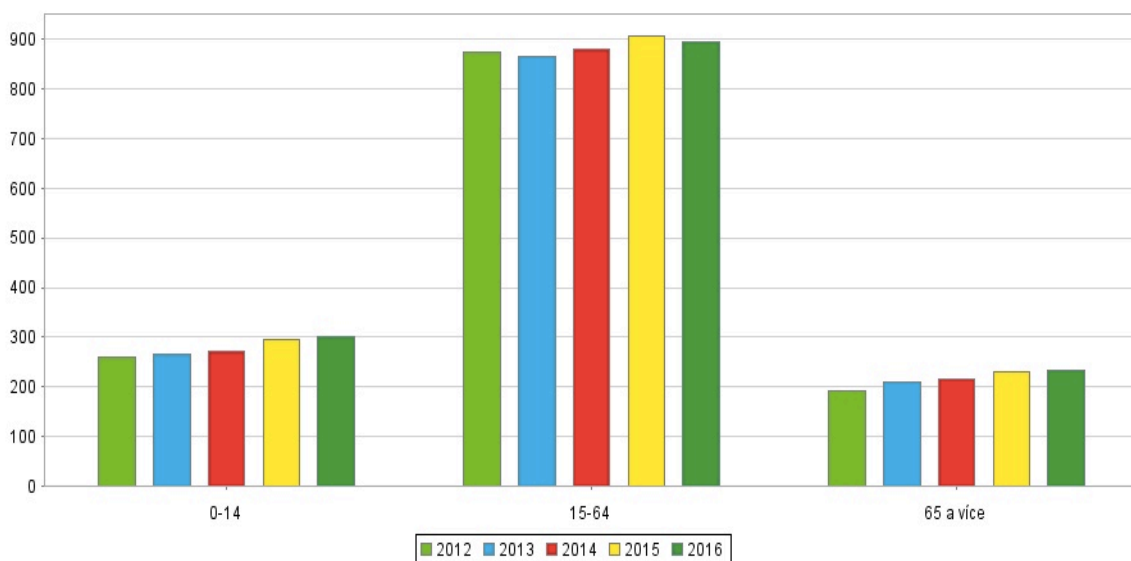
## Stav obyvatel k 31.12.

		2012	2013	2014	2015	2016
Počet obyvatel celkem		1 327	1 343	1 366	1 431	1 430
v tom podle pohlaví	muži	673	672	678	702	703
	ženy	654	671	688	729	727
v tom ve věku (let)	0-14	261	267	272	294	301
	15-64	873	866	880	907	896
	65 a více	193	210	214	230	233
Průměrný věk		38,9	39,3	39,6	39,2	39,3

(Zdroj: ČSÚ)

Obrázek 4 Struktura obyvatel Třebotova – graf

## Stav obyvatel podle věku



(Zdroj: ČSÚ)

Věkové rozložení obyvatelstva má také vliv na celkovou výši příjmů obce. Ekonomicky aktivní obyvatelé (ve věku 15-64 let) totiž mohou významně ovlivnit výši příjmů určených obci ze systému RÚD.

Ke dni 31. 12. 2016 bylo v Třebotově dle údajů ČSÚ registrovaných celkem 443 podniků, z toho 233 se zjištěnou aktivitou. Z nich bylo 376 fyzických osob (z toho 199 aktivních) a 67 právnických osob (z toho 34 aktivních). Obec podporuje podnikatelské subjekty především prostřednictvím pozvánek na kulturní a společenské události, kde má podnik možnost nabídnout své výrobky či služby v prodejním stánku. Dále jsou podnikatelské subjekty podporovány vypisováním veřejných zakázek a zadáváním zakázek na činnosti, na které zaměstnanci obecních technických služeb sami nestačí.

## 3.2 Navržení vhodné soustavy ukazatelů

Zvolení vhodné kombinace ukazatelů je zásadním bodem pro stanovení finančního zdraví obce s dostatečnou vypovídající hodnotou. Nesmí být opomenuta ani jedna ze zkoumaných oblastí, kterými jsou zadluženost, likvidita a struktura příjmů a výdajů obecního rozpočtu. Soustava ukazatelů je zvolena na základě programu monitoringu hospodaření obcí Ministerstvem financí ČR, odborné literatury a autorových zkušeností získaných v průběhu praxe a studia. Významný faktor představuje především zjištění souvislostí mezi dílčími ukazateli a mezi jejich jednotlivými položkami.

Důležitým činitelem při výběru a hodnocení ukazatelů je také skutečnost, jakým dílem se obec na výsledné hodnotě daného ukazatele podílí a jak jeho výsledné hodnoty může vlastním konáním ovlivnit. Na druhou stranu probíhá tvorba obecního rozpočtu na základě zkušenosti z minulých let a predikace budoucího dění, proto je klíčová především stálost (např. v oblasti příjmů).

### 3.2.1 Výběr ukazatelů sestavených na základě příjmů a výdajů

Tvorba dostatečné výše příjmů představuje pro obec nezbytný předpoklad nejen pro její pozitivní finanční zdraví, ale také pro její efektivní chod a schopnost vytváření přívětivého prostředí pro její občany. Nelze hodnotit a srovnávat s dalšími obcemi pouze výši příjmů, důležitá je především jejich struktura, původ, pravidelnost a předvídatelnost. Stejně tak nelze hodnotit pouhou výši výdajů obce v jednotlivých letech. I u výdajů je potřeba náhled na jejich strukturu, opodstatnění, přínos a schopnost predikce.

**Celkové příjmy na jednoho obyvatele (UPV1)** jsou vhodným ukazatelem pro hodnocení finančního zdraví obce, protože umožňují porovnávat výši příjmů obce v jednotlivých letech. Počet obyvatel obce má téměř stálou hodnotu, proto se na vývoji hodnot ukazatele projeví především změny v položce celkových příjmů. Důležitost ukazatele tkví v hodnocení schopnosti obce generovat příjmy v jednotlivých letech.

**Ukazatel daňových příjmů na jednoho obyvatele (UPV2)** má rovněž své opodstatnění pro tuto práci, protože daňové příjmy má obec každé rozpočtové období jisté. Z toho důvodu jsou pro hospodaření obce důležité, protože vyjadřují, kolik peněz ze státního rozpočtu má obec zaručených. Zároveň jejich předvídatelnosti umožňuje členům finančního výboru přesnější predikaci příjmů pro následující rozpočtové období. Pro vyšší vypovídající hodnotu jsou daňové příjmy sníženy o daň z příjmů právnických osob placených obcí, protože tuto daň hradí obec sama sobě, čímž se v rozpočtu zobrazuje také na straně výdajů.

**Finanční nezávislost II (UPV6)** vyjadřuje míru finanční nezávislosti, kterou obec disponuje na základě schopnosti generovat příjmy. Aktivita v oblasti tvorby vlastních příjmů je lépe vystižena očištěním čitatele o příjmy ze sdílených daní, protože se obec na jejich obdržení svou aktivitou nikterak nepodílí.

**Finanční soběstačnost (UPV7)** stanoví schopnost obce hradit běžné výdaje z příjmů, které si sama vytvořila. Pro evaluaci finančního zdraví obce je schopnost tvorby příjmů na pokrytí výdajů pro své opakující se potřeby nezbytná, proto je i tento ukazatel do soustavy zahrnut.

Z kategorie ukazatelů sestavených na bázi příjmů a výdajů již v práci další ukazatele nejsou využity. Důvodem u většiny z nich je skutečnost, že nemají dostatečnou vypovídající hodnotu pro cíl práce.

### **3.2.2 Výběr ukazatelů zadluženosti**

Z pohledu hospodářské situace obce představuje oblast zadluženosti zásadní faktor. Zadlužení samo o sobě není pro obec žádnou komplikací, dokonce je pro požadovaný rozvoj téměř nezbytností, protože obec prakticky není schopna ze svých příjmů hradit velké investiční projekty. Musí ovšem mít své závazky pod kontrolou. Před vytvořením každého závazku je nutností, aby si odpovědné osoby propočítali, zda bude obec daný závazek schopna hradit, a přitom neutrpí žádná z oblastí provozu obce. Pro obec je tedy důležitým faktorem mít pod kontrolou nejen výši, ale také vývoj výše zadlužení a kvalitní predikaci vývoje obecních financí, aby mohla své závazky hradit. Pro stanovení míry zadlužení a cíle této práce jsou vhodné především ukazatele uvedené níže.

**Výše dluhu k saldu běžného rozpočtu (UZ3)** udává, za jakou dobu dokáže obec uhradit své závazky ze salda běžného rozpočtu při výši právě tohoto salda v konkrétním roce. Tento ukazatel je významný, protože zahrnuje také aktivitu a postoj obce k tvorbě závazků a jejich hrazení. Přestože obec nemá výrazný vliv na položky běžných příjmů a výdajů, musí při rozhodování o zadlužení či nezadlužení kalkulovat s jejich výší, jelikož každé zadlužení zatěžuje rozpočet budoucí. Uvažování o hodnotě salda běžného rozpočtu je důležité také z důvodu, zda, a v jakém časovém intervalu, bude obec schopna své závazky uhradit.

**Ukazatel dluhové služby (UZ4)** je jedním z ukazatelů monitoringu hospodaření obcí Ministerstva financí ČR, který zkoumá míru zadlužení. Z ukazatele lze vyjádřit, kolika procenty se dluh obce podílí na jejich vybraných běžných příjmech.

**Krytí dluhu (UZ6)** stanoví, do jaké míry obec dokáže krýt svůj dluh vlastním provozním přebytkem. Pomocí ukazatele lze stanovit, zda obec se svými běžnými příjmy a výdaji hospodaří natolik efektivně, aby generovala dostatečný provozní přebytek k úhradě svých závazků. Do sestavy je zařazen z důvodu, že se v něm projevuje nakládání obce s položkami běžného rozpočtu.

**Podíl cizích zdrojů na aktivech (UZ9)** hodnotí míru financování veškerých obecních aktiv cizími zdroji. Do sestavy je zařazen, protože jej obsahuje také program monitoringu hospodaření obcí MF ČR.

Z kategorie ukazatelů zadluženosti již v práci další ukazatele nejsou využity. Vybrané ukazatele sledující stav zadluženosti pro vyhodnocení hospodářské kondice obce postačují. Byly vybrány ukazatele využívané Ministerstvem financí ČR, ukazatele s nejvyšší vypovídající hodnotou pro cíl práce a zároveň ty, které obec svým jednáním ovlivňuje.

### 3.2.3 Výběr ukazatelů likvidity

Schopnost hradit své závazky je nezbytným předpokladem efektivního fungování organizace. Ukazatele likvidity slouží k vyjádření platební schopnosti obce. Likvidita nepředstavuje pro finanční zdraví obce v porovnání s dvěma předchozími oblastmi natolik důležitý faktor, avšak svou vypovídající hodnotu úroveň likvidity má také. Proto je také potřeba vybrat vhodné ukazatele, které hodnotu likvidity municipální jednotky dokáží efektivně vyhodnotit.

**Běžná likvidita (UL1)** je jedním z ukazatelů využívaných Ministerstvem financí pro monitoring hospodaření obcí. Jedná se o nejběžnější ukazatel likvidity, který vyjadřuje, nakolik je obec schopna dostát svým krátkodobým závazkům z jejích likvidních prostředků.

Schopnost dostát krátkodobým závazkům z pohotových platebních prostředků vyjadřuje **okamžitá likvidita (UL2)**. Jelikož číselník zahrnuje pouze krátkodobý finanční majetek, koncept ukazatele je přísnější než v ukazateli předchozím.

Ukazatel krytí běžných výdajů pracovním kapitálem není v praxi tolik používaným a má nižší vypovídající hodnotu než předchozí dva ukazatele likvidity. Z toho důvodu není v praktické části využit.

### 3.2.4 Stanovení vah a bodového hodnocení dílčích ukazatelů

V podkapitole jsou pro každý ze zvolených ukazatelů stanoveny a obodovány hodnoty, ve kterých se může daný ukazatel pohybovat. Na základě těchto hodnot bude v další části vyhodnoceno finanční zdraví obce. Přiřazení bodů k jednotlivým ukazatelům se dovozuje z odborné literatury, programu monitoringu hospodaření obcí MF ČR a průměrných hodnot obcí srovnatelných s Třebotovem (podle počtu obyvatel). Každý ukazatel má na základě výsledné hodnoty stanoveny body v hodnotě 0-100, kde 0 představuje minimální možný počet a 100 představuje počet maximální. Zároveň má každý z ukazatelů stanovenou váhu podle důležitosti, kterou se podílí na celkovém hodnocení finančního zdraví zvolené obce.

V případě ukazatelů na základě příjmů a výdajů rozpočtu se objevují ve statistikách extrémní hodnoty, proto se hodnoty odvíjí spíše od průměru a mediánu. Tyto ukazatele jsou typem +1, což znamená, že čím vyšší hodnoty ukazatel dosahuje, tím dosahuje i kladnějšího hodnocení.

Ukazatele zadluženosti jsou typem -1, z čehož vyplývá, že čím nižší hodnoty ukazatel dosahuje, tím má také kladnější hodnocení. Výjimku představuje ukazatel UZ6, který je typem +1.

Čím vyšší likvidity obce dosahují, tím lepší je jejich hospodářská situace. Proto jsou ukazatele likvidity typem +1.

### **Celkové příjmy na jednoho obyvatele (UPV1)**

V tabulce 4 jsou zaznamenány příjmy obcí s 1001-2000 obyvateli v letech 2007-2013. Pro každý analyzovaný faktor byl stanoven průměr za sledované období. Na základě těchto údajů jsou stanovena rozmezí příjmů včetně jejich bodového ohodnocení v tabulce 5. Nejnižší počet bodů je přiřazen hodnotě odpovídající průměru nejnižších příjmů ve sledovaném období. Průměrné hodnoty mediánu a prů-



měrného příjmu na jednoho obyvatele odpovídají bodovému ohodnocení průměru, tedy 50 bodů.

Tabulka 4 Příjmy obcí ČR o velikosti 1001-2000 obyvatel v přepočtu na jednoho obyvatele

Příjmy na obyvatele obcí ČR o velikosti 1001-2000 obyvatel (v Kč)								
Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Průměr
Průměrný příjem na obyvatele	15 304	16 407	16 170	18 126	16 853	16 205	18 601	16 809
Nejvyšší příjem na obyvatele	65 017	93 448	82 200	74 981	66 550	76 535	95 147	79 126
Nejnižší příjem na obyvatele	7 589	8 536	7 838	8 095	7 535	8 131	8 997	8 103
Medián	12 919	14 025	13 764	14 874	14 181	13 857	15 975	14 228

(Zdroj: vlastní tvorba)

Tabulka 5 Bodové ohodnocení podle výše celkových příjmů obce na 1 obyvatele

Bodové ohodnocení UPV1	
Počet bodů	Rozmezí příjmů (Kč)
0	<8100
10	8101-9630
20	9631-11160
30	11161-12690
40	12691-14220
50	14221-16900
60	16901-19600
70	19601-22300
80	22301-25000
90	25001-27700
100	27701<

(Zdroj: vlastní tvorba)

Ukazatel vyjadřuje schopnost obce generovat příjmy. Tvorba příjmů je jedním z nejdůležitějších faktorů finančního zdraví. Navíc jsou hodnoty ukazatele z nezanedbatelné části závislé na aktivitě a schopnostech zaměstnanců obce, proto je váha ukazatele stanovena na 10 %.

### **Daňové příjmy na jednoho obyvatele (UPV2)**

Tabulka 6 shrnuje daňové příjmy přepočtené na jednoho obyvatele, které získaly obce s 1001-2000 obyvateli v letech 2007-2013. Stejně jako v ukazateli UPV1 je stanoveno bodové ohodnocení podle průměru dílčích zkoumaných veličin za časové období. Žádné body obec nezíská, pokud jsou její daňové příjmy v přepočtu na 1 obyvatele nižší než průměr nejnižších příjmů srovnatelných obcí. Průměrné hodnocení 50 bodů je nastaveno tak, aby obsahovalo průměrné daňové příjmy srovnatelných obcí a medián zkoumaných údajů. Rozptyl hodnot daňových příjmů je nastaven na základě matematických propočtů tak, aby jednotlivé úrovně na škále bodového

hodnocení měly podobný rozptyl, ale zároveň odpovídaly údajům zjištěným analýzou příjmů srovnatelných obcí. Bodové ohodnocení shrnuje tabulka 7.

Tabulka 6 Daňové příjmy obcí ČR o velikosti 1001-2000 obyvatel v přepočtu na jednoho obyvatele

Daňové příjmy na obyvatele obcí ČR o velikosti 1001-2000 obyvatel (v Kč)								
Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Průměr
Průměrný příjem na obyvatele	8 614	9 664	8 641	9 032	8 888	9 055	11 233	9 304
Nejvyšší příjem na obyvatele	63 098	61 289	59 102	53 660	39 594	40 837	42 465	51 435
Nejnižší příjem na obyvatele	6 227	7 285	6 139	6 491	6 533	6 584	8 109	6 767
Medián	7 972	9 027	7 915	8 407	8 276	8 439	10 677	8 673

(Zdroj: vlastní tvorba)

Tabulka 7 Bodové ohodnocení podle výše daňových příjmů obce na 1 obyvatele

Bodové ohodnocení UPV2	
Počet bodů	Rozmezí příjmů (Kč)
0	<6700
10	6701-7190
20	7191-7680
30	7681-8170
40	8171-8660
50	8661-10450
60	10451-11400
70	11401-12350
80	12351-13300
90	13301-14250
100	14251<

(Zdroj: vlastní tvorba)

Daňové příjmy tvoří u obcí v ČR statisticky nejvyšší část příjmů. Pro obec představují každoročně se opakující jistý příjem, ale obec se na jejich výši svou aktivitou nijak nepodílí. Z toho důvodu je váha ukazatele stanovena na 5%.

## **Finanční nezávislost II (UPV6)**

Výsledná hodnota ukazatele je vyjádřena v procentech. Čím vyšší hodnoty ukazatel dosahuje, tím lepší úroveň finančního zdraví obec disponuje. Na základě průměru obcí ČR a logické úvahy, kdy se vlastní příjmy očistí o sdílené daně, by měla hodnota ukazatele dosahovat alespoň 20 %. Bodovou škálu dle jednotlivých hodnot ukazatele shrnuje tabulka 8.

Tabulka 8 Bodové ohodnocení ukazatele finanční nezávislosti II

Bodové ohodnocení UPV6	
Počet bodů	Finanční nezávislost (%)
0	<19,9
10	20-21,9
20	22-23,9
30	24-25,9
40	26-27,9
50	28-29,9
60	30-31,9
70	32-33,9
80	34-35,9
90	36-37,9
100	38<

(Zdroj: vlastní tvorba)

Ukazatel stanoví schopnost obce tvořit vlastní příjmy. Schopnost tvorby vlastních příjmů může pro obec představovat velmi významný faktor jak pro lepší hospodářskou kondici, tak pro rozvoj obce a uspokojování potřeb jejích občanů. Z ukazatelů sestavených na základě rozpočtu má nejvyšší vypovídající hodnotu. Kvůli důležitosti ukazatele činí jeho váha 15 %.

### **Finanční soběstačnost (UPV7)**

Pro ukazatel je navržena minimální hodnota 65 %. Hodnota se odvozuje od skutečnosti, že běžné výdaje obsažené ve jmenovateli obsahují i výdaje pokryté přijatými transfery, jež ovšem neobsahuje číselník, čímž dochází ke snížení výsledné hodnoty. Nejvíce bodů obec získá, pokud je schopna své veškeré běžné výdaje pokrýt vlastními příjmy, tedy pokud ukazatel dosahuje hodnoty 100 % a vyšší.

Tabulka 9 Bodové ohodnocení ukazatele finanční soběstačnosti

Bodové ohodnocení UPV7	
Počet bodů	Finanční soběstačnost (%)
0	<64,9
10	65-68,8
20	68,9-72,7
30	72,8-76,6
40	76,7-80,5
50	80,6-84,4
60	84,5-88,3
70	88,4-92,2
80	92,3-96,1
90	96,2-100
100	100,1<

(Zdroj: vlastní tvorba)

Ukazatel opět postihuje schopnost obce tvořit vlastní příjmy, ale také je ovlivněn konáním obce v oblasti běžných výdajů. Váha ukazatele je stanovena 10 %.

### **Výše dluhu k saldu běžného rozpočtu (UZ3)**

Bodové hodnocení ukazatele je odvozeno od délky doby, za kterou je obec schopna splatit veškeré své závazky z jejího provozního salda. Čím nižší je doba, tím lepším hospodářským zdravím obec disponuje, a tím více bodů také získá. Nejvíce bodů obec získá, pokud je schopna své závazky uhradit z prostředků salda běžného rozpočtu do jednoho roku. Nejnižší počet bodů jí je naopak přiděleno v případě, že je její dluh splatný za více jak sedm let, nebo je saldo běžného rozpočtu v určitém roce záporné. Rozpětí pro každou úroveň je na bodové škále nastaveno na období jednoho roku.

*Tabulka 10 Bodové ohodnocení ukazatele výše dluhu k saldu běžného rozpočtu*

Bodové ohodnocení UZ3	
Počet bodů	Doba splatnosti (roky)
100	0-1
85	1,1-2
70	2,1-3
55	3,1-4
40	4,1-5
25	5,1-6
10	6,1-7
0	7,1<
0	<0

*(Zdroj: vlastní tvorba)*

Hodnoty ukazatele jsou ovlivněny vlastní aktivitou obce a jejím přístupem k plánování závazků a jejich následné úhradě v budoucím období. Přestože obec nemá výrazný vliv na běžné příjmy ani běžné výdaje, musí kalkulovat s jejich výší v případě rozhodování o svém zadlužení. Musí brát v potaz, zda bude ve stanoveném období schopna své závazky uhradit, pro což potřebuje kvalitně predikovat položky běžného rozpočtu v daném časovém horizontu. Ukazatel má pro hodnocení finanční zdraví municipality vysokou vypovídající hodnotu, proto jeho váha činí 15 %.

### **Ukazatel dluhové služby (UZ4)**

Rozmezí bodového hodnocení je nastaveno na základě pravidel monitoringu hospodaření obcí. Z důvodu, že Ministerstvo financí České republiky považuje za negativní jev, pokud hodnota ukazatele převyšuje 30 %, nezíská obec za tuto hodnotu žádné body. Aby bylo rozpětí na škále bodového hodnocení pro dílčí úrovně rovnoměrné, s každým snížením ukazatele o tři procentní body se zvyšuje počet bodů přidělených obci. Nejvyšší počet bodů může obec získat za hodnotu ukazatele nižší než 3 %.

Tabulka 11 Bodové ohodnocení ukazatele dluhové služby

Bodové ohodnocení UZ4	
Počet bodů	Dluhová služba (%)
0	<30
10	27-29,9
20	24-26,9
30	21-23,9
40	18-20,9
50	15-17,9
60	12-14,9
70	9-11,9
80	6-8,9
90	3-5,9
100	2,9>

(Zdroj: vlastní tvorba)

Ukazatel postihuje aktivitu obce v oblasti plánování příjmů a zadluženosti. Je využíván MF ČR, ale také Ministerstvem pro místní rozvoj při žádostech o dotace, proto je zvolena váha 10 %.

### **Krytí dluhu (UZ6)**

Bodové hodnocení se odvíjí od délky období, ve kterém je obec schopna uhradit své závazky z prostředků provozního salda. Nejnižší hranice, za kterou obec získá alespoň 10 bodů, jsou 4 roky, kterým odpovídá hodnota ukazatele 0,25. Tato doba se odvíjí od délky volebního období, na které jsou voleni zástupci municipalit v ČR. 4 roky jsou zvoleny pro případ, kdy zastupitelstvo zadluží obec v průběhu svého působení, aby tímto zatížením rozpočtu bylo postiženo maximálně zastupitelstvo následující. Nejvyšší počet bodů naopak může obec získat v případě, kdy je její dluh splatný do jednoho roku, čemuž odpovídá hodnota ukazatele 1 a vyšší. Bodové ohodnocení dle výsledných hodnot znázorňuje tabulka 12.

Tabulka 12 Bodové ohodnocení ukazatele krytí dluhu

Bodové ohodnocení UZ6	
Počet bodů	Krytí dluhu (%)
0	<0,24
10	0,25-0,33
20	0,34-0,41
30	0,42-0,49
40	0,5-0,57
50	0,58-0,65
60	0,66-0,73
70	0,74-0,81
80	0,82-0,89
90	0,9-0,99
100	1<

(Zdroj: vlastní tvorba)

Obec má v oblastech běžných příjmů a běžných výdajů nízký vliv. Ostatní zvolené ukazatele zadluženosti disponují vyšší vypovídající hodnotou pro cíl práce, proto je stanovena váha ukazatele 5 %.

### **Podíl cizích zdrojů na aktivech (UZ9)**

Bodové ohodnocení na základě výsledných hodnot je stanoveno v souladu s programem monitoringu hospodaření obcí Ministerstva financí ČR. Pokud podíl cizích zdrojů na celkových aktivech obce překročí 25 %, bude obec kontaktována dopisem a požádána o zdůvodnění daného stavu. Pro obce s hodnotou přesahující 25 % je tedy stanoven nulový bodový zisk. Nejvyšší počet bodů naopak náleží obcím s výslednou hodnotou v intervalu 0-4 %.

*Tabulka 13 Bodové ohodnocení ukazatele podílu cizích zdrojů na aktivech*

<b>Bodové ohodnocení UZ9</b>	
Počet bodů	Podíl cizích zdrojů na aktivech (%)
0	25<
10	22-24,9
20	20-21,9
30	18-19,9
40	16-17,9
50	13-15,9
60	11-12,9
70	9-10,9
80	7-8,9
90	5-6,9
100	0-4,9

*(Zdroj: vlastní tvorba)*

Ukazatel udává, nakolik obec kryje svá veškerá aktiva externími zdroji. Je využíván také program monitoringu hospodaření obcí Ministerstva financí ČR, proto jeho váha ve vytvořené soustavě ukazatelů činí 10 %.

### **Běžná likvidita (UL1)**

Pokud se hodnota ukazatele pohybuje v intervalu <0;1> a zároveň podíl cizích zdrojů obce a přijatých nenávratných finančních výpomocí k celkovým aktivům převyšuje 25 %, bude obec oslovena dopisem ministra financí a požádána o zdůvodnění nastalé situace a stanovisko obecního zastupitelstva k dané situaci. Z toho důvodu, aby obec získala nějaké body z tohoto ukazatele, musí jeho hodnota být vyšší než 1. Další úrovně jsou na škále bodového hodnocení nastaveny o 0,5 procentního bodu, aby rozmezí jednotlivých hodnot měly stejný rozptyl. Nejvyššího hodnocení obec dosáhne, pokud disponuje likviditou o hodnotě 5,6 a vyšší.

Tabulka 14 Bodové ohodnocení ukazatele běžné likvidity

Bodové ohodnocení UL1	
Počet bodů	Běžná likvidita (%)
0	<1
10	1,1-1,5
20	1,6-2
30	2,1-2,5
40	2,6-3
50	3,1-3,5
60	3,6-4
70	4,1-4,5
80	4,6-5
90	5,1-5,5
100	5,6<

(Zdroj: vlastní tvorba)

Ukazatel hodnotí schopnost obce dostát svým krátkodobým závazkům. Je využíván MF ČR, které na likviditu klade veliký důraz. Proto je jeho váha stanovena na 15 %.

### **Okamžitá likvidita (UL2)**

Okamžitá likvidita dosahuje nižších hodnot než likvidita běžná. Z toho důvodu je rozptýl pro jednotlivé stupně bodového ohodnocení nastaven na 0,25 procentního bodu. Peněžní prostředky jsou jednou z dílčích složek oběžných aktiv, proto hodnoty ukazatele vždy dosahují nižších hodnot než v případě likvidity běžné. Obec ovšem kvůli solventnosti musí disponovat určitou výší finančních prostředků, z toho důvodu je minimální hodnota ukazatele, za kterou obec získá body, nastavena na 0,8 %.

Tabulka 15 Bodové ohodnocení ukazatele okamžité likvidity

Bodové ohodnocení UL2	
Počet bodů	Okamžitá likvidita (%)
0	<0,79
10	0,8-1,04
20	1,05-1,29
30	1,3-1,54
40	1,55-1,79
50	1,8-2,04
60	2,05-2,29
70	2,3-2,54
80	2,55-2,79
90	2,8-3,04
100	3,05<

(Zdroj: vlastní tvorba)

Ukazatel nejvíce ovlivňuje výše finančních prostředků v dobu hodnocení. Ta může být z různých důvodů proměnlivá, navíc ukazatel má nižší vypovídající hodnotu než ukazatel předchozí. Proto je jeho váha stanovena na 5 %.

Váhy dílčích ukazatelů zvolených do soustavy hodnotící finanční zdraví obce pro přehlednost zobrazuje tabulka 16.

Tabulka 16 Váhy jednotlivých ukazatelů

Váhy jednotlivých ukazatelů	
Zkratka ukazatele	Váha ukazatele (%)
UPV 1	10
UPV2	5
UPV6	15
UPV7	10
UZ3	15
UZ4	10
UZ6	5
UZ9	10
UL1	15
UL2	5

(Zdroj: vlastní tvorba)

### 3.2.5 Způsob stanovení finančního zdraví obce

Stanovení finančního zdraví obce na základě zvolených ukazatelů obsahuje následující kroky:

1. Výpočet hodnot dílčích ukazatelů za jednotlivé roky sledovaného období.
2. Výpočet průměru jednotlivých ukazatelů.
3. Přiřazení bodového hodnocení podle hodnoty vypočteného průměru.
4. Výpočet celkového bodového hodnocení na základě získaných bodů dílčích ukazatelů a jejich vah.
5. Přiřazení do skupiny podle získaných bodů.

Rovnice pro výpočet finančního zdraví obce využitím zvolených ukazatelů má následující podobu:

$$Fin. zdraví = UPV1 * 0,1 + UPV2 * 0,05 + UPV6 * 0,15 + UPV7 * 0,1 + UZ3 * 0,15 + UZ4 * 0,1 + UZ6 * 0,05 + UZ9 * 0,1 + UL1 * 0,15 + UL2 * 0,05$$

Zkoumaná obec může na základě navržené soustavy ukazatelů získat 0–100 bodů. Podle celkového bodového zisku bude následně přiřazena do jedné z klasifikačních skupin zobrazených v tabulce 17.



Tabulka 17 Klasifikace finančního zdraví

Klasifikace finančního zdraví		
Počet bodů	Klasifikace	Charakteristika
86-100	výborné	Obec disponuje výborným finančním zdravím, výborně hospodaří se svým rozpočtem, má minimální nebo žádné závazky a vysokou úroveň likvidity. Hrozba potenciálního rizika je naprosto mizivá. Zbývá dostatek prostředků pro rozvoj.
66-85	velmi dobré	Obec s velmi dobrým finančním zdravím, která zvládá velmi dobře své rozpočtové hospodaření, disponuje nízkou hodnotou závazků a vysokou pravděpodobností vypořádat se s potenciálními riziky. Pro uspokojování potřeb občanů je schopna uvolňovat prostředky.
46-65	dobré	Obec s průměrnou hodnotou ukazatelů. Rozpočtové hospodaření by měla zvládat efektivněji. Úroveň zadlužení dosahuje vyhovující úrovně, avšak existuje nezanedbatelná pravděpodobnost neschopnosti odvrátit potenciální riziko. Prostředky pro permanentní rozvoj nachází složitě.
26-45	dostatečné	Finanční zdraví obce dosahuje dostatečné, avšak neuspokojivé úrovně. Obec pravděpodobně ohrožuje výše jejích závazků či nízká schopnost efektivního nakládání s rozpočtem. Je ohrožena vysokým rizikem, že nebude schopna dostát svým závazkům. Není schopna vytvořit prostředky pro vytoužený rozvoj.
0-25	nedostatečné	Obec disponuje vinou nedostatečně efektivního rozpočtového hospodaření a vysoké úrovně zadlužení neuspokojivého finančního zdraví. Úhrada závazků obci pravděpodobně činí velké potíže. Na oblasti působnosti obce se využívají pouze minimální potřebné prostředky, zbytek putuje právě na splácení závazků.

(Zdroj: vlastní tvorba)

### 3.3 Aplikace vytvořené soustavy ukazatelů finančního zdraví na obec Třebotov

V této podkapitole je provedena komplexní analýza finančně-hospodářské situace obce Třebotov aplikací soustavy ukazatelů vytvořené v předchozích částech práce. Analýza zkoumá rozpočtové hospodaření obce, její zadluženost a likviditu.

Veškerá data použitá pro výpočet jednotlivých ukazatelů jsou veřejně dostupná na internetu. Údaje využitě pro naplnění cíle práce, ať už z výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných celků či z rozvahy, pochází z informačního portálu Ministerstva financí ČR Monitor.

Finanční zdraví obce Třebotov se zkoumá za období od roku 2010 do roku 2016. Období je zvoleno z důvodu úpravy Zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, v němž došlo k novele zákona, která nabyla účinnosti od 1. ledna 2010. Z důvodu rozdílů v účetnictví obce by docházelo ke zkreslení údajů, proto začíná sledované období rokem 2010.

#### 3.3.1 Celkové příjmy na jednoho obyvatele (UPV1)

Ukazatel vyjadřuje výši zdrojů, kterými obec disponuje v jednotlivých letech. Výši příjmů obce v přepočtu na obyvatele shrnuje tabulka 18.

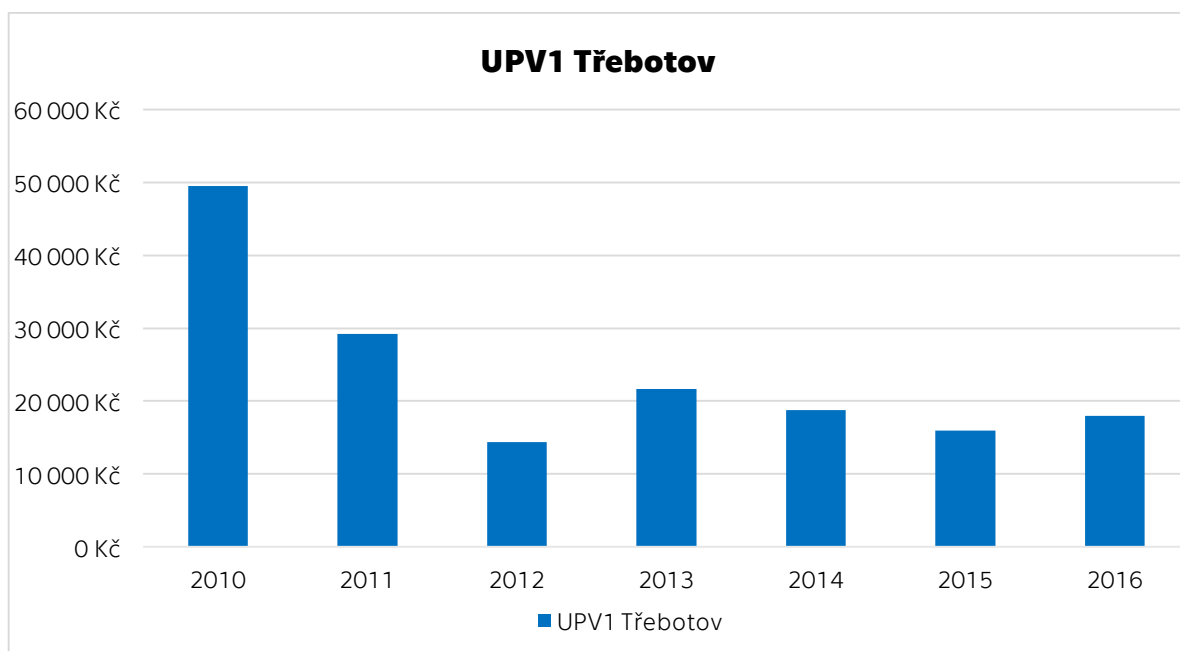
Tabulka 18 Celkové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele

UPV1 Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celkové příjmy (v tis. Kč)	64 203	38 127	19 083	29 052	25 580	22 833	25 697
Počet obyvatel	1 297	1 306	1 327	1 343	1 366	1 431	1 430
UPV1 (Kč)	49 501	29 194	14 381	21 632	18 726	15 956	17 970
<b>UPV1 průměrné (Kč):</b>	<b>23 909</b>						

(Zdroj: vlastní tvorba)

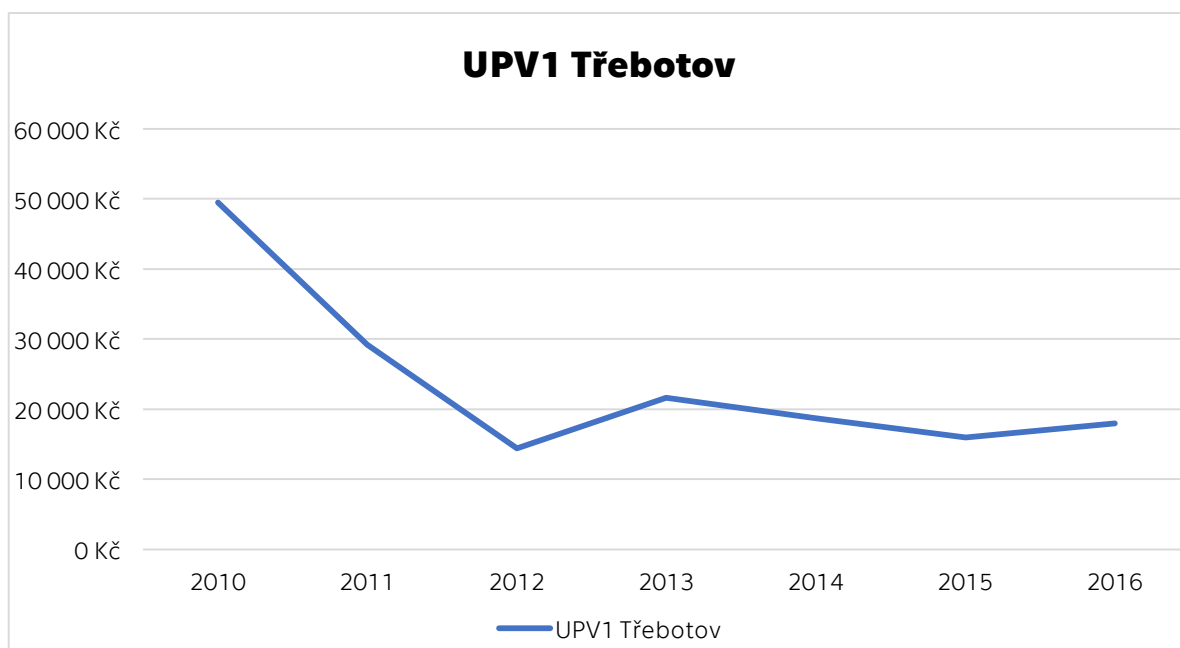
Údaje obsažené v tabulce 18 graficky znázorňují graf 1 a graf 2.

Graf 1 Celkové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele I.



(Zdroj: vlastní tvorba)

Graf 2 Celkové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele II.



(Zdroj: vlastní tvorba)

Jak je z tabulky i grafů patrné, celkové příjmy v přepočtu na jednoho obyvatele obce Třebotov dosahují kolísavých hodnot. V prvním roce sledovaného období činí hodnota ukazatele 49 501 Kč, zatímco v roce 2012 pouhých 14 381 Kč. Patrné jsou výkyvy i v dalších letech.

Důvodem rozdílů v jednotlivých letech jsou především rozdílné výše přijatých transferů. V roce 2010 obec obdržela investiční transfer z veřejných rozpočtů ústřední úrovně ve výši 46,9 milionu Kč jakožto finanční podporu na vybudování tla-

kové kanalizace. V roce 2011, především z důvodu budování kanalizace, obdržela obec ze stejného zdroje ještě 11,3 milionu Kč. Oproti tomu v roce 2012 obdržela obec na investičních transferech pouhých 141 tis. Kč, celková výše veškerých přijatých transferů pak činila 2,8 milionu Kč. Rozdílnost ve výši přijatých transferů, která má zásadní vliv na rozdíly UPV1 v jednotlivých letech, shrnuje tabulka 19.

Tabulka 19 Přijaté transfery Třebotova

Přijaté transfery Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Přijaté transfery (v tis. Kč)	50 798	14 415	2 789	12 894	8 660	5 155	1 501

(Zdroj: vlastní tvorba)

Ve sledovaném období dosahují běžné výdaje obce v jednotlivých letech srovnatelné výše. Oproti tomu se výrazně mění výdaje kapitálové, čímž se potvrzuje závislost celkových příjmů na přijatých dotacích. Tabulka 20 shrnuje výši kapitálových výdajů v jednotlivých letech.

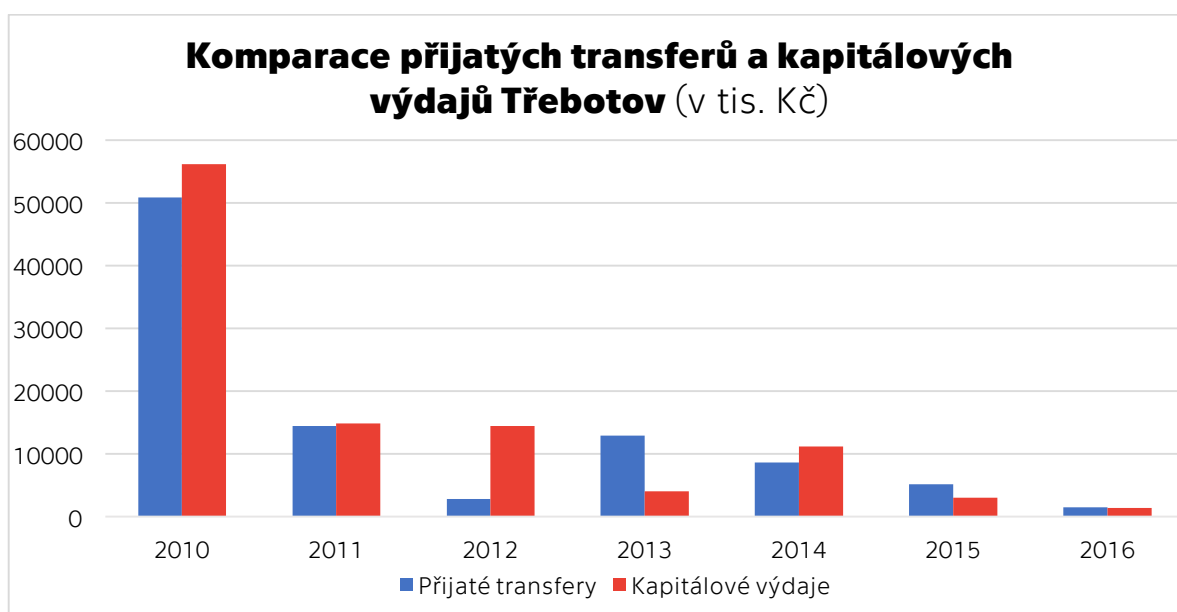
Tabulka 20 Kapitálové výdaje Třebotova

Kapitálové výdaje Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kapitálové výdaje (v tis. Kč)	56 088	14 897	14 467	4 071	11 198	3 080	1 416

(Zdroj: vlastní tvorba)

Provázanost kapitálových výdajů s přijatými transfery rozpočtového hospodaření v Třebotově zobrazuje graf 3, ze kterého je patrné, jak se s výší dotací mění také výše kapitálových výdajů. Údaje jsou znázorněny v tis. Kč.

Graf 3 Komparace přijatých transferů a kapitálových výdajů Třebotova



(Zdroj: vlastní tvorba)

Průměrný příjem Třebotova na jednoho obyvatele za sledované období činí 23 909 Kč, čímž obci náleží 80 bodů. Takového hodnocení dosáhla obec zejména díky silně nadprůměrné hodnotě ukazatele v roce 2010. V případě, že by sledované období rok 2010 nezahrnovalo, činila by hodnota ukazatele 19 643 Kč.

Vyšší úroveň celkových příjmů na jednoho obyvatele v komparaci se srovnatelnými obcemi dosahuje Třebotov zejména zásluhou efektivní práce s využíváním dotačních výzev. Těch využívá především k pořízení dlouhodobého majetku. Ve sledovaném období se jednalo například o již zmíněnou kanalizaci, dále chodníky, dětská hřiště či stroje potřebné pro obecní technické služby. V letech 2011 a 2014 také obec prodala některé ze svých pozemků, což napomohlo k vyšší výsledné hodnotě UPV1.

**Bodové hodnocení: 80 bodů**

### 3.3.2 Daňové příjmy na jednoho obyvatele (UPV2)

Ukazatel udává hodnotu daňových příjmů, které obci plynou v přepočtu na jednoho jejího obyvatele. Výši daňových příjmů obce v jednotlivých letech shrnuje tabulka 21.

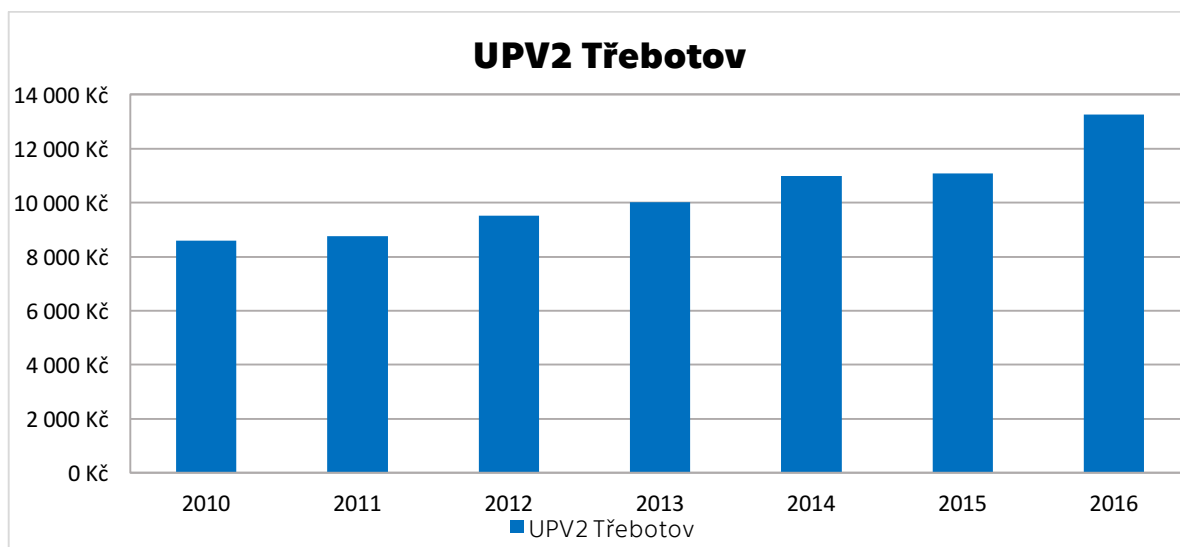
*Tabulka 21 Daňové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele*

<b>UPV2 Třebotov</b>							
<b>Rok</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>
<b>Daňové příjmy (v tis. Kč)</b>	11 140	11 452	12 644	13 448	15 003	15 859	18 985
<b>Počet obyvatel</b>	1 297	1 306	1 327	1 343	1 366	1 431	1 430
<b>UPV2 (Kč)</b>	<b>8 589</b>	<b>8 769</b>	<b>9 528</b>	<b>10 013</b>	<b>10 983</b>	<b>11 082</b>	<b>13 276</b>
<b>UPV2 průměrné (Kč):</b>	<b>10 320</b>						

*(Zdroj: vlastní tvorba)*

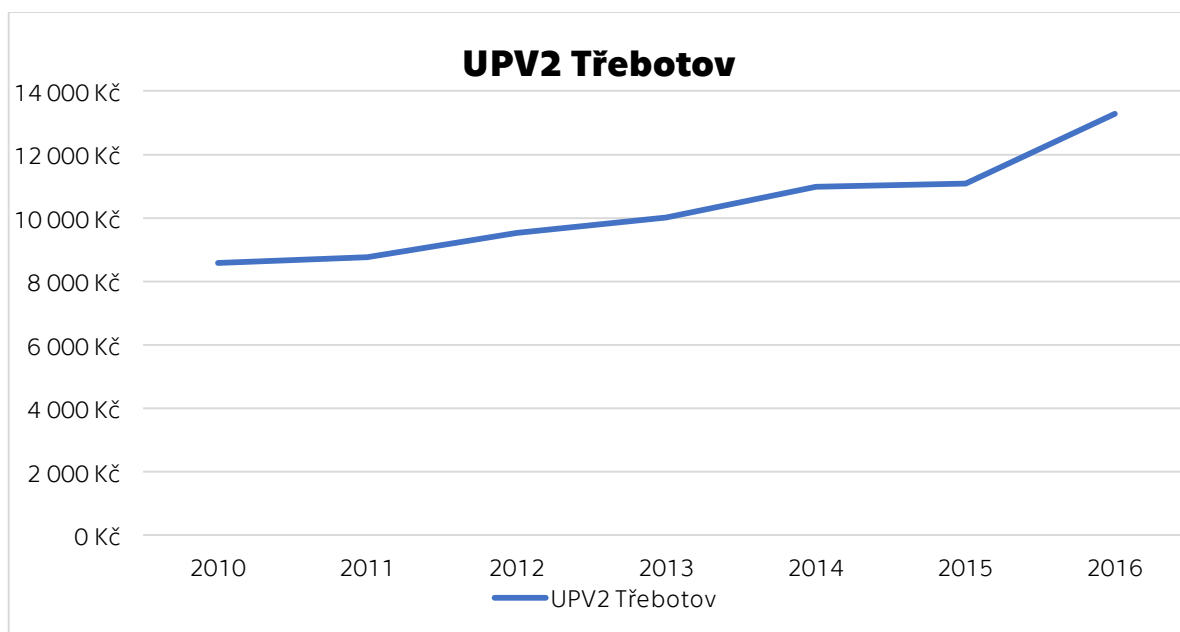
Grafy 4 a 5 zobrazují vývoj daňových příjmů Třebotova na jednoho obyvatele.

Graf 4 Daňové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele I.



(Zdroj: vlastní tvorba)

Graf 5 Daňové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele II.



(Zdroj: vlastní tvorba)

Ze zveřejněných údajů je patrné, že výše daňových příjmů v přepočtu na jednoho obyvatele Třebotova v jednotlivých letech zkoumaného období vykazuje rostoucí tendenci, což je pozitivním trendem.

Z důvodu, že obec není téměř schopna ovlivnit výši svých daňových příjmů, jde o relativně stabilní zdroj příjmů obecního rozpočtu, což dokazují i zobrazená data. Rozdíly v průběhu jednotlivých let jsou nízké. Relativně vyšší skok v porovnání s předchozími lety je patrný až mezi lety 2015 a 2016. Rozdíl mezi těmito roky způsobil především nárůst daní z příjmů fyzických osob, daně z příjmů právnických osob a daně z přidané hodnoty.

Průměrná zjištěná hodnota ukazatele za sledované období činí 10 320 Kč. Na základě vytvořené bodové stupnice touto hodnotou náleží obci 50 bodů. Výsledná hodnota ukazatele je sice vyšší než průměrná hodnota ve zkoumaném období, avšak ne tak dostatečně, aby obec získala více bodů.

Rozpočtové určení daní, od něhož se odvíjí podíl na výnosu daních vybíraných státem, se v ČR poměrně často mění, čímž může docházet také ke zkreslení ukazatele. Na druhou stranu účetní závěrky zobrazují reálné údaje o výši daňových příjmů, jež obce v daných letech generovaly.

**Bodové hodnocení: 50 bodů**

### 3.3.3 Finanční nezávislost II (UPV6)

Pomocí ukazatele lze vyjádřit míru finanční nezávislosti obce ve smyslu generování vlastních příjmů. Ukazatel vyjadřuje schopnost obce podílet se vlastními příjmy na svých celkových příjmech. Výpočet UPV6 včetně všech položek k tomu potřebných zobrazuje tabulka 22.

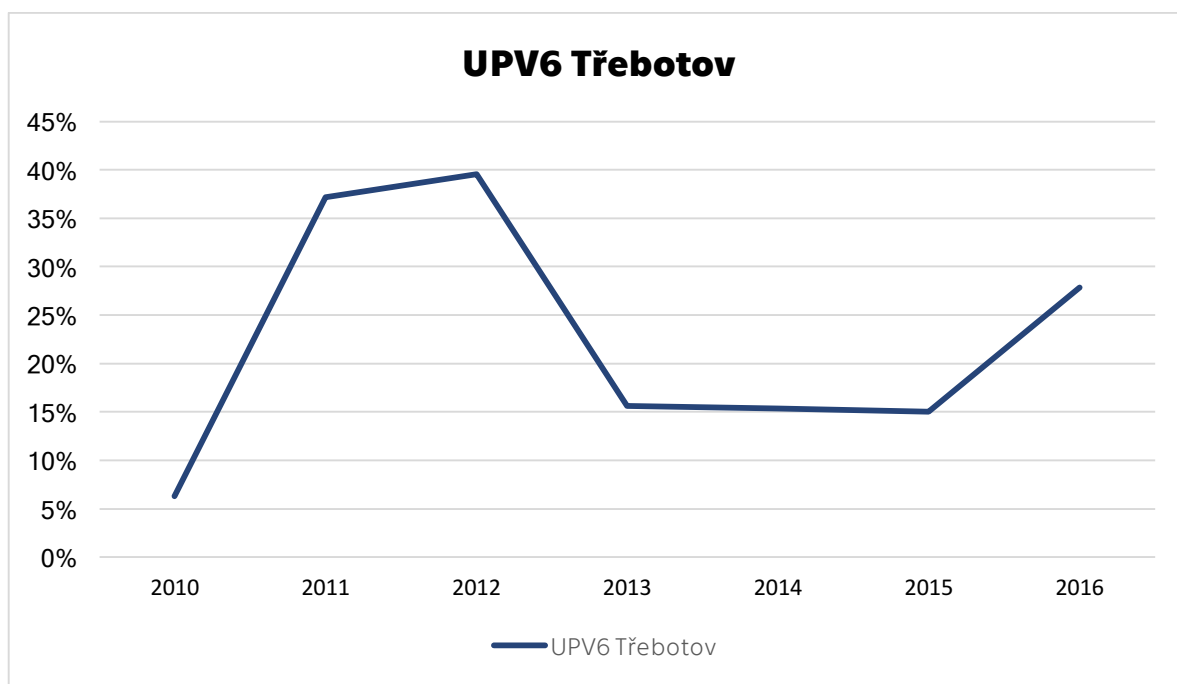
Tabulka 22 Finanční nezávislost II obce Třebotov

Finanční nezávislost II Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<b>Třída 1</b> (v tis. Kč)	11 140	11 452	12 644	13 448	15 003	15 859	18 985
-1111 (v tis. Kč)	1 727	1 897	1 970	2 390	2 817	2 936	3 448
-1112 (v tis. Kč)	1 643	1 382	781	478	286	407	1 859
-1113 (v tis. Kč)	152	173	208	281	336	365	389
-1121 (v tis. Kč)	1 848	1 801	1 673	2 778	3 215	3 990	4 020
-1211 (v tis. Kč)	4 001	4 290	4 117	5 692	6 341	6 553	7 323
<b>Třída 2</b> (v tis. Kč)	935	699	3 548	2 361	1 673	1 631	5 163
<b>Třída 3</b> (v tis. Kč)	1 330	11 561	104	350	244	188	48
<b>VP*</b> (v tis. Kč)	4 034	14 169	7 547	4 540	3 925	3 427	7 157
<b>CP</b> (v tis. Kč)	64 203	38 127	19 083	29 052	25 580	22 833	25 697
<b>UPV6 (%)</b>	<b>6,3</b>	<b>37,2</b>	<b>39,5</b>	<b>15,6</b>	<b>15,3</b>	<b>15,0</b>	<b>27,9</b>
<b>UPV6 průměrné (%)</b> :	<b>22,4</b>						

(Zdroj: vlastní tvorba)

Vývoj míry finanční nezávislosti obce ve zkoumaném období graficky znázorňuje graf 6.

Graf 6 Finanční nezávislost II obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Ze zjištěných údajů je patrné, že finanční nezávislost obce v průběhu sledovaného období značně kolísá. Nejvýrazněji hodnoty ukazatele ovlivňuje výše celkových příjmů v jednotlivých letech. Nejméně se Třebotov podílel vlastními příjmy na svých celkových příjmech v roce 2010, kdy vlastní příjmy očištěné o sdílené daně tvořily pouhých 6,3 % z příjmů celkových. Příčinou je především výše přijatých transferů, která v roce 2010 přesahovala 50 milionů Kč, jenž obec obdržela na vybudování kanalizace.

Roku 2011 Třebotov vygeneroval zásluhou prodeje pozemků nejvyšší hodnotu vlastních příjmů ze všech účetních období sledované periody. Příjmy z prodeje pozemků v daném roce dosáhly téměř 10,5 milionu Kč. Zároveň však v témže roce obec obdržela v rámci dotační podpory na vybudování kanalizace 11,3 mil. Kč. V roce 2011 tedy sice vytvořila nejvyšší hodnotu vlastních příjmů, ale zároveň výrazným vlivem investičních transferů (patřících mezi cizí zdroje) také druhou nejvyšší hodnotu celkových příjmů ve sledovaném období. Z toho důvodu Třebotov i přes nadstandardní výši kapitálových příjmů vykázal v roce 2011 nejvyšší hodnotu finanční nezávislosti, která činila 37,2 %.

Nejnižší závislostí na dotacích disponoval Třebotov v roce 2012, kdy jeho vlastní příjmy očištěné o sdílené daně tvořily 39,5 % z celkových příjmů. Tato skutečnost byla způsobena jednak nejnižší hodnotou celkových příjmů a podprůměrnou hodnotou přijatých transferů ve zkoumaném období, ale také nadprůměrnou výší nedaňových příjmů, za kterou obec vděčí přijatým neinvestičním darům přesahujícím 2 miliony Kč.

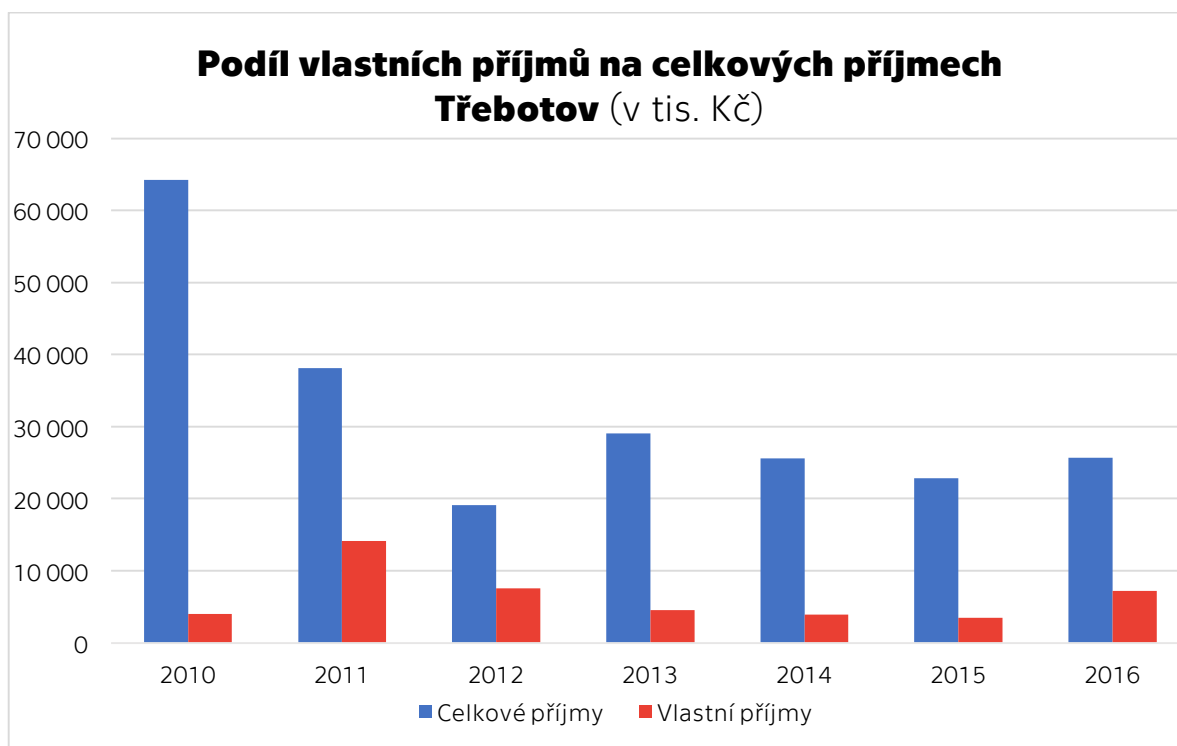
V letech 2013–2015 vykazuje UPV6 téměř vyrovnané hodnoty v rozmezí 15,0 – 15,6 %. Důvod pro tuto skutečnost představuje relativně nízká úroveň změn hodnot vlastních příjmů a celkových příjmů obce.

Skok na 27,9 % finanční nezávislosti zaznamenala obec v posledním roce sledovaného období, kterému vděčí nejvyšší hodnotě nedaňových příjmů v celé zkoumané periodě.



Závislost celkových příjmů na vlastních příjmech očištěných o sdílené daně během sledovaného období zobrazuje graf 7.

Graf 7 Podíl vlastních příjmů obce Třebotov na celkových příjmech



(Zdroj: vlastní tvorba)

Průměrná hodnota finanční nezávislosti obce Třebotov zjištěná z účetních závěrek obce za kalendářní roky 2010-2016 činí 22,4 %. Zjištěnou hodnotou je obci přiděleno 20 bodů ze 100 možných.

Výsledek ukazatele vyjadřuje, že Třebotov si v letech 2010-2016 byl schopen vygenerovat 22,4 % vlastních příjmů z příjmů celkových. Závislost obce na příjmech z dotací a sdílených daní činí 77,6 %. Nízkou participací vlastních příjmů na celkových příjmech potvrzuje také graf 7. Ukazatel je také značně ovlivněn rokem 2010, kdy obec čerpala investiční dotaci v mimořádné výši.

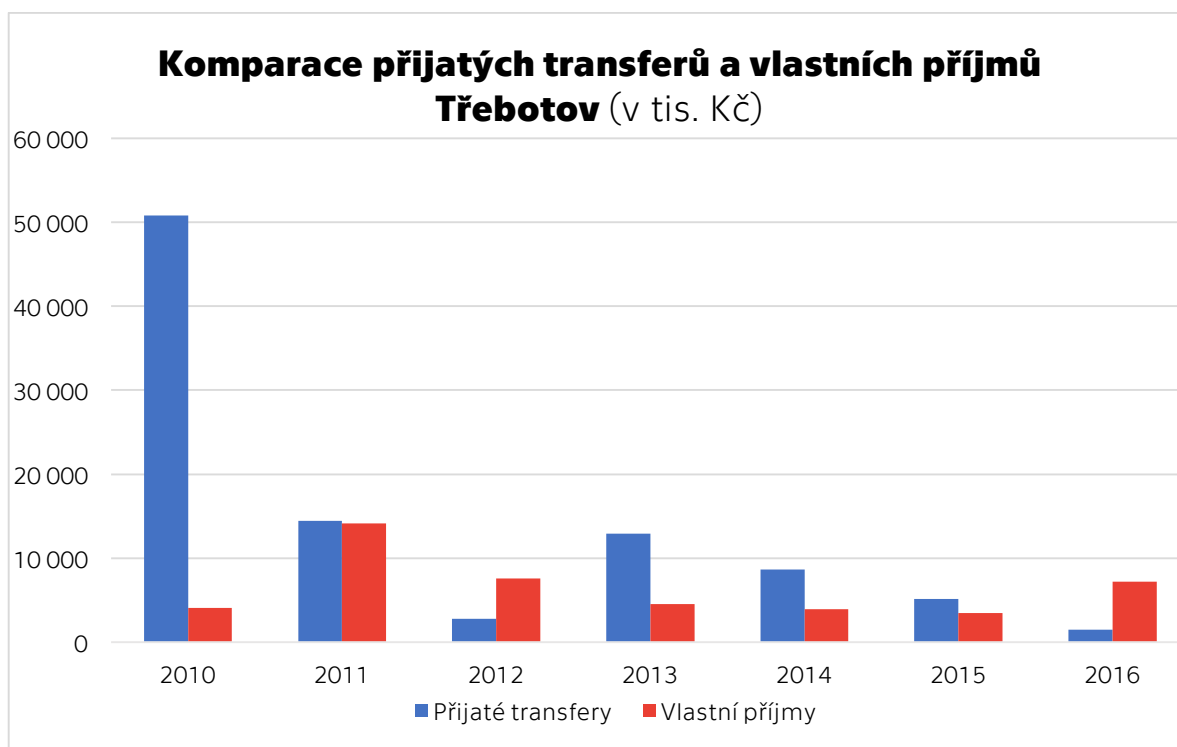
Skutečnost, že rozpočtové hospodaření obce Třebotov vykazuje relativně vysokou závislost na externích zdrojích ještě nemusí být signálem nepříznivé hospodářské situace obce. Může vyjadřovat efektivní činnost obce s dotačními výzvami, jejichž využíváním obec zlepšuje podmínky pro život svých občanů. Z tabulky 23 a grafu 8, který z tabulky je patrné, že ve sledovaném období přijaté transfery převyšují vlastní příjmy obce očištěné o příjmy ze sdílených daní.

Tabulka 23 Komparace přijatých transferů a vlastních příjmů obce Třebotov

Komparace přijatých transferů a vlastních příjmů Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Přijaté transfery (v tis. Kč)	50 798	14 415	2 789	12 894	8 660	5 155	1 501
VP* (v tis. Kč)	4 034	14 169	7 547	4 540	3 925	3 427	7 157

(Zdroj: vlastní tvorba)

Graf 8 Komparace přijatých transferů a vlastních příjmů obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Jak již bylo napsáno výše, relativně nízká finanční nezávislost obce nemusí nutně znamenat neuspokojivou hospodářskou situaci. Může pouze potvrzovat kvalitně odvedenou práci s dotačními výzvami a využívání příjmů z nich. Zároveň ovšem může znamenat pro obec určitý stupeň rizika. To představuje hypotetická možnost, kdy by obec v budoucnu mohla z jakéhokoliv důvodu přijít o možnost čerpání prostředků z některého z dotačních zdrojů.

Zjištěné údaje signalizují, že Třebotov jednak dokáže čerpat zdroje z vypsaných dotací, ale také vysokou závislost na nich. Dále pak relativně nízkou schopnost obce generovat vlastní příjmy. Nejvyšších hodnot vlastních příjmů bez sdílených daní v jednotlivých letech sledovaného období dosáhl Třebotov zejména prodejem dlouhodobého majetku a prostřednictvím přijatých darů. Oboje jsou příjmy jednorázového charakteru, tedy neopakující se v dalších letech. Obecně však Třebotov ve zkoumané periodě vykazoval nízkou schopnost tvorby kapitálových příjmů.

**Bodové hodnocení: 20 bodů**

### 3.3.4 Finanční soběstačnost (UPV7)

Ukazatel vyjadřuje, do jaké míry dokáže obec krýt své běžné výdaje svými vlastními příjmy. Na rozdíl od předchozího ukazatele se složka vlastních příjmů neočisťuje o příjmy ze sdílených daní. Vývoj ukazatele i jeho jednotlivých položek za sledované období shrnuje tabulka 24.

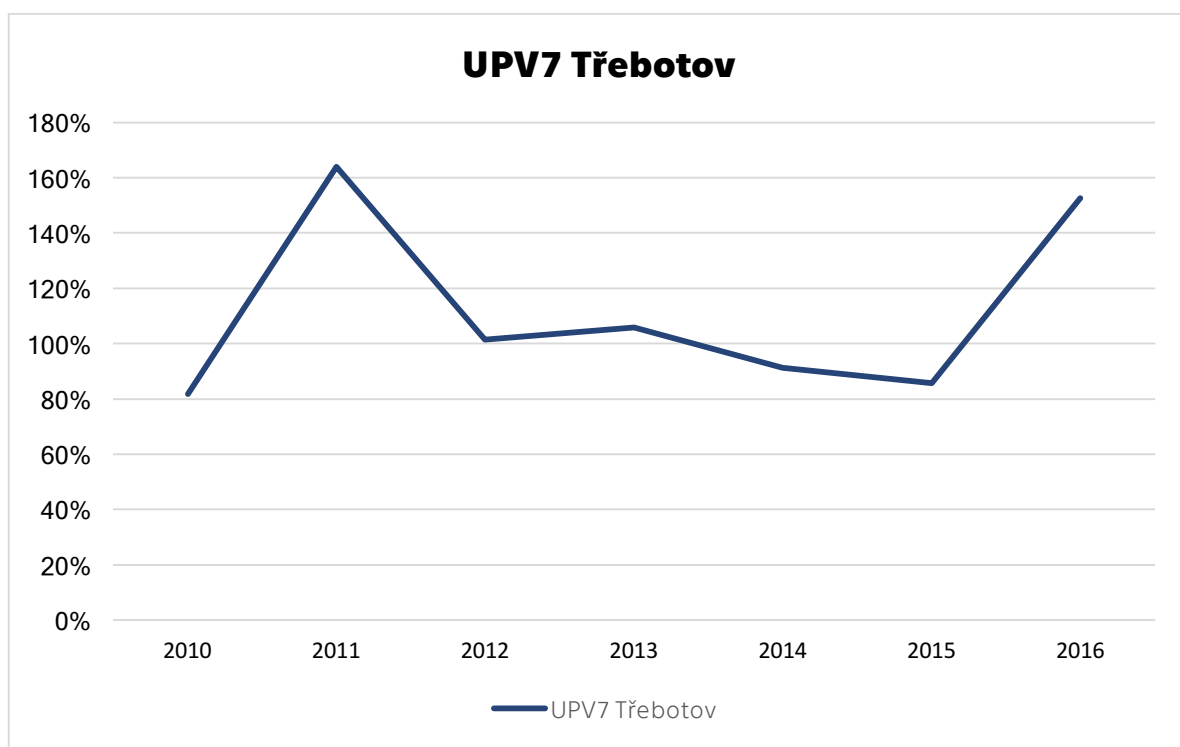
Tabulka 24 Finanční soběstačnost obce Třebotov

Finanční soběstačnost Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Třída 1 (v tis. Kč)	11 140	11 452	12 644	13 448	15 003	15 859	18 985
Třída 2 (v tis. Kč)	935	699	3 548	2 361	1 673	1 631	5 163
Třída 3 (v tis. Kč)	1 330	11 561	104	350	244	188	48
VP (v tis. Kč)	13 405	23 712	16 296	16 159	16 920	17 678	24 196
BV (v tis. Kč)	16 403	14 455	16 065	15 271	18 532	20 631	15 861
UPV7 (%)	<b>81,7</b>	<b>164,0</b>	<b>101,4</b>	<b>105,8</b>	<b>91,3</b>	<b>85,7</b>	<b>152,6</b>
<b>UPV7 průměrné (%):</b>	<b>111,8</b>						

(Zdroj: vlastní tvorba)

Informace obsažené v tabulce 24 graficky znázorňuje graf 9.

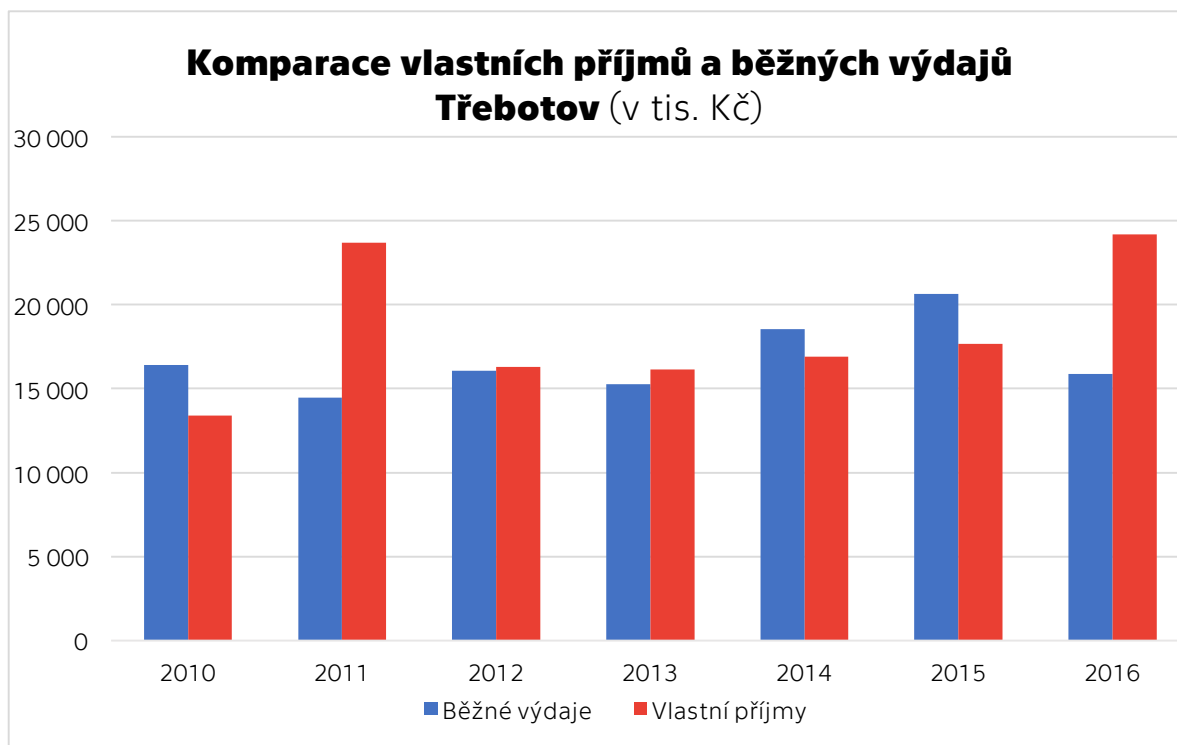
Graf 9 Vývoj ukazatele finanční soběstačnosti obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Graf 10 porovnává běžné výdaje s vlastními příjmy v jednotlivých letech.

Graf 10 Komparace vlastních příjmů a běžných výdajů obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Jak zobrazuje graf 10, ve sledovaném období dokázala obec vlastními příjmy pokrýt své běžné potřeby ve 4 účetních obdobích. Ve 3 účetních obdobích naopak běžné výdaje převyšují vlastní příjmy vygenerované obcí. V letech 2011 a 2016 ovšem VP převyšují BV velmi výrazně. Především tyto 2 nadstandardně silné roky jsou důvodem, proč průměrná hodnota finanční soběstačnosti obce za sledované období činí 111,8 %. Z této hodnoty lze vyjádřit, že obec je schopna financovat z vlastních příjmů svou běžnou činnost, a ještě jí zbývají finanční prostředky, které může využít k dosažení stanovených cílů.

Nejvyšší měrou se na tvorbě vlastních příjmů podílí třída 1 reprezentující daňové příjmy, které ve sledovaném období tvoří 76,8 % vlastních příjmů Třebotova. Daňové příjmy vykazují rostoucí trend. Oproti tomu nedaňové (třída 2) a kapitálové příjmy (třída 3) vykazují hodnoty relativně kolísavé. Ty jsou způsobeny jednorázovými přijatými dary a příjmy z prodeje dlouhodobého majetku.

Běžné výdaje vykazují ve zkoumané periodě relativně stálou výši vyjma roků 2014 a 2015. V roce 2015 běžné výdaje obce dosáhly výše 20,6 mil. Kč, které způsobil především neočekávaný výdaj na opravy a udržování ve výši 6,86 mil. Kč. Tento výdaj byl využit na opravu vodovodního řadu. Že byl výdaj neočekávaný potvrzuje rozpočet obce, ve kterém finanční výbor stanovil na opravy a udržování 0,8 mil. Kč. V roce 2014 běžné výdaje poznamenaly především vratky veřejným rozpočtům ústřední úrovně transferů poskytnutých v minulých rozpočtových obdobích ve výši 2,9 mil. Kč. Ani s tímto výdajem obec nepočítala, protože pro tuto položku rozpočtoval finanční výbor 0 Kč.

Nejnižší schopnost krytí běžných výdajů vlastními příjmy vykázal Třebotov v roce 2010, a to 81,7 %. Důvodem byla nejnižší hodnota daňových a druhá nejnižší hodnota nedaňových příjmů ve sledovaném období. Kapitálové příjmy sice v daném

roce dosahují druhé nejvyšší hodnoty ve sledovaném období, ta ovšem není natolik závažná, aby ukazatel výrazněji ovlivnila.

Naopak nejvyšší rozdíl vlastních příjmů a běžných výdajů obec zaznamenala v roce 2011, kdy poměr VP ku BV činil rovných 164 %, a to i přesto, že daňové příjmy v daném roce zaznamenaly druhou nejnižší hodnotu sledovaného období. Nejvyšší vliv na vysoce pozitivní hodnotu ukazatele měl především příjem z prodeje pozemků, který obci vynesl téměř 10,5 mil. Kč. Neméně důležitým faktorem je skutečnost, že v roce 2011 zaznamenala obec nejnižší hodnotu běžných výdajů, která činila necelých 14,5 mil. Kč.

Na základě analýzy UPV7 lze konstatovat, že ve sledovaném období disponoval Třebotov dostatečnou finanční soběstačností ve smyslu generování patřičné výše vlastních příjmů k pokrytí svých běžných výdajů. Skutečnost, že v ukazateli finanční nezávislosti II obec negenerovala dostatečnou výši vlastních příjmů, zatímco v ukazateli finanční soběstačnosti ji tvořit zvládá, se odvíjí od dvou skutečností. Za prvé jsou vlastní příjmy v UPV6 očištěny o sdílené daně, zatímco v UPV7 tyto daně obsahují. Za druhé se vlastní příjmy v obou případech poměrují s jinými veličinami.

**Bodové hodnocení: 100 bodů**

### 3.3.5 Výše dluhu k saldu běžného rozpočtu (UZ3)

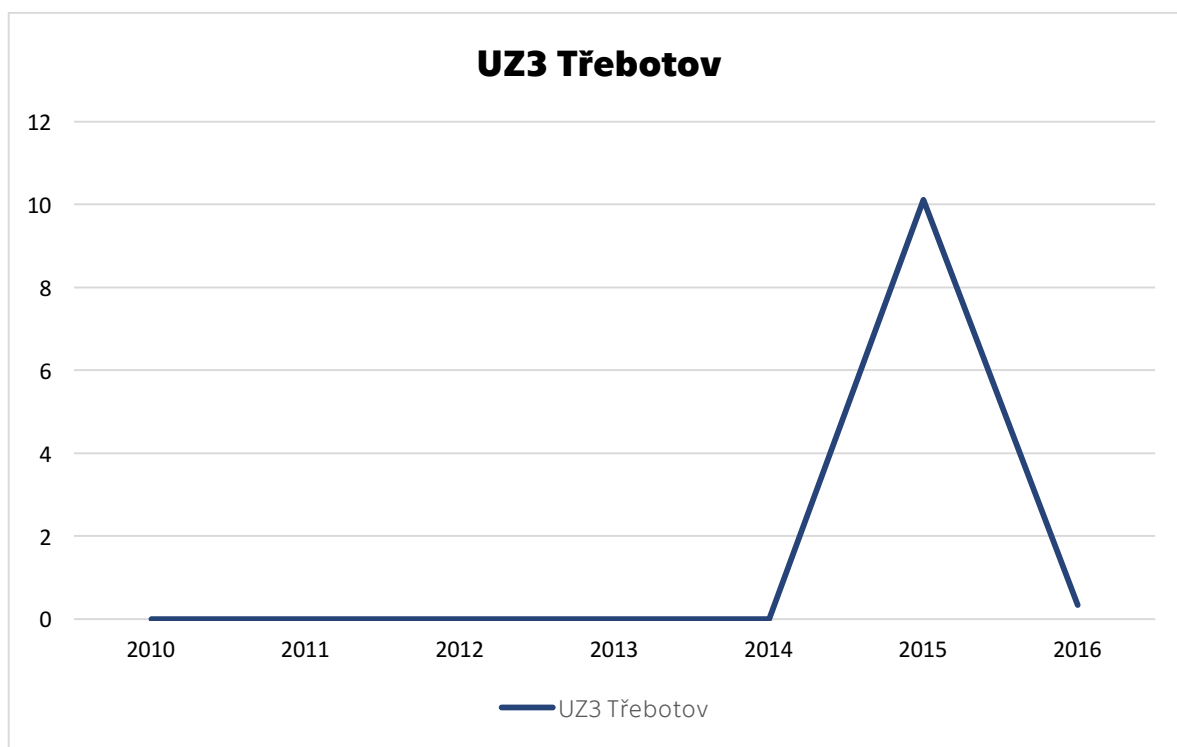
Ukazatel vyjadřuje dobu, za kterou dokáže obec svůj celkový dluh uhradit z prostředků salda běžného rozpočtu. Charakter ukazatele kalkuluje pouze s výší provozního salda za dané účetní období, ale nezahrnuje již možné změny salda v budoucích obdobích. Výpočet ukazatele a jeho vývoj v jednotlivých letech shrnuje tabulka 25. Vývoj UZ3 následně graficky zobrazuje graf 11 vycházející z tabulky 25, ve kterém údaje na vertikální ose symbolizují roky, za něj je dluh obce splatný z prostředků salda běžného rozpočtu.

Tabulka 25 Výše dluhu k saldu běžného rozpočtu obce Třebotov

Výše dluhu k saldu běžného rozpočtu Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ZC (v tis. Kč)	0	0	0	0	0	4 327	3 327
DP (v tis. Kč)	11 140	11 452	12 644	13 448	15 003	15 859	18 985
NP (v tis. Kč)	935	699	3 548	2 361	1 673	1 631	5 163
NT (v tis. Kč)	3 912	3 117	2 648	5 277	6 347	3 569	1 501
BV (v tis. Kč)	16 403	14 455	16 065	15 271	18 532	20 631	15 861
Saldo (v tis. Kč)	-416	813	2 775	5 815	4 491	428	9 788
UZ3 (roky)	0	0	0	0	0	10,11	0,34
<b>UZ3 průměrné (roky):</b>	<b>1,49</b>						

(Zdroj: vlastní tvorba)

Graf 11 Vývoj výše dluhu k saldu běžného rozpočtu obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Vývoj ukazatele je značně ovlivněn faktem, že obec v prvních pěti letech sledované periody nebyla vázána zadlužeností vůči externím subjektům. Z toho důvodu, přestože v roce 2010 vykázala provozní schodek, dosahoval UZ3 v letech 2010-2014 hodnoty 0, která je z pohledu finančního zdraví naprosto ideální, protože značí nulovou zadluženost. Třebotov se zadlužil až v roce 2015, kdy využil možnosti financování dlouhodobým úvěrem, jehož výše na konci účetního období činila 4,3 milionu Kč. V roce 2014, kdy finanční výbor obce tvořil obecní rozpočet na rok 2015 s tímto úvěrem nepočítal, nebo jej neměl smluvně podložený, protože jej rozpočet neobsahoval. Úvěr posloužil obci k financování opravy vodovodního potrubí. Během roku, v němž si Třebotov úvěr pořídil, splatil ještě 300 tis. Kč, v roce 2016 se mu povedlo umořit další část dluhu ve výši 1 milionu Kč.

Hodnota ukazatele 10,11 v roce 2015 vyjadřuje, že v případě, kdy by obec v následujících letech pravidelně generovala provozní přebytek ve výši 428 tis. Kč, byla by schopna z prostředků provozního salda splatit dluh za 10,11 let, což odpovídá 10 rokům a 40 dnům.

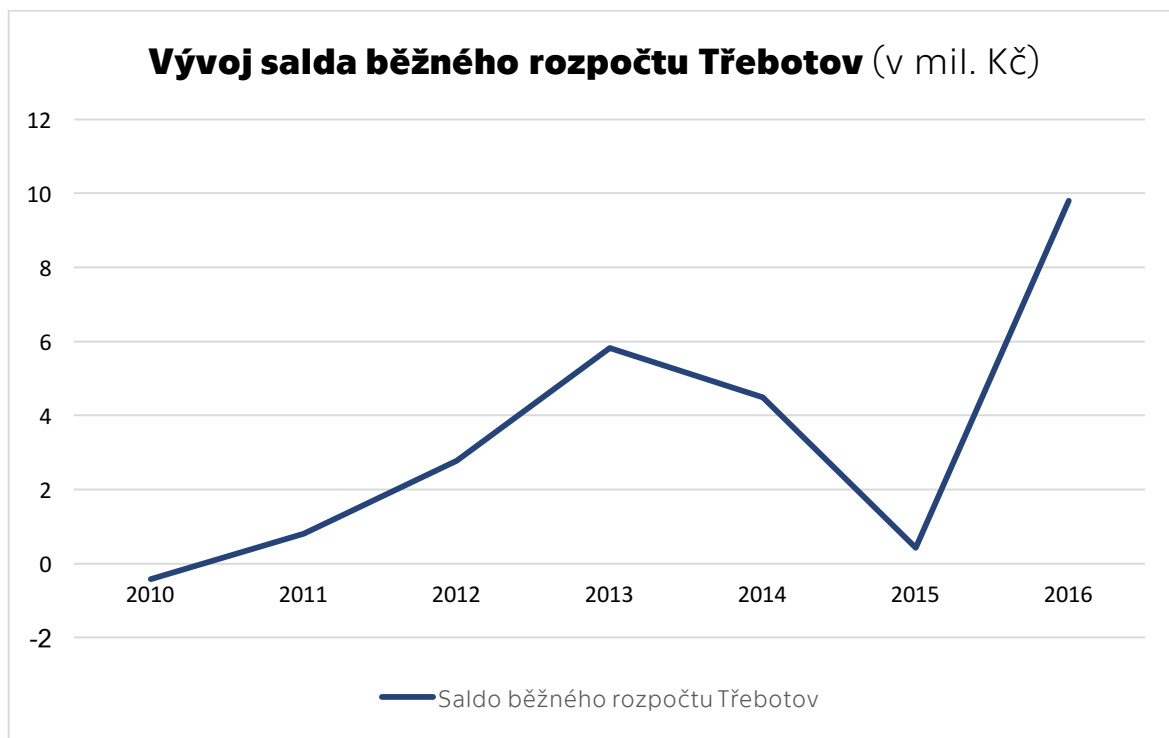
V roce 2016 činila hodnota ukazatele 0,34. Na jejím základě by byla obec schopna hypoteticky uhradit zbytek svého dlouhodobého úvěru z prostředků salda běžného rozpočtu za 124 dní.

Výrazný rozdíl v hodnotách ukazatele mezi roky 2015 a 2016 není způsoben ani tak snížením celkové zadluženosti obce, jako především rozdílem v přebytku salda běžného rozpočtu. Zatímco v roce 2015 přebytek činil 428 tis. Kč, v roce 2016 činil téměř 9,8 mil. Tento rozdíl způsobily jak vyšší příjmy, tak i nižší výše běžných výdajů v roce 2016.

Značné diference vykazuje sado běžného rozpočtu v jednotlivých letech, které se odvíjí od rozdílných výší příjmů i výdajů v jednotlivých letech. V roce 2010 sice nedosáhly běžné výdaje výrazně vyšší hodnoty v porovnání s ostatními lety, nicméně běžné příjmy dosáhly výše podprůměrné. Výsledkem byl schodek rozpočtu ve výši

416 tis. Kč. Rok 2011 znamenal provozní přebytek 813 tis. Kč způsobený především nejnižšími běžnými výdaji ve sledovaném období. Provozní saldo roku 2012 znamenalo přebytek 2,775 mil. Kč způsobené především přijatými investičními dary ve výši 2 mil. Kč. V roce 2013 byl přebytek 5,815 mil. Kč vytvořen především zásluhou zvýšených daňových příjmů a neinvestičních transferů ve výši 5,3 mil. Kč. V roce 2014 je přebytek 4,491 mil. Kč ovlivněn opět zvýšenou hodnotou daňových příjmů a neinvestičních transferů, ale také nadprůměrnou výší běžných výdajů způsobenou vratky veřejným rozpočtům ústřední úrovně transferů poskytnutých v minulých rozpočtových obdobích ve výši 2,9 mil. Kč. Provozní přebytek roku 2015 činil 428 tis. Kč. Ten je ovlivněn především opravou vodovodního potrubí, které se značně podepsalo na nejvyšších provozních výdajích zkoumaného období. Nejvyšší přebytek provozního rozpočtu zaznamenal Třebotov v roce 2016, ve kterém se snažil uspořít co nejvíce možných finančních prostředků na plánovaný projekt přestavby základní školy, jíž je obec zřizovatelem. Na výsledku provozního salda se také kladně podepsalo téměř 19 mil. Kč z daňových příjmů, 5,2 mil. Kč z nedaňových příjmů a běžné výdaje nižší než jejich průměr za sledované období. Vývoj salda běžného rozpočtu v letech 2010-2016 znázorňuje graf 12.

Graf 12 Vývoj salda běžného rozpočtu obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Fakt, že v letech 2010-2014 nevykazoval Třebotov žádnou zadluženost, představuje jednoznačně pozitivní faktor pro jeho finanční zdraví. Průměrná výše ukazatele 1,49 roku je výrazně ovlivněna především extrémní hodnotou v roce 2015. V každém z dalších roků by Třebotov dosáhl maximálního možného hodnocení. Takto dosáhl na druhou nejvyšší úroveň bodové škály znamenající 85 bodů.

Z důvodu, že Třebotov v 5 ze 7 zkoumaných roků vykazoval nulovou zadluženost, nelze efektivně zhodnotit jeho schopnost hradit závazky a snižovat své celkové zadlužení. Důležitý fakt ovšem představuje skutečnost, že si obec dokázala v roce ná-

sledujícím po vytvoření dlouhodobého závazku vytvořit přebytek salda provozního rozpočtu v dostatečné výši k uhrazení plánovaných splátek úvěru.

Obec sice nepotřebovala na úhradu závazků generovat přebytek běžného rozpočtu, na druhou stranu však musí na zmíněné saldo v jednotlivých letech brát zřetel, aby nedocházelo příliš často ke schodku jako v roce 2010. V ideálním případě by měla být schopna tvořit přebytek, který by následně mohla využít pro některý ze stanovených cílů vedoucích ke zlepšení života jejích občanů.

Bodové hodnocení: 20 bodů

### 3.3.6 Ukazatel dluhové služby (UZ4)

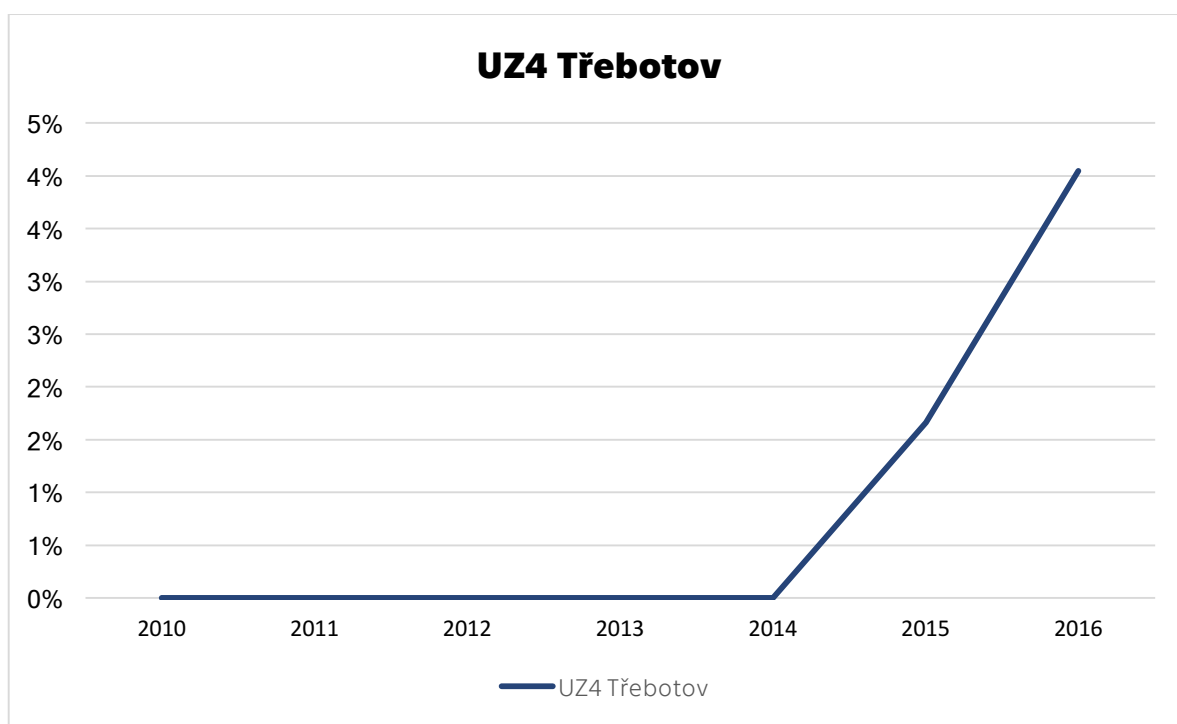
Ukazatel dluhové služby stanoví, jakou část z vybraných běžných příjmů musí obec použít na úhradu svých závazků. Nezhledňuje však celkové zadlužení obce, nýbrž její výdaje v daném roce se zadlužením související. Výpočet hodnot ukazatele v průběhu jednotlivých let shrnuje tabulka 26 a znázorňuje graf 13.

Tabulka 26 Ukazatel dluhové služby obce Třebotov

Ukazatel dluhové služby Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
DS (tis. Kč)	0	0	0	0	0	300	1 000
DZ (tis. Kč)	13 016	13 071	17 166	16 352	17 227	18 045	24 712
UZ4 (%)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,66	4,05
<b>UZ4 průměrné (%): 0,8</b>							

(Zdroj: vlastní tvorba)

Graf 13 Vývoj ukazatele dluhové služby obce Třebotov



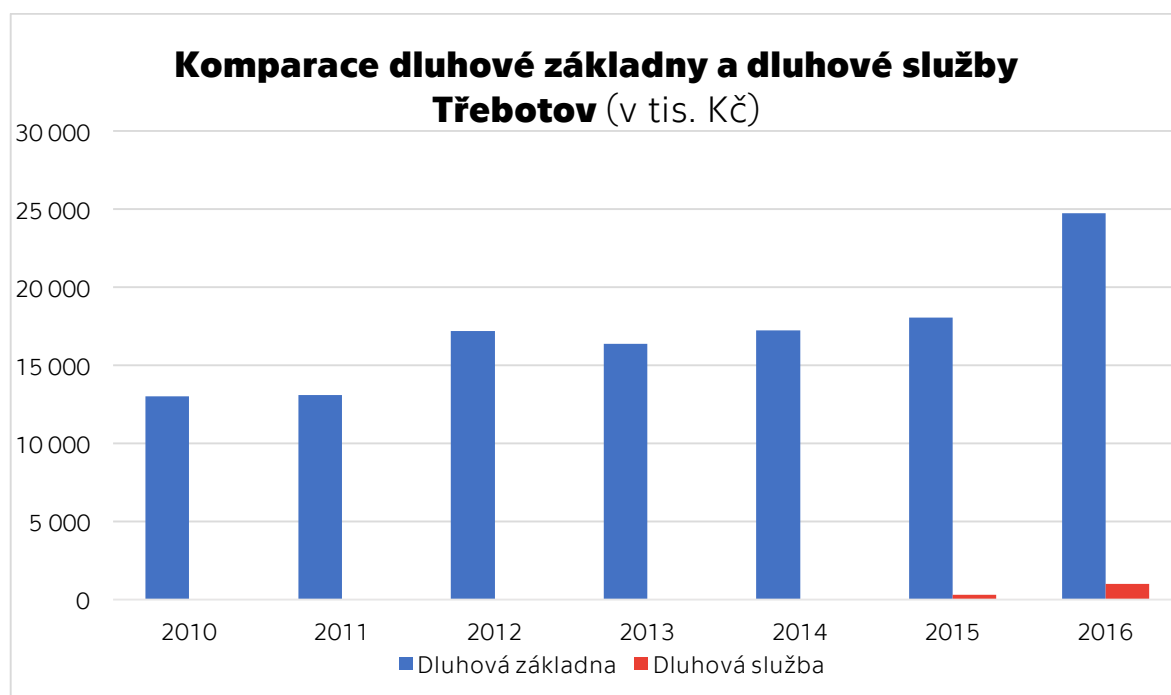
(Zdroj: vlastní tvorba)



V letech 2010-2014 vykazoval Třebotov nulovou zadluženost, proto nehradil žádné úroky ani splátky. Z toho důvodu se hodnota ukazatele dluhové služby ve zmíněných letech rovnala nule. V roce 2015 Třebotov využil pro financování svých potřeb dlouhodobého úvěru, jehož hodnota na konci roku byla 4,3 milionu Kč. V téže roce z něj věřiteli splatil 300 tis. Kč, kterým odpovídá také hodnota dluhové služby. Po vydělení dluhové služby dluhovou základnou, jenž se skládá z vybraných položek příjmů a přesahuje výši 18 mil. Kč, činí hodnota UZ4 za rok 2015 1,66 %. V roce 2016 uhradil Třebotov z úvěru 1 mil. Kč. Dluhová základna vlivem nárůstu jak daňových, tak nedaňových příjmů, dosahuje 24,7 mil. Kč. Vyjádřením podílu lze stanovit, že v účetním období 2016 musela obec použít 4,05 % ze svých vybraných běžných příjmů k úhradě dluhů.

Graf 14 zobrazuje porovnání dluhové služby a dluhové základny.

Graf 14 Komparace dluhové základny a dluhové služby obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Graf 14 potvrzuje, jak nízká část z vybraných příjmů obce je vázána na náklady spojené s jejím zadlužením. Zbytek prostředků zbývá obci na provoz a další uspokojení potřeb.

Pozitivním faktorem signalizujícím pozitivní hospodářské zdraví obce je skutečnost, že se ukazatel v žádném z monitorovaných roků ani nepřiblížil hranici 30 %, jíž Ministerstvo financí ČR považuje za negativní. V případě bodového hodnocení jednotlivých účetních období obce by prvním 6 roků náležel nejvyšší bodový příděl, zatímco rok 2016 by spadl do druhé nejlépe hodnocené úrovně bodové škály, čímž by si vysloužil 90 bodů. Průměrná hodnota ukazatele dluhové služby ve sledovaném období činí 0,8 %. Třebotovu tím připadá nejvyšší bodové ohodnocení ve výši 100 bodů.

**Bodové hodnocení: 100 bodů**

### 3.3.7 Krytí dluhu (UZ6)

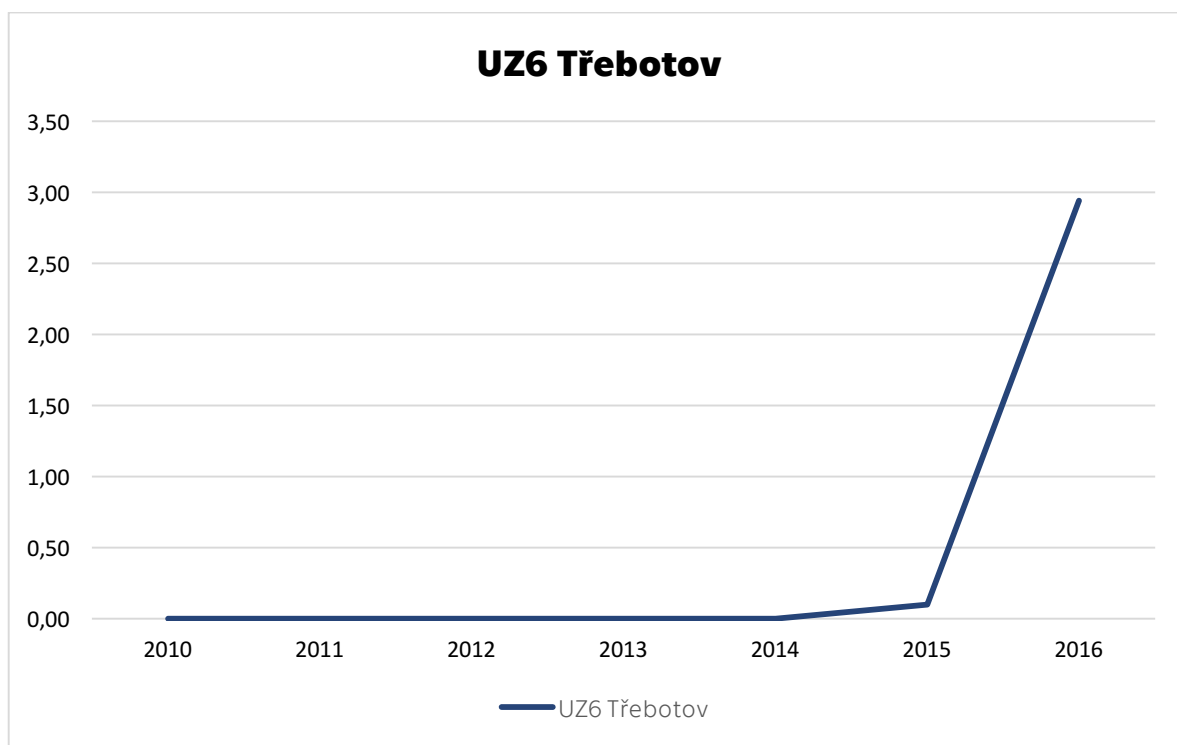
Ukazatel vyjadřuje míru, jakou je obec schopna krýt provozním přebytkem svůj dluh. Svědčí také o tom, zda dokáže obec se svými běžnými příjmy a výdaji hospodařit natolik efektivně, aby byla schopna generovat takový provozní přebytek, který by ji pomohl k úhradě jejích závazků. Hodnoty ukazatele v jednotlivých letech včetně dílčích položek potřebných pro jeho výpočet shrnuje tabulka 27. Vývoj ukazatele v průběhu sledované periody znázorňuje graf 15.

Tabulka 27 Ukazatel krytí dluhu obce Třebotov

Krytí dluhu Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Třída 1 (v tis. Kč)	11 140	11 452	12 644	13 448	15 003	15 859	18 985
Třída 2 (v tis. Kč)	935	699	3 548	2 361	1 673	1 631	5 163
NT (v tis. Kč)	3 912	3 117	2 648	5 277	6 347	3 569	1 501
BP (v tis. Kč)	15 987	15 268	18 840	21 086	23 023	21 059	25 649
BV (v tis. Kč)	16 403	14 455	16 065	15 271	18 532	20 631	15 861
Saldo (v tis. Kč)	-416	813	2 775	5 815	4 491	428	9 788
ZC (v tis. Kč)	0	0	0	0	0	4 327	3 327
UZ6 (%)	X	X	X	X	X	0,10	2,94

(Zdroj: vlastní tvorba)

Graf 15 Vývoj ukazatele krytí dluhu obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Stejně jako předchozí ukazatele zadluženosti, je i ukazatel krytí dluhu ovlivněn bezdlužností obce v letech 2010-2014. Charakter ukazatele zapříčinil, že v letech, v nichž Třebotov vykazoval bezdlužnost, se ve jmenovateli zlomku objevuje 0, již nelze dělit. Z toho důvodu nelze stanovit pouhý aritmetický průměr zjištěných hodnot ukazatele v jednotlivých účetních obdobích. Bodové hodnocení UZ6 se v tom případě odvíjí od bodového zisku v jednotlivých letech.

V roce 2010 sice byla celková zadluženost obce rovna nule a obec nepotřebovala tím pádem pokrýt žádné závazky, provozní rozpočet byl ovšem schodkový se ztrátou 416 tis. Kč. Proto by Třebotov v tomto roce získal 0 bodů.

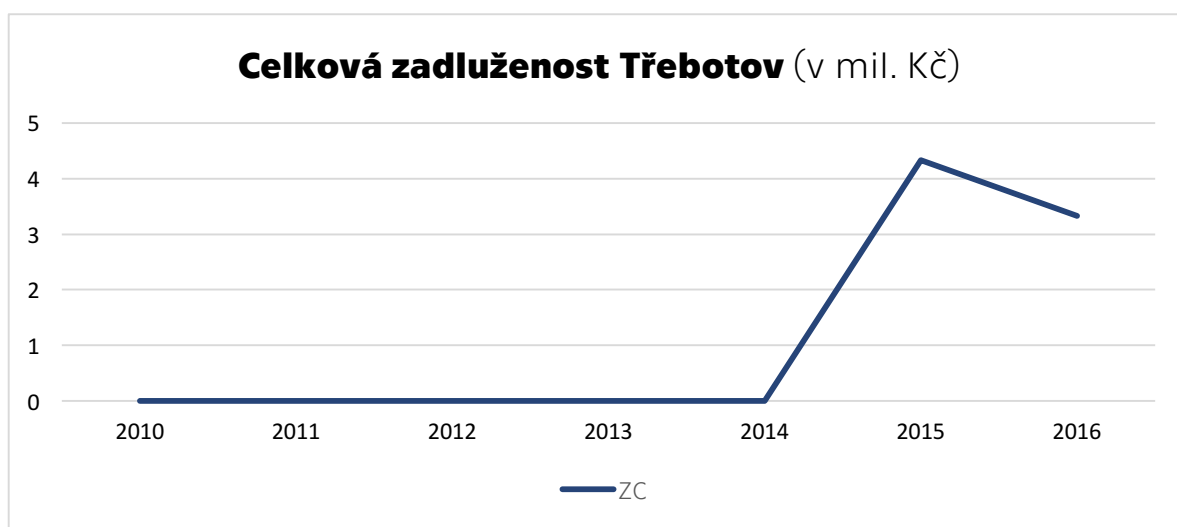
Roky 2011-2014 stále znamenaly nulovou celkovou zadluženost, saldo běžného rozpočtu ovšem oproti roku 2010 dosahovalo kladných hodnot. Proto náleží Třebotovu za každý z roků tohoto období plný počet 100 bodů.

V roce 2015 Třebotov využil vodovodního řadu dlouhodobého úvěru, jehož hodnota na konci účetního období činila 4,327 mil. Kč. V témže roce dosáhla obec nadprůměrné výše příjmů, ovšem nejvyšší hodnota běžných výdajů z celé monitorované periody snížila saldo provozního přebytku na 428 tis. Kč. Saldo tvořilo 10 % z výše celkového zadlužení. Ukazatel krytí dluhu nebere v potaz možné změny salda v budoucích letech, proto by na základě způsobu jeho vyjádření byla obec schopna dluh z prostředků provozního přebytku uhradit za 10 let. Na základě hodnoty UZ6 za rok 2015 Třebotovu připadá 0 bodů.

Během kalendářního roku 2016 snížil Třebotov své dlouhodobé závazky na úroveň 3,327 mil. Kč. Vlivem nejvyšších daňových a nedaňových příjmů zkoumané periody a značným snížením běžných výdajů dosáhl provozního přebytku téměř 9,8 mil. Kč. Následkem snížení celkové zadluženosti a výrazného nárůstu přebytku běžného rozpočtu se dramaticky změnila také hodnota ukazatele krytí dluhu, která za účetní rok 2016 činila 2,94. Tato hodnota značí skutečnost, že provozní saldo provozního rozpočtu dosahovalo téměř trojnásobné hodnoty celkového zadlužení obce. Z hodnoty ukazatele za rok 2016 také lze konstatovat, že pokud by obec tvořila své příjmy lineárně, mohla by svůj dluh uhradit za 124 dní. Ve skutečnosti ovšem obec regeneruje příjmy v pravidelné periodě, proto nelze brát 124 dní doslovně. Podstatná je ovšem hodnota ukazatele přesahující 1, která značí, že je Třebotov na základě provozního salda roku 2016 schopen uhradit dluh za méně než 1 rok, čímž mu náleží 100 bodů.

Vývoj celkové zadluženosti obce znázorňuje graf 16.

Graf 16 Vývoj celkové zadluženosti obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Ukazatel krytí dluhu kromě zadluženosti hodnotí také schopnost obce generovat přebytek provozního rozpočtu, který by obci s úhradou závazků výrazně pomohl. Z hlediska finanční kondice představuje vývoj provozního salda obce pozitivní fakt. S výjimkou schodku v prvním roce dokázal Třebotov v následujících účetních obdobích generovat provozní přebytek, navíc s relativně rostoucí tendencí. Výjimkou byl pouze rok 2015, kdy se přebytek vlivem opravy vodovodního řádu značně snížil. Stejně pozitivní fakt představuje také vývoj běžných příjmů s rostoucí tendencí, zatímco si běžné výdaje drží (s výjimkou roku 2015) relativně srovnatelnou výši.

Bodové ohodnocení ukazatele krytí dluhu se odvíjí od jeho hodnocení v jednotlivých letech. Ve dvou ze sedmi roků monitorovaného období nezískal Třebotov žádné body. Oproti tomu ve zbylých pěti rocích získal maximální počet 100 bodů. Stanovením aritmetického průměru vzniká hodnota 71,4. Třebotov tedy po zaokrouhlení získává 70 bodů. Následkem provozní ztráty v roce 2010 a nízkého přebytku oproti celkovému zadlužení v roce 2015 nedosáhl Třebotov na vyšší bodový zisk.

**Bodové hodnocení: 100 bodů**

### 3.3.8 Podíl cizích zdrojů na aktivech (UZ9)

Pomocí stanovení poměru cizích zdrojů a celkových aktiv je možné určit míru krytí závazků aktivy, které vyjadřují celkový majetek obce. Ukazatel slouží k posouzení, zda obec nadměrně nezadluhuje svůj majetek. Hodnoty ukazatele v jednotlivých letech včetně jeho dílčích složek jsou obsaženy v tabulce 28.

*Tabulka 28 Podíl cizích zdrojů na celkových aktivech Třebotov*

Podíl cizích zdrojů na aktivech Třebotov							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
CZ (v tis. Kč)	247	1 041	1 140	7 740	2 578	7 440	4 178
AC (v tis. Kč)	139 770	202 868	204 537	224 384	228 882	233 558	242 854
UZ9 (%)	0,18	0,51	0,56	3,45	1,13	3,19	1,72
<b>UZ9 průměrné (%):</b>	<b>1,53</b>						

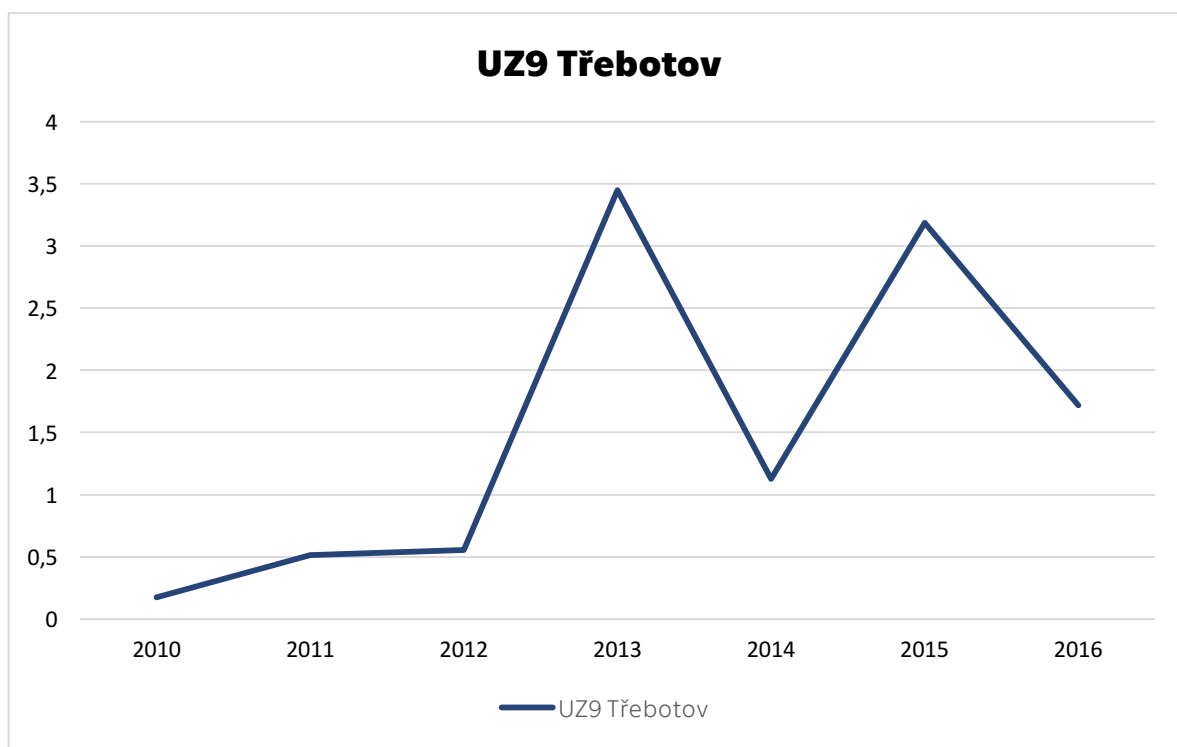
*(Zdroj: vlastní tvorba)*

Nejpříznivější hodnoty dosáhl ukazatel v prvním roce monitorované periody, kdy zadlužení majetku obce odpovídalo pouhým 0,18 %. V daném roce sice odpovídala aktiva obce nejnižší hodnotě ve sledovaném období, zároveň však výrazně nejnižší hodnoty dosahovaly i její cizí zdroje.

Naopak nejvyšší zadluženost majetku vykazoval Třebotov na konci roku 2013, kdy hodnota UZ9 činila 3,45 %. Tento fakt je důsledkem především nejvyšší hodnoty cizích zdrojů ve zkoumaném období, které dosáhly 7,7 mil. Kč. Tato hodnota je způsobena v první řadě krátkodobými závazky vůči dodavatelům ve výši 3,7 mil. Kč a krátkodobými přijatými zálohami na transfery, které činily 2,9 mil. Kč.

Hodnoty UZ9 v jednotlivých letech dosahují různých hodnot, které jsou způsobeny jednak každoročním nárůstem celkových aktiv, ale také rozdílnou výší cizích zdrojů. Vývoj hodnot ukazatele ve sledovaném období zobrazuje graf 17.

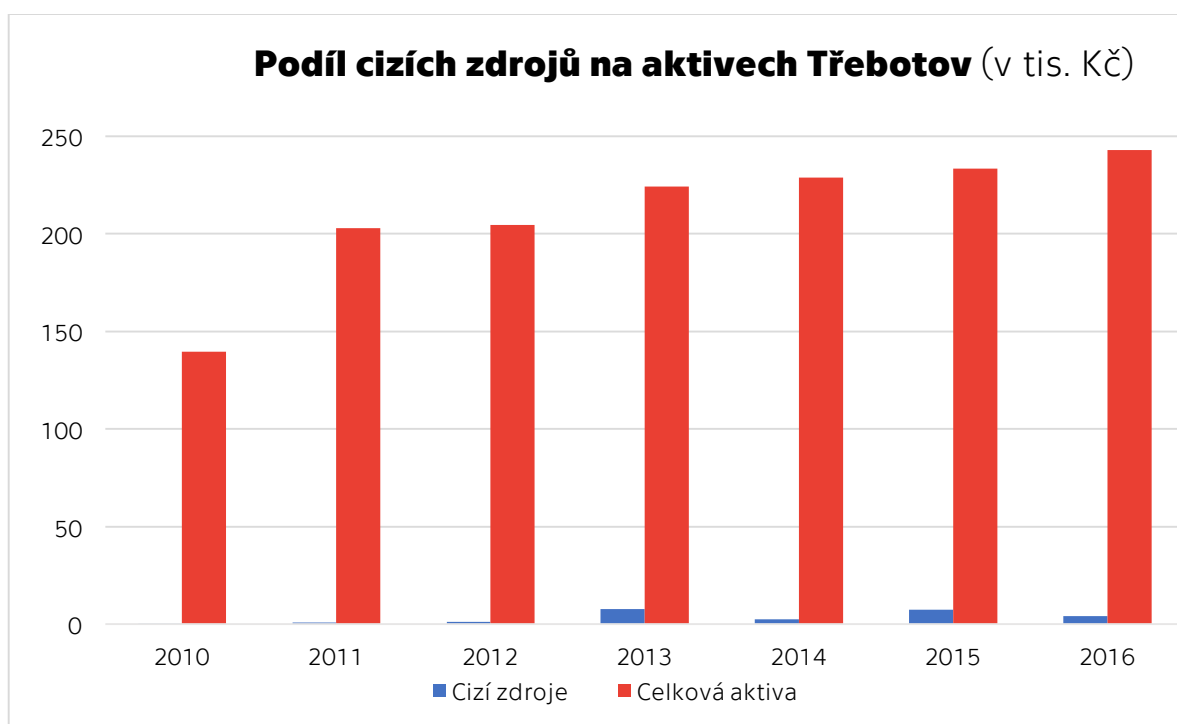
Graf 17 Vývoj podílu cizích zdrojů na aktivech Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Cizí zdroje se na aktivech obce podílí minimálním, až zanedbatelným způsobem, což znázorňuje také graf 18. Důvodem je především nulová či relativně nízká zadluženost vzhledem k hodnotě majetku obce.

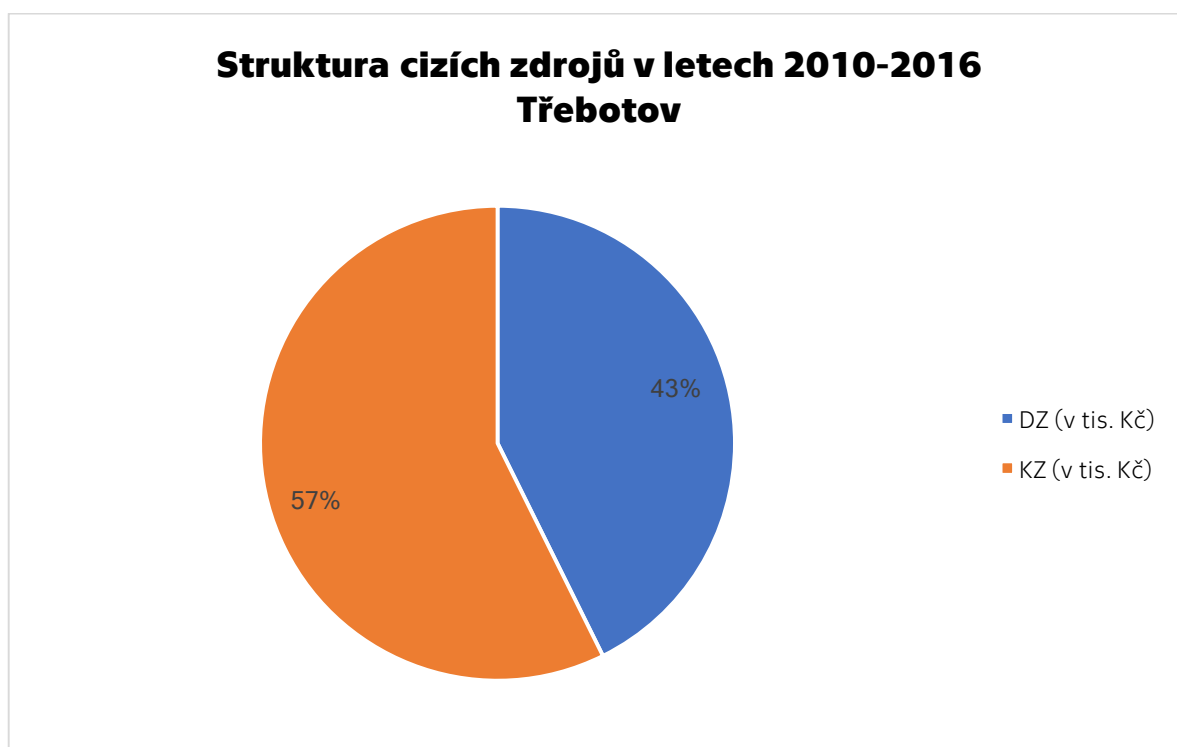
Graf 18 Podíl cizích zdrojů na aktivech obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Vyšší část cizích zdrojů je tvořena ze závazků krátkodobých, které tvoří 53 %. Nejvyšší položky krátkodobých závazků představují závazky vůči dodavatelům v hodnotě 3,7 mil. Kč a přijaté zálohy na transfery ve výši 2,9 mil. Kč v roce 2013. Oproti tomu nejvyšší položky závazků dlouhodobých tvoří úvěry 4,3 mil. Kč v roce 2015 a 3,3 mil. v roce 2016. Dlouhodobé závazky se především zásluhou úvěrů na externích zdrojích obce Třebotov podílí 47 %. Strukturu cizích zdrojů ve sledovaném období znázorňuje graf 19.

Graf 19 Struktura cizích zdrojů obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Ministerstvo financí ČR za nežádoucí jev považuje podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25 %. Třebotov se v žádném z monitorovaných účetních období k takové hranici ani nepřiblížil. Třebotov se dokonce zjištěnými hodnotami v každém z dílčích roků sledované periody dokázal držet na hodnotě ukazatele nižší než 5 % znamenající nejvyšší možný bodový zisk, což signalizuje pozitivní finanční zdraví obce. Důvodem pro tak nízkou zadluženost majetku je především nevyužívání externích zdrojů pro financování potřeb obce v letech 2010-2014. Výše dlouhodobého úvěru, který ovlivňuje hodnoty ukazatele v letech 2015 a 2016 je navíc oproti celkovým aktivům obce zanedbatelná. Za nízkou zadluženost majetku a průměrnou hodnotu UZ9 1,53 % náleží obci Třebotov 100 bodů.

**Bodové hodnocení: 100 bodů**

### 3.3.9 Běžná likvidita (UL1)

Běžná likvidita hodnotí, kolikrát je obec schopna dostát svým krátkodobým závazkům vůči věřitelům v případě, kdy by v daný moment přeměnila veškerá svá oběžná aktiva na finanční hotovost.

V roce 2010 hodnota oběžných aktiv obce zaznamenala zápornou hodnotu přesahující 30 mil. Kč. Důvodem byla hodnota ostatních krátkodobých pohledávek v záporné výši 48,6 mil. Kč. Pokud pohledávky v rozvaze dosahují záporné hodnoty, objeví se také na straně pasiv v podobě závazků. Vzhledem ke krátkodobému charakteru položky a z důvodu, že se tato situace v jiných letech neopakovala, je změněn způsob celkového hodnocení ukazatele. Extrémní a neopakovatelná hodnota by výrazně ovlivnila výslednou hodnotu ukazatele, proto je dle bodové škály ohodnocen každý z dílčích roků sledovaného období. Z těchto bodů je následně stanoven aritmetický průměr, ze kterého vychází výsledné bodové ohodnocení ukazatele běžné likvidity.

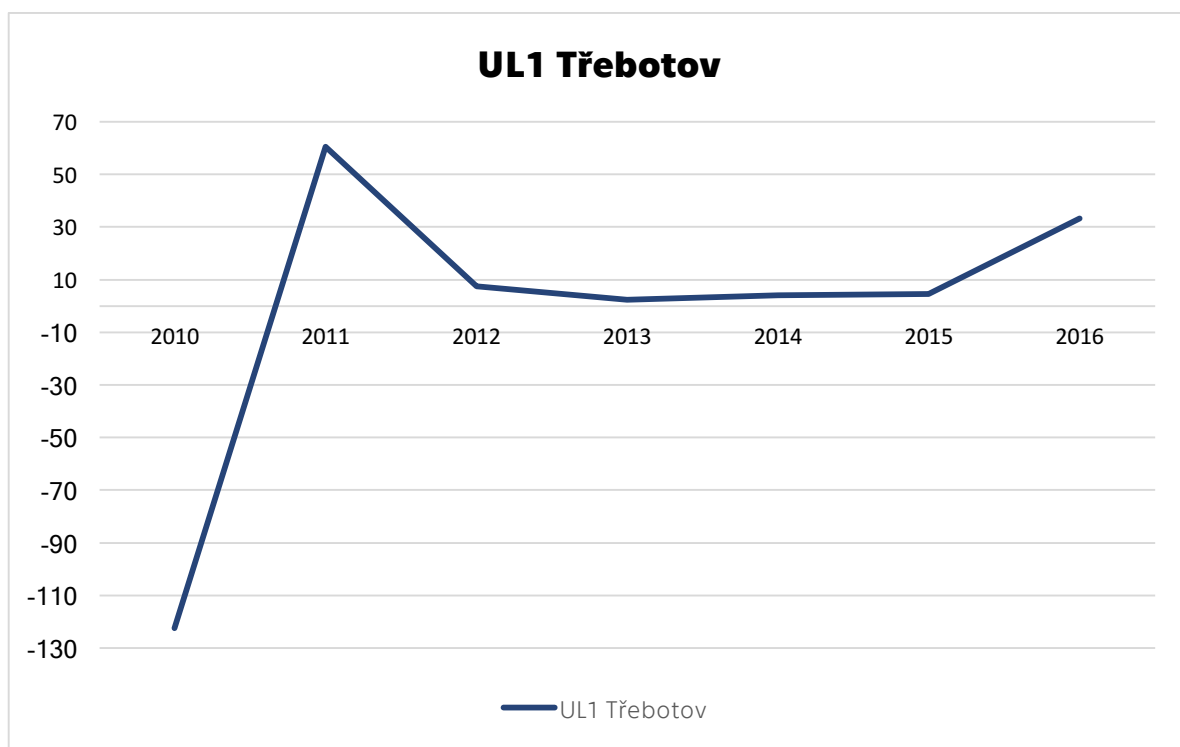
Hodnoty ukazatele v jednotlivých letech včetně dílčích složek likvidity a bodového ohodnocení shrnuje tabulka 29. Vývoj ukazatele během monitorovaného období zobrazuje graf 20.

Tabulka 29 Běžná likvidita obce Třebotov

Běžná likvidita							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
OA (v tis. Kč)	-30 236	17 581	4 013	16 283	9 367	12 548	20 080
KZ (v tis. Kč)	247	291	540	7 290	2 278	2 716	605
UL1 (%)	-122,41	60,4	7,4	2,2	4,1	4,6	33,2
Body	0	100	100	30	70	80	100
<b>Bodový průměr</b>	<b>69</b>						

(Zdroj: vlastní tvorba)

Graf 20 Vývoj běžné likvidity obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

Běžná likvidita obce ve sledované periodě vykazovala velmi rozdílné hodnoty. Ty byly zapříčiněny především krátkodobým charakterem oběžných aktiv i krátkodobých závazků. Krátkodobý charakter položek způsobuje jejich značné rozdíly na konci každého účetního období.

Nejnižší úroveň likvidity dosahoval Třebotov v roce 2010, kdy byla její hodnota -122,4. Jak je již napsáno výše, skutečnost byla zapříčiněna zápornou hodnotou ostatních krátkodobých pohledávek ve výši 48,6 mil. Kč. Na konci účetního roku 2010 byl tedy Třebotov vysoce nesolventní.

Nejvyšší úroveň dostát svým závazkům naopak Třebotov disponoval v roce 2011, kdy hodnota ukazatele dosahovala 60,4. Termínované krátkodobé vklady ve výši 10 mil. Kč a zůstatek na běžném účtu 4,6 mil. Kč zapříčinily druhou nejvyšší hodnotu oběžných aktiv monitorovaného období. Krátkodobé závazky naopak v témže roce činily druhou nejnižší hodnotu ve sledovaném období.

V roce 2013 obec vykázala nejvyšší hodnotu krátkodobých závazků ve výši 7,290 mil. Kč zapříčiněnou především závazky vůči dodavatelům 3,7 mil. Kč a přijatým zálohám na transfery odpovídajícím hodnotě 2,9 mil. Kč.

Nejvyšší hodnotou oběžných aktiv 20,080 mil. Kč disponoval Třebotov v roce 2016. Ta byla způsobena primárně zůstatkem na běžném účtu ve výši 19,4 mil. Kč.

Jakožto nevyhovující Ministerstvo financí ČR považuje hodnotu běžné likvidity v intervalu <0;1>. S výjimkou prvního roku se Třebotov nad touto hodnotou držel v celém sledovaném období. Ve třech ze sedmi roků dokonce dosáhl na základě hodnoty ukazatele na maximální počet 100 bodů. Lze tedy stanovit, že obec ve sledovaném období disponovala dostatečně vysokou úrovní běžné likvidity, aby byla schopna dostát svým závazkům. Aritmetický průměr 69 bodů po zaokrouhlení činí pro Třebotov na bodové škále 70 bodů.

**Bodové hodnocení: 70 bodů**

### 3.3.10 Okamžitá likvidita (UL2)

Ukazatel vyjadřuje schopnost obce uhradit své krátkodobé závazky z okamžitě dostupných zdrojů, které představují peněžní prostředky obce.

Z důvodu charakteru ukazatele, který je sestaven z krátkodobých složek, jež mají v průběhu času relativně proměnlivý charakter, není výsledné hodnocení ukazatele odvozeno od aritmetického průměru hodnot UL2 v dílčích letech. Stejně jako v případě běžné likvidity se odvíjí od aritmetického průměru bodového zisku, který by obec obdržela za každý z jednotlivých roků sledovaného období. Dílčí složky, hodnoty ukazatele a bodové ohodnocení v průběhu monitorovaných let shrnuje tabulka 30. Vývoj hodnot okamžité likvidity znázorňuje graf 21.

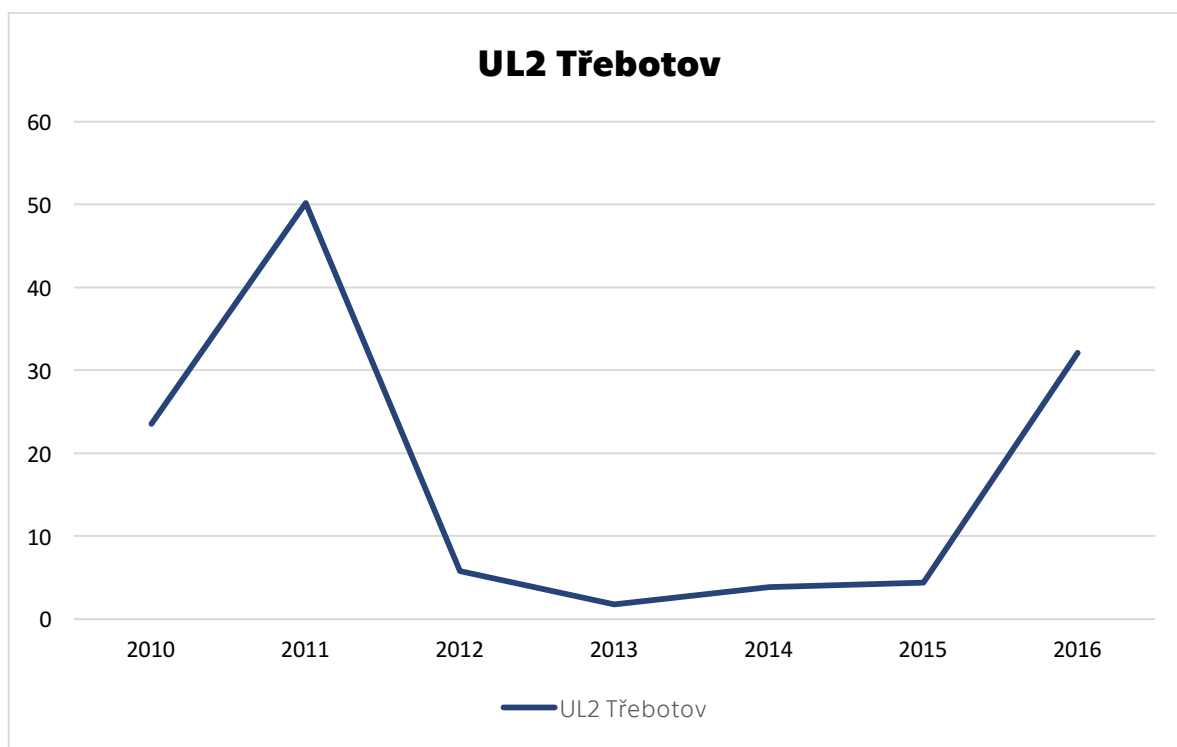
Tabulka 30 Okamžitá likvidita obce Třebotov

Okamžitá likvidita							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Pp (v tis. Kč)	5 815	14 590	3 140	12 838	8 701	11 985	19 404
KZ (v tis. Kč)	247	291	540	7 290	2 278	2 716	605
UL1	23,54	50,14	5,81	1,76	3,82	4,41	32,07
Body	100	100	100	40	100	100	100
<b>Bodový průměr</b>	<b>91</b>						

(Zdroj: vlastní tvorba)



Graf 21 Vývoj okamžité likvidity obce Třebotov



(Zdroj: vlastní tvorba)

V průběhu sledovaného období dosahovala úroveň okamžité likvidity obce značných výkyvů. Ty se odvíjely jak od proměnlivé výše peněžních prostředků, tak i od proměnlivé výše krátkodobých závazků.

Nejvyšší schopností uhradit své krátkodobé závazky z peněžních prostředků disponoval Třebotov v roce 2011, kdy hodnota ukazatele činila 50,14. Důvod představuje druhá nejnižší hodnota závazků zkoumaného období, ale rovněž součet krátkodobých termínovaných vkladů a zůstatku na účtu ve výši 14,590 mil. Kč

Nejnižší úroveň okamžité likvidity 1,76 zaznamenal Třebotov v roce 2013. Přestože disponoval nadprůměrnou výší peněžních prostředků, zapříčinila nízkou hodnotu ukazatele výrazně nejvyšší hodnota závazků z celého sledovaného období. Ta byla způsobena zejména závazky vůči dodavatelům v hodnotě 3,7 mil. Kč a přijatými zálohami na transfery ve výši 2,9 mil. Kč.

S výjimkou roku 2013 dosáhl Třebotov v každém roce monitorovaného období úrovně odpovídající nejlepšímu možnému hodnocení bodové škály. I v nejslabším roce měl dostatečnou výši peněžních prostředků k okamžité úhradě svých krátkodobých závazků. Na základě zjištěných dat lze konstatovat, že ve sledovaném období disponovala obec dostatečnou úrovní okamžité likvidity, aby byla schopna uhradit své krátkodobé závazky. Aritmetickým průměrem 91 bodů odvozeného z bodového hodnocení jednotlivých roků připadá Třebotovu po zaokrouhlení 90 bodů.

**Bodové hodnocení: 70 bodů**

### 3.3.11 Stanovení finančního zdraví obce

Tabulka 31 shrnuje bodové hodnocení, kterého Třebotov dosáhl u každého z dílčích ukazatelů soustavy hodnotící finanční zdraví obce.

Tabulka 31 Bodový zisk dosažený z jednotlivých ukazatelů

Bodový zisk z jednotlivých ukazatelů	
Ukazatel	Bodový zisk
UPV1	80
UPV2	50
UPV6	20
UPV7	100
UZ3	20
UZ4	100
UZ6	100
UZ9	100
UL1	70
UL2	90

(Zdroj: vlastní tvorba)

Jednotlivá bodová hodnocení je nutné dosadit do rovnice pro zařazení do patřičné skupiny finančního zdraví.

$$\text{Fin. zdraví} = 80 * 0,1 + 50 * 0,05 + 20 * 0,15 + 100 * 0,1 + 20 * 0,15 + 100 * 0,1 + 100 * 0,05 + 100 * 0,1 + 70 * 0,15 + 90 * 0,05 = \mathbf{66,5}$$

Na základě bodového zisku 66,5 bodů za 100 možných spadá Třebotov do kategorie hodnocení „velmi dobré“. Charakteristika kategorie zní: „Obec s velmi dobrým finančním zdravím, která zvládá velmi dobře své rozpočtové hospodaření, disponuje nízkou hodnotu závazků a vysokou pravděpodobností vypořádat se s potenciálními riziky. Pro uspokojování potřeb občanů je schopna uvolňovat prostředky“.

### 3.4 Hodnocení finančního zdraví obce Třebotov

Na základě bodového zisku náleží Třebotovu druhá nejlépe hodnocená kategorie finančního zdraví „*velmi dobré*“. Univerzální hodnocení finančně-hospodářské situace ovšem není dostačujícím, přestože víceméně situaci obce odpovídá. Pro dosažení cíle práce je nutné komplexní zhodnocení zjištěných údajů a odhalení souvislostí mezi nimi.

Třebotov vykazuje v porovnání se srovnatelnými obcemi nadprůměrnou výši příjmů. Většinou obcí České republiky vytváří nejvyšší podíl z celkových příjmů příjmy daňové. Ty však v případě zkoumané obce dosahují v porovnání se srovnatelnými obcemi průměrných hodnot. Ze zjištěných dat vyplývá, že se obci daří využívat k financování svých potřeb přijatých transferů, které činí 42,8 % z celkových příjmů ve sledovaném období. I přes relativně vysoký podíl přijatých dotací však nejvyšší podíl příjmů představují příjmy daňové, které tvoří 43,9 %. Vyšší příjmy obce jsou ovlivněny zejména investičními transfery, které v prvních dvou letech sledovaného období dosáhly 58,2 mil. Kč a byly určeny především na vybudování tlakové kanalizace. V dalších letech výši příjmů ovlivnily dotace, jež posloužily například pro výstavbu dětských hřišť, nových chodníků nebo strojního vybavení technických služeb obce. Třebotov efektivní prací s dotačními výzvami zlepšuje životní podmínky svých obyvatel, na druhou stranu je však na prostředcích z přijatých transferů částečně závislý. Pro uskutečnění velkého investičního projektu nedisponuje dostatečnou schopností tvorby vlastních příjmů. Nejvyšších hodnot vlastních příjmů Třebotov dosáhl v roce 2011 zásluhou prodeje pozemků za 10,5 mil. Kč a v roce 2012 zásluhou neinvestičních darů přesahujících 2 mil. Kč. Vlastní příjmy, které si je obec schopna vytvořit, činily ve sledovaném období 22,4 %, zatímco sdílené daně a přijaté transfery 77,6 %. V případě, kdy se vlastní příjmy neočistí o sdílené daně, disponoval Třebotov výší vlastních příjmů, jež dokázala běžné výdaje obce během 7 let převýšit o 11,15 mil. Kč. Co se týče běžných výdajů, s výjimkou roku 2015, kdy musela obec uhradit nečekanou opravu přesahující 6 mil. Kč, se jí dařilo v celé sledované periodě udržovat výdaje na srovnatelné výši.

Dostatečná výše příjmů k pokrytí běžných výdajů a financování investičních projektů z dotačních prostředků představují primární důvod, proč se Třebotov nepotřeboval v letech 2010-2014 zadlužit. Až v roce 2015 využil financování prostřednictvím dlouhodobého úvěru ve výši 4,6 mil. Kč z důvodu nutnosti opravy vodovodního řádu. Do konce účetního období 2016 byla hodnota dluhu snížena na 3,3 mil. Kč. Generování dostatečné výše příjmů a nízká až nulová hodnota závazků způsobily relativně příznivé výsledky ukazatelů zadluženosti v jednotlivých letech sledovaného období. Výjimku představují ukazatele „výše dluhu k saldu běžného rozpočtu“ a „krytí dluhu“ v roce 2015, která byla způsobena neočekávanými výdaji na opravu vodovodního potrubí a pořízením úvěru pro stejný účel. V témže roce činil schodek rozpočtu po konsolidaci 878 tis. Kč. Obec sice neočekávaný výdaj ze 2/3 kryla úvěrem, na druhou stranu více než 2 mil. Kč uhradila ze svého běžného účtu, jehož zůstatek na konci účetního období dosahoval téměř 12 mil. Kč. Obec tedy patrně disponovala dostatečným množstvím hotovostních prostředků, aby nemusela sahat po úvěru. Toho využila pravděpodobně z důvodu, aby zůstala více solventní. V další části monitorovaného období totiž splátky dluhu řádně hradila.

Vlivem výše příjmů a relativně nízké hodnoty závazků dosahoval Třebotov v celé zkoumané periodě dostatečně vysoké hladiny likvidity. Výjimku zaznamenal u ukazatele běžné likvidity v roce 2010, čemuž však vzhledem ke krátkodobému charakteru položek ukazatele, jejich častému pohybu a neopakovatelnosti jevu není potřeba přikládat vysokou váhu. Ze stejného důvodu dosahovaly oba ukazatele v dílčích letech značně rozdílných hodnot. Vyšší váhu má skutečnost, že ve zbytku monitoro-

vaného období se hodnoty běžné likvidity nepřiblížily intervalu, který Ministerstvo financí ČR považuje za negativní.

Závěrem lze stanovit, že Třebotov generoval ve sledovaném období nadprůměrnou výši příjmů, jejichž podstatnou část tvořily přijaté transfery. Na těch byl do určité míry závislý, protože nedisponoval dostatečnou schopností tvorby vlastních příjmů. Na druhou stranu vlastní příjmy dokázaly pokrýt běžné výdaje, a ještě z nich zbývaly finanční prostředky pro rozvoj obce. Vlivem přebytku provozního rozpočtu a krytí podstatné části investičních výdajů prostředky z přijatých transferů se Třebotov zadlužil až v roce 2015, kdy musel uhradit neočekávaný výdaj. Ten byl pravděpodobně schopný pokrýt z vlastních peněžních prostředků, avšak z důvodu udržení vyšší likvidity využil možnosti financování dlouhodobým úvěrem. Svou zadluženost měl ve sledovaném období pod kontrolou. S výjimkou roku 2010 také disponoval dostatečnou úrovní jak běžné, tak okamžité likvidity. Pozitivní faktor představuje rovněž nárůst hodnoty majetku obce ve spojení s rostoucím peněžním zůstatkem na běžném účtu.

Finančně-hospodářská situace obce Třebotov dosahovala v monitorovaném období ve všech třech oblastech analýzy velmi dobré úrovně, až na drobné výkyvy. Právě vlivem těchto dílčích výkyvů nedosáhla obec na nejvyšší možnou klasifikaci.

### 3.5 Návrh praktických doporučení

Tato část práce obsahuje praktické návrhy a doporučení, pomocí nichž by mohl Třebotov dosáhnout ještě lepší úrovně své finančně-hospodářské kondice. Zlepšení finančního zdraví obce může znamenat především snížení úrovně zadluženosti (či dokonce možnost nezadlužovat se) a zvýšení úrovně likvidity, tedy schopnosti obce dostát svým závazkům. Obě oblasti se odvíjí od rozpočtového hospodaření. Pokud se obci podaří zvýšit své příjmy, či snížit výdaje (ideálně oboje), může zároveň využít nakumulovaných finančních prostředků k rozvoji obce a přiblížit se k dosažení stanovených cílů sloužícím pro uspokojení potřeb občanů.

Jak vyplývá z ukazatele příjmů na jednoho obyvatele, disponoval Třebotov ve sledovaném období vytvářet nadprůměrné příjmy oproti srovnatelným obcím. Vzhledem k rostoucímu trendu příjmů daňových lze předpokládat, že při komparaci s obcemi za stejné časové období by rozdíl nebyl natolik příznivý. Navíc téměř polovinu příjmů tvořily přijaté transfery. Jak je v předchozích kapitolách několikrát řečeno, obec se vyznačuje značnou závislostí na přijatých dotacích. Pro dosažení příznivější finančně-hospodářské kondice by měl být Třebotov schopen generovat vyšší hodnotu vlastních příjmů. V případě, kdy vlastní příjmy neobsahovaly sdílené daně, se jejich hodnota pohybovala v rozmezí 3,4 – 14,2 mil. Kč. Nejsilnější rok v oblasti vlastních příjmů (2011) byl následkem prodeje pozemků ve výši 10,6 mil. Kč. Druhý nejsilnější rok (2012) značně ovlivnil dar 2 mil. Kč. Také třetí nejsilnější rok (2016) byl ovlivněn jednorázovým příjmem 3 mil. Kč. V případě odečtení těchto jednorázových příjmů se Třebotov dostal přes hranici 5 mil. Kč pouze jednou. Což je při průměrném příjmu na obyvatele 23 909 Kč nevýrazné číslo. Vlastní příjmy se skládají z mnoha složek, které má obec možnost ovlivnit, ale prodej pozemků a jiného majetku v blízkosti hlavního města, navíc v časech, kdy jejich hodnoty stoupají, by nebyl tím správným řešením. Třebotovu může pomoci způsob nalezení vlastních příjmů v pravidelném intervalu a dlouhodobém horizontu.

Zvýšení vlastních příjmů může Třebotov dosáhnout:

- Pronájemem volných pozemků, které jsou momentálně bez využití. V obci se pár takových najde. Jen ovšem potřeba nečekat, až se na pozemek někdo přijde zeptat, ale aktivně jeho pronájem nabídnout na inzertních internetových serverech, obecních nástěnkách, prostřednictvím internetových stránek obce nebo stránek obce na sociální síti.
- Pronájemem nemovitostí, jež aktuálně nemají žádné využití. Důležitým faktorem je přitáhnout potenciálního zákazníka k sobě a ne čekat, až přijde sám. Proto využít postup nabídek jako v předchozím bodě. Je otázkou, v jakém stavu se konkrétní prostory, ať už bytové či nebytové, momentálně nacházejí a zda by odpovídaly požadavkům zájemce. I s tím se dá však pracovat. Aby obec nemusela investovat do oprav, může si nájemce prostory opravit na vlastní náklady. Na oplátku poté neplatit nájemné na určitou dobu, která by se odvíjela od finanční náročnosti provedených oprav. Obec sice v takovém případě nezíská okamžitý nárůst vlastních příjmů, získá však jejich příslib pro budoucí období. V neposlední řadě oprava zvýší hodnotu jejího majetku bez vynaložení obecních financí.
- Podnikatelskou činností, jež může vynést významný nárůst vlastních prostředků. Často ovšem vyžaduje nemalé počáteční náklady. Stejně ja-

ko v případě podnikání osob je také potřeba patřičné know-how a dostatečné znalosti v oboru podnikání. Investice do podnikatelské činnosti nesou také velké riziko. Třebotov by mohl využít některého z volných pozemků a povolit na něj navázat čistou zeminu a bioodpad, které neškodí životnímu prostředí a firmy za jejich vysypání platí nemalé sumy. Navíc se dá část z ní využít technickými službami v potřebných místech a lidé ji zase na své zahrady často vykupují. Jakožto částečnou kompenzaci za zvýšený provoz by mohli mít promíchanou směs občané Třebotova zdarma, čímž by vznikalo další místo pro navezení nové zeminy a bioodpadu. Výhodou obce oproti jiným podnikatelským subjektům je fakt, že nepotřebuje maximalizovat svůj zisk. Cenová strategie tedy může být stanovena libovolně. Náklady nese pouze materiál na oplocení vybraného pozemku. Oplocení samotné a terénní úpravy mohou obstarat zaměstnanci technických služeb ve své pracovní době. Podle vytíženosti skládky může být také potřeba nabrat nového zaměstnance. Riziko ztráty je vzhledem k počátečním nákladům zanedbatelné, přičemž potenciál navýšení vlastních příjmů je hodný zvážení.

- Zefektivněním služeb technických služeb. Technické služby obce již nyní svou činností tvoří část obecních příjmů. Ty jsou však v porovnání s jinými příjmy zanedbatelné. Většinu z těchto příjmů tvoří platby za opravu a čištění kanalizace. Faktem je, že polovina zaměstnanců technických služeb Třebotova dosahuje pokročilého věku a jejich práce je značně neefektivní a zdlouhavá, čímž nezbývá dostatek času věnovat se výdělečné činnosti. Když Třebotov přijme do svého kolektivu mladší zaměstnance s vyšší efektivitou práce, zvládnou svou základní náplň práce rychleji a budou se moci věnovat činnostem, které obci pomohou zvýšit vlastní příjmy. V Třebotově žijí z části lidé, kteří se nevládnou starat o své pozemky, ať už s časových nebo zdravotních důvodů. Kromě péče o kanalizaci se mohou služby zaměstnanců rozšířit například na základní péči o zahrady a jiné jednoduché úkony. Potřebným pracovním vybavením již obec disponuje, proto její náklady spočívají pouze v platech zaměstnanců a případně jejich pracovním oblečení. Problém představuje sehnání dostatečně kvalitních zaměstnanců. Pro zvýšení atraktivity pracovního místa může Třebotov nabídnout vrchní hranici možného tabulkového platu, úhradu pracovního oblečení nebo platbu jídla v pracovní době. Podstatná je také aktivita v oblasti získávání zaměstnanců. Je potřeba využít sdělovacích prostředků obce, internetových stránek s nabídkami práce a pracovních agentur.
- Investováním peněžních prostředků. Na konci účetních období 2013-2016 disponoval Třebotov na bankovním účtu finančními prostředky ve výši 8,7-19,4 mil. Kč. Část z peněz může obec využít k investování. Je ovšem důležité si stanovit, jakou výši prostředků si může v případě neúspěchu obec dovolit ztratit. Zároveň musí odpovědné osoby zahrnout

do rozhodování o výši investice očekávané příjmy a výdaje v budoucí době odpovídající délce investice pro udržení dostatečné výše solventnosti. Z hlediska solventnosti si musí Třebotov ponechat takovou výši peněžních prostředků, která mu umožní udržet si po celou dobu okamžitou likviditu neklesající pod hodnotu 2, aby neohrozil chod obce. S úrovní hotovostní likvidity se zvyšuje také hodnota běžné likvidity. Nejnižší riziko, ale zároveň také nejnižší výnosnost vložených prostředků představuje investice do termínovaných vkladů. Naopak investování prostředků do akcií může přinést jejich výrazné zhodnocení, ale také představuje vysoké riziko v závislosti na volbě akcií. Další možnost investice představují například podílové fondy.

- Prodejem zboží na kulturních akcích, které se v obci pořádají. Již existuje kniha shrnující historii Třebotova nebo hrnečky s logem obce. Každý rok se v obci konají akce hojně navštěvované obyvateli Třebotova i jiných obcí, ať už se jedná o masopust, pálení čarodějnic, dětský den, rozsvícení vánočního stromku či závody v běhu. V případě, kdy si obec nechá vyrobit více upomínkových předmětů s různými motivy odkazujícími na hodnoty obce (např. trička, čepice, vlajky, obrazy nebo další hrnky), otevře na každé kulturní akci svůj vlastní stánek a bude tam upomínkové předměty nabízet, napomůže tak zvýšit složku vlastních příjmů.
- Zvýšením poplatků za vykonané úkony, pronájmy a povolení může obec navýšit své vlastní příjmy. Vzhledem k počtu obyvatel obce, potenciálnímu nárůstu příjmů a možné nespokojenosti občanů se ovšem nejedná o příliš konstruktivní řešení. Jde spíše o návrh opatření, kterého by mohla obec využít v případě, že by z jakéhokoliv důvodu opravdu nutně potřebovala zvednout položku svých příjmů.

Většina z navržených doporučení nevyžaduje finanční nároky, které nejsou v silách obce. Vyžaduje spíše vyšší časovou a administrativní náročnost, která může být spojena s vytvořením nového pracovního místa. Pokud chce ovšem Třebotov navýšit své vlastní příjmy, je téměř každý z potenciálních způsobů nejprve propojen s výdaji.

Obec v rámci samostatné působnosti jedná s ohledem na vytváření podmínek rozvoje sociální péče a uspokojování potřeb občanů, které se týkají oblastí bydlení, dopravy, rozvoje kultury, vzdělávání a dalších. Z hlediska dosažení co nejlepších možných podmínek pro život v obci představují nejlepší možný nástroj financování projektů prostředky z přijatých transferů. Proto je téměř nutností, aby vykazovaly aktivitu v oblasti zajišťování prostředků z dotací všechny osoby v řízení obce zainteresované. Obec by měla aktivně sledovat všechny možné zdroje vypisující dotační výzvy, ať už se jedná o strukturální fondy Evropské Unie, Středočeský krajský úřad, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nebo jiné.

Pro dosažení lepšího finančního zdraví by měla obec snížit své výdaje. Například na konzultační, poradenské a právní služby Třebotov v roce 2016 vydal 230 tis. Kč. Návrh rozpočtu ovšem na tyto služby předem přiřadil částku 75 tis. Kč. Z této skutečnosti lze odvodit, že výdaj byl neočekávaný a poskytovatel služeb byl osloven bez provedení odpovídajícího průzkumu trhu. Doporučuji odpovědným osobám z řad vedení obce realizovat řádný průzkum odpovídajících firem nabízejících tyto služby,

oslovit je a následně se dohodnout na předběžné spolupráci pro budoucí potřeby s firmou, která podá nejvýhodnější nabídku, což pomůže obci snížit výdaje.

Obec je zřizovatelem Mateřské a základní školy Třebotov. Pro rok 2016 škola obdržela příspěvek od zřizovatele 1,8 mil. Kč. Na konci účetního období 2016 disponovala škola fondy ve výši 1,6 mil. Kč. V rámci snížení výdajů by finanční výbor měl provést důkladnou analýzu hospodaření instituce, aby zjistil, zda jsou obcí poskytované prostředky využívány účelně a efektivně. Pokud ne, mělo by dojít ke snížení poskytovaných prostředků a tím pádem snížení výdajů, které by vedlo k lepšímu finančnímu zdraví obce.

Třebotov na konci účetního období 2016 disponoval zůstatkem 19,4 mil. Kč na běžném účtu. Celkové výdaje za tentýž rok činily po konsolidaci 17,3 mil. Kč.

Z hlediska zlepšení finančně-hospodářské situace by měla obec řádně splatit svůj dlouhodobý úvěr a poté si udržovat nulovou zadluženost stejně jako tomu bylo v rozmezí let 2010-2014. Pokud to nebude nezbytně nutné, tak již financování potřeb prostřednictvím úvěrů nevyužívat.



# Závěr

Začátek práce obsahuje základní vymezení územní samosprávy, informaci o chodu obcí v České republice, jejich orgánech, působnosti, členění a rozpočtovém hospodaření. Většina údajů vychází z platných zákonů ČR

Dále se teoretická část věnuje teoretickému podkladu potřebnému k posouzení finančně-hospodářské situace obce, které se zkoumá analýzou rozpočtového hospodaření, likvidity a zadluženosti. Analýza zmíněných oblastí se provádí pomocí soustavy ukazatelů, které pomáhají odhalit jejich vzájemné souvislosti. Jednotlivé ukazatele vhodné pro posouzení finančního zdraví obce jsou přestaveny ve druhé polovině teoretické části. Text vychází z informací získaných studiem, životní zkušeností a četbou odborné literatury.

Praktická část nejprve představuje obec Třebotov v socioekonomické analýze, která zmiňuje základní statistické, geografické a demografické údaje. Následně obsahuje také informace o kulturním prostředí, občanské a technické vybavenosti, sociální oblasti, hospodářském prostředí a mimo jiné také věkové struktuře obyvatelstva.

Praktická část dále navrhuje na základě teoretického podkladu soustavu ukazatelů z oblastí rozpočtového hospodaření, zadluženosti a likvidity, jež mají posloužit jakožto hlavní nástroj stanovení finančně-hospodářské kondice zvolené obce. Každý ze zvolených ukazatelů má svou stanovenou váhu odvíjející se od jeho důležitosti a vypovídající hodnoty pro vyhodnocení finančního zdraví obce. Ke každému z ukazatelů je vytvořena také tabulka se škálou bodového hodnocení, které je obci přiděleno na základě výsledných hodnot ukazatele.

V následné části je provedena analýza hospodářské situace obce Třebotov v letech 2010-2016 aplikací zvolené soustavy, které obsahuje ukazatelů. Dosazením údajů z volně dostupných účetních závěrek obce na internetu je vypočítán každý z ukazatelů. Dle zjištěných výsledných hodnot dílčích ukazatelů jsou obci přiděleny body odpovídající hodnotám ukazatelů.

Dle dat zjištěných dat z analýzy rozpočtového hospodaření, zadluženosti a likvidity lze konstatovat, že Třebotov byl v monitorovaném období schopen generovat vyšší příjmy v porovnání se srovnatelnými obcemi. K financování svých potřeb využívá nad rámec běžných příjmů přijatých transferů. Analýza dále stanoví, že je Třebotov právě na přijatých transferech značně závislý z hlediska rozvoje obce. Na rozvoj obce není schopen vytvářet dostatečnou výši vlastních příjmů. Přesto ve sledovaném období výše příjmů pokryla běžné výdaje s přebytkem přesahujícím 11 mil. Kč.

V oblasti zadluženosti výsledky velmi ovlivňuje fakt, že Třebotov v letech 2010-2014 nepotřeboval využít k financování chodu obce žádný z externích zdrojů, který by znamenal zadlužení. Až v roce 2015 kvůli neočekávané opravě využila obec možnosti financování prostřednictvím dlouhodobého úvěru. Závazek z úvěru se do konce roku 2016 plánovaně snížil, čímž klesla také zadluženost obce. Obecně Třebotov nevykázal ve sledovaném období se zadlužeností problémy. Znamky velmi dobrého finančního zdraví vykazuje také analýza likvidity.

Na základě bodového zisku a váhy jednotlivých ukazatelů je následně Třebotov přidělen do jedné z pěti vytvořených skupin s univerzální charakteristikou hodnotící finanční zdraví. Ta ovšem není dostačující, proto následuje komplexní finančně-hospodářská analýza zjištěných skutečností a odhalení souvislostí mezi jednotlivými oblastmi analýzy.

Návrhová část se věnuje především možnostem zvýšení tvorby vlastních příjmů, aby Třebotov mohl vykazovat nižší míru závislosti na přijatých transferech. Obsahuje ovšem i doporučení v oblasti snížení výdajů a zadluženosti.

Za nejnáročnější část práce považuji výběr vhodné literatury a tvorbu bodového hodnocení jednotlivých ukazatelů. Na druhou stranu musím říci, že mě do značné míry bavila a naplňovala praktická část, zejména výpočty ukazatelů a zjišťování souvislostí v účetních výkazech a jejich reálný dopad na chod obce Třebotov.

# Seznam použité literatury

## Monografie a publikace

1. BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 4., aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-431-7.
2. BŘEŇ, Jan. *Základní charakteristika veřejné správy*. Praha: Institut pro místní správu Praha, 2011. Skripta (Institut pro místní správu). ISBN 978-80-86976-22-8.
3. ČERVENKA, Miroslav. *Soustava veřejných rozpočtů*. Praha: Leges, 2009. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-11-0.
4. EUROUNION. *Územní samospráva - Zákon o obcích Zákon o krajích Zákon o hlavním městě Praze Zákon o úřednících územních samosprávních celků - poznámky - prováděcí předpisy - vybrané souvisící předpisy k 1.1.2007*. Praha: Eurounion, 2006. ISBN 80-7317-056-6.
5. HRABALOVÁ, Simona. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2004. ISBN 80-2103-356-8.
6. LANDA, Martin. *Jak číst finanční výkazy: [analýza účetních výkazů, hodnocení finanční výkonnosti, měření efektivnosti investic: případové studie, příklady, koncepce podnikového účetního systému]*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1994-5.
7. KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
8. KOČMANOVÁ, Alena. *Ekonomické řízení podniku*. Praha: Linde Praha, 2013. Monografie (Linde). ISBN 978-80-7201-932-8.
9. KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. V Praze: C.H. Beck, 2002. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-778-2.
10. MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5561-8.
11. OPLUŠTILOVÁ, Irena. *Finanční zdraví obcí a jeho regionální diferenciaci*. Brno, 2012. Doktorská disertační práce. Masarykova univerzita
12. OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, 178 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-807-4003-424.
13. PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-052-1.
14. PROCHÁZKOVÁ, Petra. *Hodnocení finančního zdraví obce*. Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova univerzita
15. PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2007. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. Praha: GRADA Publishing, a.s., ISBN: 978-80-247-2097-5.
16. PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-2789-9.

17. SHAH, Anwar, ed. *Local public financial management*. Washington, D.C.: World Bank, c2007. Public sector, governance, and accountability series. ISBN 978-0-8213-6938-8.
18. SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-336-3.
19. VALACH, Josef. *Finanční řízení podniku*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Ekopress, 1999, 324 s. ISBN 80-861-1921-1.

### **Internetové zdroje**

1. Portál územního plánování Obce [online]. 2017 [cit. 2017-08-07]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>
2. *Monitor: informační portál Ministerstva financí* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2013 [cit. 2018-01-12]. Dostupné z: [monitor.statnipokladna.cz](http://monitor.statnipokladna.cz)
3. *Rozpočet obce* [online]. Kamenné Žehrovice: Rozpočet Veřejně o.s. [cit. 2018-01-09]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz>

### **Zákonné předpisy**

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

## Seznam obrázků

Obrázek 1 Znázornění soustavy veřejných rozpočtů.....	12
Obrázek 2 Struktura ukazatelů finanční analýzy podle jejich konstrukce.....	26
Obrázek 3 Struktura obyvatel Třebotova – tabulka .....	48
Obrázek 4 Struktura obyvatel Třebotova – graf.....	48

# Seznam tabulek

Tabulka 1 Souhrn hodnotících ukazatelů .....	41
Tabulka 2 Seznam zkratk použitých v hodnotících ukazatelích .....	43
Tabulka 3 Výkony prodejců .....	46
Tabulka 4 Příjmy obcí ČR o velikosti 1001-2000 obyvatel v přepočtu na jednoho obyvatele.....	52
Tabulka 5 Bodové ohodnocení podle výše celkových příjmů obce na 1 obyvatele .....	52
Tabulka 6 Daňové příjmy obcí ČR o velikosti 1001-2000 obyvatel v přepočtu na jednoho obyvatele .....	53
Tabulka 7 Bodové ohodnocení podle výše daňových příjmů obce na 1 obyvatele .....	53
Tabulka 8 Bodové ohodnocení ukazatele finanční nezávislosti II .....	54
Tabulka 9 Bodové ohodnocení ukazatele finanční soběstačnosti .....	54
Tabulka 10 Bodové ohodnocení ukazatele výše dluhu k saldu běžného rozpočtu.....	55
Tabulka 11 Bodové ohodnocení ukazatele dluhové služby.....	56
Tabulka 12 Bodové ohodnocení ukazatele krytí dluhu .....	56
Tabulka 13 Bodové ohodnocení ukazatele podílu cizích zdrojů na aktivech .....	57
Tabulka 14 Bodové ohodnocení ukazatele běžné likvidity .....	58
Tabulka 15 Bodové ohodnocení ukazatele okamžité likvidity .....	58
Tabulka 16 Váhy jednotlivých ukazatelů .....	59
Tabulka 17 Klasifikace finančního zdraví .....	60
Tabulka 18 Celkové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele .....	61
Tabulka 19 Přijaté transfery Třebotova.....	63
Tabulka 20 Kapitálové výdaje Třebotova.....	63
Tabulka 21 Daňové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele.....	64
Tabulka 22 Finanční nezávislost II obce Třebotov.....	66
Tabulka 23 Komparace přijatých transferů a vlastních příjmů obce Třebotov .....	68
Tabulka 24 Finanční soběstačnost obce Třebotov .....	70
Tabulka 25 Výše dluhu k saldu běžného rozpočtu obce Třebotov.....	72
Tabulka 26 Ukazatel dluhové služby obce Třebotov.....	75
Tabulka 27 Ukazatel krytí dluhu obce Třebotov.....	77
Tabulka 28 Podíl cizích zdrojů na celkových aktivech Třebotov.....	79
Tabulka 29 Běžná likvidita obce Třebotov.....	82
Tabulka 30 Okamžitá likvidita obce Třebotov.....	83
Tabulka 31 Bodový zisk dosažený z jednotlivých ukazatelů .....	85

# Seznam grafů

Graf 1 Celkové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele I.....	61
Graf 2 Celkové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele II.....	62
Graf 3 Komparace přijatých transferů a kapitálových výdajů Třebotova.....	63
Graf 4 Daňové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele I.....	64
Graf 5 Daňové příjmy Třebotova na jednoho obyvatele II.....	65
Graf 6 Finanční nezávislost II obce Třebotov.....	67
Graf 7 Podíl vlastních příjmů obce Třebotov na celkových příjmech.....	68
Graf 8 Komparace přijatých transferů a vlastních příjmů obce Třebotov.....	69
Graf 9 Vývoj ukazatele finanční soběstačnosti obce Třebotov.....	70
Graf 10 Komparace vlastních příjmů a běžných výdajů obce Třebotov.....	71
Graf 11 Vývoj výše dluhu k saldu běžného rozpočtu obce Třebotov.....	73
Graf 12 Vývoj salda běžného rozpočtu obce Třebotov.....	74
Graf 13 Vývoj ukazatele dluhové služby obce Třebotov.....	75
Graf 14 Komparace dluhové základny a dluhové služby obce Třebotov.....	76
Graf 15 Vývoj ukazatele krytí dluhu obce Třebotov.....	77
Graf 16 Vývoj celkové zadluženosti obce Třebotov.....	78
Graf 17 Vývoj podílu cizích zdrojů na aktivech Třebotov.....	80
Graf 18 Podíl cizích zdrojů na aktivech obce Třebotov.....	80
Graf 19 Struktura cizích zdrojů obce Třebotov.....	81
Graf 20 Vývoj běžné likvidity obce Třebotov.....	82
Graf 21 Vývoj okamžité likvidity obce Třebotov.....	84

# Seznam příloh

Příloha 1 Datová základna pro výpočet celkové zadluženosti.....	100
Příloha 2 Datová základna pro výpočet dluhové služby.....	100



# Přílohy

Příloha 1 Datová základna pro výpočet celkové zadluženosti

Celková zadluženost							
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
281	0	0	0	0	0	0	0
282	0	0	0	0	0	0	0
283	0	0	0	0	0	0	0
289	0	0	0	0	0	0	0
322	0	0	0	0	0	0	0
326	0	0	0	0	0	0	0
362	0	0	0	0	0	0	0
451	0	0	0	0	0	4 327	3 327
452	0	0	0	0	0	0	0
453	0	0	0	0	0	0	0
456	0	0	0	0	0	0	0
457	0	0	0	0	0	0	0
<b>ZC (v tis. Kč)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4 327</b>	<b>3 327</b>

(Zdroj: vlastní tvorba)

Tabulka čerpá hodnoty z rozvah obce Třebotov v jednotlivých letech.

Příloha 2 Datová základna pro výpočet dluhové služby

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
5141	0	0	0	0	0	0	0
5178	0	0	0	0	0	0	0
8XX2	0	0	0	0	0	0	0
8XX4	0	0	0	0	0	300	1 000
<b>DS</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>300</b>	<b>1 000</b>

(Zdroj: vlastní tvorba)

Tabulka čerpá hodnoty z výkazů pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávních celků za obec Třebotov v jednotlivých letech.

